

Punem țara înainte de orice, datoria înainte de propria persoană, suntem mândri știind că tot ceea ce facem este pentru România!

(Deviza Serviciului de Informații Externe)

PERISCOP

Anul XVII, nr. 2/66, aprilie - iunie 2024

**Publicație trimestrială a Asociației Cadrelor Militare
în Rezervă și în Retragere din Serviciul de Informații Externe**

CONSULTANȚI:

Prof. dr. Ilie BĂDESCU – membru corespondent al Academiei Române

Conf. dr. Mihai MILCA – membru al conducerii Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România

Jurnalist - Dan ANDRONIC

Acad. Dinu C. GIURESCU

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Redactor-șef: I. Popa

Redactor-șef adjunct: A. Botez

**Membri: C. Barbu, C. Biriș, I. Constantin,
I. Gatea, D. Ionescu,
I. Pavel, D. Stîngă, L. Guzu,
G. Bărbulescu, P. Neghiu**

Grafica: D. Roșu

SUMAR

EDITORIAL

- **Ziua rezervistului militar..... pag. 7**
Mesajul adresat de Consiliul director al ACMRR din SIE Asociației Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere „Alexandru Ioan Cuza” din Ministerul Apărării Naționale cu prilejul trecerii pragului spre un veac de atestare istorică. (P. Neghiu)

SERVICII SECRETE

- **Buletin informativ ..... pag. 9**
Elogiu pentru românii din America.
Spionaj-Contraspionaj;
Zig-Zag pe mapamond: *Republica Moldova și Ucraina – cale liberă spre UE; Războiul din Ucraina („Căderea Ucrainei ar fi eșecul nostru” – G-ral. Ben Hodges; „Înghețarea războiului din Ucraina nu reprezintă o garanție” – Ben Wallace); Triunghiul SUA-China-Taiwan; Premieră după al Doilea Război Mondial: Germania a început desfășurarea pe termen lung a unităților sale militare în Lituania; Coșmarul pericolului nuclear revine în actualitate; Lumea se pregătește de război? Donald Tusk: „Literalmente orice scenariu este posibil”; Europa în viziunea unui politolog bulgar; Încălzirea globală – noi avertismente. (I. Popa, Gh. Bărbulescu)*
- **Spionajul într-o eră nouă: Inteligența Artificială în război și efectele unei deconspirări ..... pag. 21**
Publicarea unei cărți despre utilizarea inteligenței artificiale în scopuri militare, atribuită șefului Unității 8200 Yossi Sarial, a generat valuri de critici și dispute aprinse în Israel. (L. Guzu)
- **Cazul Loteanu – spion sovietic și corupător de minori ..... pag. 25**
Cazurile de spionaj sovietic, ridicate adesea și în discuțiile bilaterale la nivel înalt, erau abordate cu multă prudență de conducerea română și soldate, cel mai adesea, cu marginalizarea spionilor dovediți. (G. Predișor)
- **Saga defectorilor (XIV) ..... pag. 28**
Edward Lee Howard – un veleitar cu predispoziții patologice, irascibil și vindicativ. (M. Milca)

CULTURA DE SECURITATE, CULTURA POLITICĂ

- **Despre amenințările globale și câteva considerente din perspectivă istorică ..... pag. 32**
„Dacă trecutul este un ghid pentru prezent, ar trebui să ținem seama de faptul că într-un război, tot ceea ce aproape niciodată nu credem că se poate întâmpla, cel mai adesea se întâmplă” - Victor Davies Hanson.
(A. Botez)
- **Lobby și/sau muncă de influență ..... pag. 40**
*Lobby - influențarea legitimă a deciziilor politice prin acțiuni de comunicare profesionist realizate, în special a membrilor corpurilor legiuitoare. Influență - formă specifică a activității de informații externe, care asigură rezolvarea unor sarcini de interes major prin intermediul factorilor de decizie străini dispuși să sprijine promovarea unor interese ale României în exterior. **(P. Neghiu)***
- **La Saranda, nici poveste ..... pag. 49**
Apără-ți patria așa cum vulturul își apără cuibul!- Proverb albanez
(G. Pop)
- **Soarta unui dictator ..... pag. 52**
Misterul Mussolini:** Schiță biografică; În fruntea guvernului; Italia în tabăra revizionistă; Italia și România Mare. Câteva repere; Sfârșit fără glorie. **(I. Popa, I. Constantin)

ANALIZE POLITICO-STRATEGICE

- **Un conflict cu urmări pe termen lung ..... pag. 63**
*Devine limpede că prelungirea războiului din Gaza alimentează atmosfera de ostilitate față de Israel la nivel internațional, cu posibile urmări pe termen lung ce contrastează cu obiectivele urmărite declarativ de guvernul premierului Benjamin Netanyahu. **(I. Popa, L. Guzu)***
- **Aspecte ale campaniei prezidențiale americane ..... pag. 72**
*Donald Trump conduce în cele mai multe sondaje, cu o jumătate de an înaintea alegerilor din SUA, iar posibilă sa revenire la Casa Albă le dă frisoane multor politicieni și analiști. **(A. Botez)***
- **Generalul David Petraeus despre situația internațională actuală pag. 76**
*M-am bucurat de faptul că am avut privilegiul să lucrez cu forțele române în Balcani (Bosnia), patru ani în Irak, pe teren și apoi în calitate de comandant al Comandamentului Central al SUA (un an în Afganistan), precum și în calitate de director al CIA. Și fiecare cetățean al României poate fi mândru de bărbații și femeile care purtau uniforma românească, în acele conflicte și, sincer, servesc și în rândurile spionilor, diplomaților...- David Petraeus. **(I. Constantin, I. Gatea)***
- **Ucraina - încotro? ..... pag. 81**

„În loc să vorbim despre noi ar trebui să vorbim despre ucraineni pentru că ei au plătit prețul de sânge. Nu este vorba numai despre pierderile umane, ci și de cele teritoriale, economice și așa mai departe. Acest război a fost un dezastru nemilos pentru poporul ucrainean. Acestui război trebuie să i se pună capăt cât mai curând posibil, înainte ca și mai multe daune să fie făcute”. (C. Barbu)

ARHIVA PERISCOPULUI

- **Nixon la București ..... pag. 90**
Dialogul din martie 1967 cu Richard Nixon, senator republican, fost vicepreședinte al SUA sub președintele Dwight D. Eisenhower (1953-1961), este relevant pentru modul în care se prefigurau direcțiile de politică externă a României pentru următoarele două decenii, cum ar fi susținerea R.P. Chineze de a fi primită în ONU, problema Taiwanului, războiul din Vietnam, blocurile militare, neproliferarea nucleară, securitatea europeană și dialogul Est-Vest. (I. Popa)

MOZAIC CULTURAL

- **Din ziare adunate ..... pag. 109**
Adevărul, The Insider, Lumina. (P. Neghiu)
- **Periscop în opinia cititorilor ..... pag. 116**
„Un nou număr al revistei Periscop. Probleme controversate puse pe tapet”. (Curierul de Vâlcea)
- **Vitrina revistelor militare ..... pag. 120**
  1. **REZERVA OȘTIRII ROMÂNE – un sfert de veac de la apariție.**
  2. **DGIA și INFOSFERA - la ceas aniversar. (I. Popa, Gh. Bărbulescu)**
- **Un nou volum despre românii megieși ..... pag. 123**
Un nou volum despre Românii megieși Un studiu fundamental pentru cunoașterea comunităților din jurul țării. (R. Priboi)
- **Sportul – capitol luminos ..... pag. 125**
Fenomenul Nadia Comăneci. (Redacția)

CUVÂNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ

- **Viața creștină și viața veșnică ..... pag. 127**
Dobândirea harului și sfințirea vieții noastre prin el se săvârșesc în Sfintele Taine - Botezul și Pocăința. (M. Vîrtejanu)

- **DIN ACTIVITATEA ASOCIAȚIEI ..... pag. 131**
(G. Iordache)

EDITORIAL**ZIUA REZERVISTULUI MILITAR****Petru Neghiu**

În fiecare an, la 31 mai se aniversează Ziua Rezervistului Militar, prilej de frumoasă sărbătoare pentru cadrele militare în rezervă și în retragere din toate categoriile de arme ale Țării. Este, totodată, și o bună ocazie pentru evocarea tradițiilor de dăruire și jertfă ale militarilor români, care, în toate epocile, și-au dedicat întreaga carieră afirmării valorilor fundamentale ale României, contribuind, pe câmpurile de luptă sau pe frontul nevăzut, cu devotament și dăruire supremă, la apărarea integrității, suveranității și independenței Țării. În acest an, ceremonia de marcare a Zilei Rezervistului Militar a fost organizată de Asociația Națională a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră „Alexandru Ioan Cuza” din Ministerul Apărării Naționale. La manifestări a participat și o delegație a ACMRR din SIE, iar președintele Asociației, gl. mr. (rtg.) Petru Neghiu a adresat un Mesaj pe care îl reproducem mai jos. (Redacția)

**ASOCIAȚIA CADRELOR MILITARE ÎN REZERVĂ ȘI ÎN RETRAGERE
DIN SERVICIUL DE INFORMAȚII EXTERNE**

M E S A J

**adresat ASOCIAȚIEI NAȚIONALE A CADRELOR MILITARE ÎN
REZERVĂ ȘI ÎN RETRAGERE „Alexandru Ioan Cuza” din MINISTERUL
APĂRĂRII NAȚIONALE**

Consiliul director al Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Serviciul de Informații Externe aduce salutul său camaraderesc Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră provenite din Ministerul Apărării Naționale cu prilejul trecerii pragului spre un veac de atestare istorică

în slujba celor ce s-au dedicat până la sacrificiu apărării poporului român și a Țării sale strămoșești.

Anul acesta, Asociațiile noastre s-au confruntat cu o serie de provocări în legătură cu reglementările privind pensiile militare și aprecierii gradului militar.

Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Serviciul de Informații Externe este bucuroasă să valorifice experiența organizatorică dobândită de sora ei mai mare din Ministerul Apărării Naționale. Ne dă satisfacție faptul că atât la nivelul structurilor statutare de conducere, cât și în ACORDUL-CADRU au instituționalizat consultări reciproce pe probleme diverse din preocupare, pentru consolidarea frontului comun de acțiune în vederea rezolvării obiectivelor încredințate de membrii asociațiilor noastre.

ZIUA REZERVISTULUI MILITAR, instituită drept recunoaștere a contribuției celor ce și-au încredințat viața sub jurământ, valorilor reprezentate de DRAPELUL NAȚIONAL, ne întrunește pe toți, din rezervă și din retrageră, în uniformă de combatanți, de paradă sau în ținută civilă pentru a ne împărtăși bucuria revederii, dar și pentru a ne exprima speranța că, la vârstele și forțele pe care le avem, vom continua să fim utili așa cum am fost dintotdeauna.

În condițiile zilelor noastre, când tensiunile pe plan internațional și din zona geopolitică a țării noastre trec de la nivelul de descurajare la cel de acțiuni militare, pentru viața noastră, a cadrelor în rezervă și în retrageră din sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională al României, nu este indiferentă direcția în care evoluează viitorul nostru, al copiilor, nepoților și strănepoților noștri, al neamului românesc, al Țării noastre.

Suntem încredințați că, urmându-ne obiectivele statutare, vom continua să lărgim și să consolidăm principiile democratice de colaborare și întărire a influenței noastre spre binele cadrelor militare și al familiilor acestora.

La această manifestare, vă rugăm să primiți gândurile noastre bune de noi succese în activitate, sănătate deplină tuturor membrilor A.N.C.M.R.R. „Alexandru Ioan Cuza” din M.Ap.N., conducerii acesteia, tuturor cadrelor militare în rezervă și în retrageră din sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională și

**LA MULȚI ANI CADRE MILITARE ÎN REZERVĂ ȘI ÎN
RETRAGERE!**

**LA MULȚI ANI A.N.C.M.R.R. DIN M.Ap.N., spre un veac de
existență istorică!**

Consiliul director al A.C.M.R.R. din S.I.E.

P r e ș e d i n t e,

Gl.mr. (rtg.) Petru NEGHIU.

SERVICII SECRETE**BULETIN INFORMATIV****Ioan. C. Popa, Gheorghe Bărbulescu****Mesaj emoționant despre românii din America**

Ambasada SUA la București a publicat, la 26 mai 2024, pe pagina sa de Facebook, fotografia din 1906 a unui cioban român venit ca imigrant în America la stația de imigrare de pe insula Ellis, din New York. Fotografia a fost însoțită de următorul text: „*Cu ocazia Zilei Românilor de Pretutindeni, salutăm cu respect comunitățile de români din SUA și contribuțiile lor remarcabile. Recunoaștem și apreciem diversitatea culturală pe care o aduceți și suntem onorați să învățăm de la voi. Mulțumim pentru impactul vostru pozitiv asupra societății americane*”.

I. Spionaj – Contraspionaj**Personal diplomatic rus expulzat de la sediul NATO**

Mai mulți membri ai personalului diplomatic rus au fost expulzați din sediul NATO fiind suspectați de activități de spionaj, a anunțat secretarul general al Alianței Nord-Atlantice, Jens Stoltenberg, într-un interviu acordat tabloidului german *Bild*: „*Ne-am dat seama că ei realizau activități care nu erau de fapt muncă diplomatică, ci muncă de intelligence*”, a declarat Stoltenberg.

În ultimii ani, mai ales după începerea agresiunii Rusiei contra Ucrainei în februarie 2022, numeroase țări europene au expulzat diplomați ruși suspectați de spionaj. Moscova a răspuns cu măsuri simetrice. În primăvara anului 2022, mai multe state membre ale Uniunii Europene au expulzat diplomați ruși ca o reacție concertată după descoperirea cadavrelor unor victime civile ucrainene în Bucea, o suburbie a Kievului, scena unui masacru atribuit armatei ruse.

II. Zig - Zag pe mapamond**1. Republica Moldova și Ucraina – cale liberă spre UE**

La jumătatea lunii iunie 2024, ambasadorii celor 27 de țări ale Uniunii Europene și-au dat „acordul de principiu” pentru deschiderea negocierilor de aderare cu Ucraina și Republica Moldova.

Această decizie trebuie să fie validată oficial în cadrul unei reuniuni ministeriale la 21 iunie. Vicepremierul pentru integrare europeană de la

Chișinău, Cristina Gherasimov, a salutat decizia, pe care a calificat-o drept un „moment istoric”: „Prima Conferință Interguvernamentală Moldova-UE va avea loc pe 25 iunie! Ambasadorii țărilor membre pe lângă Uniunea Europeană au agreat, de principiu, cadrele de negociere pentru deschiderea oficială a negocierilor de aderare cu Republica Moldova și Ucraina. Drept urmare, la 25 iunie, Președinția belgiană a UE va convoca primele conferințe interguvernamentale cu cele două țări. Felicitări tuturor pentru acest moment istoric! Și mulțumim Președinției belgiene pentru această veste bună!”

Înainte a acestei decizii, Comisia Europeană a anunțat că Republica Moldova și Ucraina îndeplinesc toate criteriile necesare pentru a începe în mod oficial negocierile de aderare la UE, iar premierul ucrainean Denis Șmîhal își exprimase speranța că discuțiile ar putea începe chiar în cursul lunii iunie.

Statele membre ale UE trebuie să fie de acord în unanimitate cu începerea negocierilor, a căror finalizare durează ani de zile, prin adoptarea așa-numitului cadru de negociere. Belgia, care deține președinția rotativă a UE până la sfârșitul lunii iunie, face pregătiri pentru conferințele interguvernamentale cu Ucraina și Republica Moldova, care vor avea loc pe 25 iunie la Luxemburg, dacă există un sprijin unanim.

Dar un astfel de sprijin nu era garantat, deoarece Ungaria, care menține legături prietenoase cu Rusia și care a criticat candidatura Ucrainei, are îndoieli cu privire la evaluarea Comisiei potrivit căreia Kievul este pregătit. Budapesta dorește să vadă mai multe elemente adăugate la cadrele de negociere.

În aceste condiții, Belgia și Comisia Europeană doresc să ajungă la un acord în iunie, înainte ca Ungaria să preia președinția rotativă, de la 1 iulie, pentru șase luni, deoarece diplomații UE se așteaptă ca Budapesta să înghețe întregul proces până în 2025.

2. Războiul din Ucraina

A. Generalul Ben Hodges: „Căderea Ucrainei ar fi eșecul nostru”

Generalul-locotenent american (r.) Ben Hodges, fost comandant al trupelor terestre americane staționate în Europa, a expus trei motive principale pentru care Ucraina trebuie să învingă. O victorie rusă deschide scenariile teribile de sumbre pentru Europa și întreaga lume liberă, care ar putea avea un efect de domino, care să înceapă din Republica Moldova:

„Mai întâi este vorba de relații comerciale. Principalul partener comercial al SUA este UE, iar prosperitatea Americii depinde de cea europeană. Europa are nevoie de stabilitate, agresiunea asupra Ucrainei a perturbat lanțurile de aprovizionare, avem criza energetică, prețurile au crescut, sunt milioane de refugiați ucraineni în România, Polonia, Germania. Acest lucru afectează economiile tuturor țărilor.

Al doilea motiv. Dacă Ucraina eșuează pentru că noi permitem acest lucru vina va fi a noastră. Rușii vor folosi Ucraina ca trambulină. **Unde? Poate în**

Republica Moldova! România a anunțat că va proteja Moldova. Vom vedea trupe române în Moldova pentru apărarea zonei? Evident că nici aliații polonezi nu vor sta cu mâinile în sân. Ei știu cum se termină filmul unei invadări ruse. Dacă Ucraina cade, riscăm să avem o înfruntare directă între NATO și Rusia. E un scenariu ce poate avea loc dacă permitem înfrângerea Ucrainei.

Al treilea motiv? **China!** Cei radicali din State spun că Beijingul e singurul motiv care ar trebui să ne îngrijoreze. Dar dacă Ucraina va pierde războiul China va percepe o Americă slabă fără voință politică și capabilități militare de a înfrânge mai întâi de toate Rusia în Ucraina. Atunci s-ar prăbuși descurajarea Chinei în acțiunea în Taiwan și în alte zone din regiune. Riscăm să vedem o înșiruire de astfel de evenimente. Să nu uităm nici de descurajarea nucleară. Pentru că până în prezent a fost amenințarea rusă cu privire la utilizarea armelor nucleare. E un șantaj ce poate fi folosit inclusiv de China, Iran, Pakistan, de către state care dețin arme nucleare sau state care doresc să dețină”.

Generalul american este de părere că războiul împotriva Ucrainei reprezintă și un eșec al descurajării Occidentului: **„Războiul împotriva Ucrainei este eșecul nostru în ceea ce privește descurajarea. Rusia a invadat Georgia în 2008 și nu am făcut nimic. Nu am făcut nimic nici când rușii au intervenit în Siria în mandatul președintelui Barack Obama și nici când au invadat Ucraina în 2014.**

Războiul acesta nu a început acum doi ani ci în urmă cu mai bine de zece ani. În tot acest timp la noi în SUA vedem haosul creat după 6 ianuarie (n.r. - insurecția de la Capitoliu, din 6 ianuarie 2021, când susținători ai lui Donald Trump au luat cu asalt Congresul american, eveniment fără precedent în istoria SUA).

În Germania încă se construia gazoductul Nord-Stream 2, iar apoi a venit retragerea americană catastrofală din Afganistan. În tot acest context rușii au fost încurajați să invadeze Ucraina și să termine ce au început. Acesta este eșecul nostru, al lipsei de acțiune și al descurajării”, a subliniat Ben Hodges.

B. „Închețarea războiului din Ucraina nu reprezintă o garanție”

Fostul ministru al Apărării britanic, Ben Wallace, a avertizat cu privire la sugestiile referitoare la închețarea războiului din Ucraina, într-un interviu în care a vorbit despre perspectivele acestui conflict cu Rusia (*DPA*). Ideea „închețării” războiului din Ucraina a fost avansată recent de un membru de frunte al partidului social-democrat, la guvernare în Germania.

„În 2014 au înghețat conflictul și Ucraina a avut 18.000 de soldați uciși pe linia frontului între 2014 și invazie. Rusia s-ar reînarma, s-ar reechipa și ar face ce a făcut după 2014. Și s-ar întoarce mai târziu. Așadar, problema cu închețarea este că ar trebui s-o garantezi”, a declarat Wallace.

El a observat însă că nici Ucraina nu ar putea fi convinsă, în condițiile în care, în trecut, Regatul Unit al Marii Britanii, SUA și Franța au încercat să dea garanții că vor continua să ajute Kievul. „Așa că, dacă ești ucrainean, ai avea

încredere în garanțiile noastre în acest moment? Și ce ar trebui să dăm Ucrainei pentru a o convinge să înghețe războiul? Ar putea spune: dați-ne aderarea la NATO, a adăugat fostul ministru al apărării britanic.

Întrebat dacă Ucraina ar putea fi dispusă să accepte apartenența la NATO în schimbul opririi luptelor pentru teritoriile ocupate de Rusia, Wallace a respins această perspectivă. „Franța și Germania nu vor accepta niciodată asta. Nu vreau să intru în speculații despre care ar trebui să fie acordul. Ține de Ucraina să decidă, ei sunt cei care au pierdut mii de oameni. Și ei sunt cei care luptă pentru noi acum. Nu noi luptăm.

Cred că nici Rusia nu ar accepta asta. Adică Rusia ar spune nu, dar, în cele din urmă, ar trebui să aducem Rusia într-o poziție în care să știe că are ceva de pierdut”.

3. Triunghiul SUA – China - Taiwan

O analiză publicată de *Financial Times* enumeră cinci domenii militare cheie care ar putea decide rezultatul unui posibil război între cele două superputeri, SUA și China? Puțini analiști sau oficiali cred că un conflict este iminent, dar orice înfruntare între China și SUA ar avea consecințe globale și ar provoca cea mai mare criză internațională de la finalul celui de-al Doilea Război Mondial înapoi. Care sunt cele cinci domenii?

„**Totul se rezumă la rachete**”. Forțele militare chineze erau cândva ridiculizate; se spunea că sunt o armată cu „brațe scurte și picioare lente”. Acum, armata chineză (PLA) s-a transformat într-o forță de luptă de clasă mondială. La inima procesului de modernizare stau investițiile pe care țara le-a făcut în dezvoltarea arsenalului de rachete pentru a prinde din urmă SUA. PLA are un arsenal mare de rachete balistice cu rază de acțiune scurtă, medie și lungă, care pot scufunda portavioanele americane și pun sub semnul întrebării capacitatea armatei Statelor Unite de a domina spațiul aerian și mările din regiune. Racheta Dongfeng-26 este una dintre armele cheie din arsenalul Chinei. Varianta anti-navă este cunoscută drept „ucigașa de portavioane”.

În ambele războaie din Golful Persic, precum și în Kosovo, abilitatea Statelor Unite de a-și aduna forțele în apropierea teritoriului atacat, eliminând în același timp aproape complet riscul pierderii de vieți umane în rândul trupelor americane, a reprezentat un mare avantaj. Această strategie, însă, ar fi inefficientă împotriva Chinei, cu arsenalul ei uriaș de rachete, potrivit unor experți. Spre exemplu, racheta Dongfeng-26, poreclită „Expresul de Guam” din cauza capacității sale de a lovi teritoriile americane din Pacific, inclusiv insula Guam, este una dintre armele cheie din arsenalul Chinei, alături de varianta sa anti-navă, cunoscută drept „ucigașa de portavioane”, și racheta Dongfeng-17, care poate atinge viteze hipersonice extrem de greu de interceptat de sistemele de apărare antiaeriană.

Insule mici și strâmtori înguste. Cu toate că Beijingul a limitat eficiența stilului tradițional de luptă al Americii, cu arsenalul ei de rachete de înaltă tehnologie, forțele americane încearcă să se folosească de una dintre cele mai vechi caracteristici ale războiului: geografia. În afară de consolidarea sistemelor de apărare cu rachete din Guam, SUA lucrează cu aliații lor pentru a-și împrăști geografic forțele cât mai mult. Astfel, trupele, avioanele și armele americane sunt mult mai greu de monitorizat și de distrus de forțele Chinei. Infanteria marină încearcă de asemenea să dezvolte o strategie prin care își va muta unități mici de trupe pe insule izolate și în jungle de coastă din regiune. De acolo, trupele pot susține alte servicii folosind sisteme de recunoaștere și de comunicații care emit mai puține semnale electronice, ceea ce le face mai greu de detectat.

Arma invizibilă. Cea mai puternică armă din dotarea armatei americane pe care SUA o poate folosi în apropierea Taiwanului este reprezentată de forțele submarine. Fiind greu de detectat și în mare parte imune în fața rachetelor anti-navă, submarinele nucleare americane ar putea să se apropie destul de mult de navele și avioanele chineze din Strâmtoarea Taiwan pentru a le ataca. Avantajul Washingtonului, însă, se subțiază. Marea diferență de tehnologie dintre China și SUA în războiul subacvatic „*a intrat la apă*”. China a lansat în ianuarie 2023 primul său submarin nuclear de atac care folosește o tehnologie ce îi permite să atingă viteze mai mari cu mai puțin zgomot. Beijingul și-a mărit numărul de submarine pe care îl are în dotare.

Bătălia pentru spațiu. Sateliții și alte aparate spațiale sunt componente critice ale războiului modern. Ele îndeplinesc multe funcții în cadrul armatei, de la supraveghere la ghidarea armelor și la detectarea atacurilor. PLA și-a extins mult în ultimii ani numărul de sateliți pe care îi are la dispoziție pentru comunicații și desfășurarea de operațiuni de intelligence, supraveghere și recunoaștere. China se extinde atât de repede la acest capitol încât SUA nu mai deține „monopolul” în spațiu, potrivit generalului Gregory Gagnon din Forțele Spațiale ale Statelor Unite.

China dezvoltă sisteme de război electronic și arme cu energie direcționată, precum laserele, care ar putea fi folosite pentru a-i împiedica pe americani să acceseze spațiul cosmic. SUA sunt îngrijorate și de capacitatea Chinei de a distruge sateliții americani. CIA a avertizat că Beijingul construiește arme cibernetice sofisticate cu ajutorul cărora să poată prelua controlul asupra sateliților inamici pe timp de război.

Cea mai mare îngrijorare. O întrebare tulburătoare despre un eventual conflict între SUA și China pentru Taiwan ar fi despre **rolul pe care l-ar juca armele nucleare**. China a avut de mulți ani un arsenal destul de mic pe care l-a descris drept o forță nucleară „subțire și eficientă”, pe care, între timp, a extins-o fără să ofere nicio explicație. În 2019, americanii estimau că Beijingul ar avea

un arsenal nuclear de puțin peste 200 de rachete, urmând să îl dubleze în următorul deceniu. Acum, însă, Pentagonul a transmis că China a ajuns să aibă 500 de focoase nucleare și că până în 2035 va avea 1.500 - la fel de multe câte are oficial și SUA pentru a se conforma tratatului de non-proliferație pe care l-a semnat cu Rusia. Taiwanul a fost numit în trecut „portavionul de nescufundat” de generalul american Douglas MacArthur. Acum, pare din ce în ce mai vulnerabil în fața amenințării armatei chineze.

China și-a dezvoltat, la rândul ei, o triadă nucleară, ceea ce îi permite să lanseze focoase nucleare de la sol, din aer și din apă. Submarinele sale pot acum să lovească părți din teritoriile continentale ale Statelor Unite fără să fie nevoite să se aventureze dincolo de apele din largul coastei chineze. Extinderea arsenalului nuclear al Chinei ridică două întrebări esențiale: Ar putea SUA să își folosească în continuare rachetele nucleare pentru a descuraja China să atace Taiwanul? Sau este mai probabil ca Beijingul să profite de arsenalul său nuclear pentru a descuraja Washingtonul să intervină în apărarea națiunii insulare?

Unii experți în apărare sunt îngrijorați de faptul că America nu se mai bucură de un avantaj militar convențional asupra Chinei, ceea ce ar putea să influențeze decizia Statelor Unite de a folosi sau nu armele nucleare. „Dacă nu poți răspunde fiecărei nave chineze cu o navă proprie, poți să scufunzi 10 nave cu o singură armă nucleară”, a spus Taylor Fravel, expert în armata chineză.

4. Premieră după al Doilea Război Mondial

Pentru prima dată de la al Doilea Război Mondial, Germania a început desfășurarea pe termen lung a unităților sale militare într-o altă țară, Lituania.

Primii zeci de militari au ajuns în cursul lunii aprilie, cărora li se vor alătura încă aproximativ 150 în cursul acestui an. Grupul de luptă ar trebui să atingă puterea operațională maximă în 2027, când aproximativ cinci mii de soldați vor fi dislocați în Lituania.

De la Al Doilea Război Mondial încoace, aceasta este prima desfășurare permanentă națională a militarilor germani, iar nu o misiune specifică a NATO, UE, ONU sau altă organizație internațională.

În Lituania, țară care este din ce în ce mai îngrijorată de vecinii săi agresivi (Rusia și Belarus), **aproximativ 4.800 de soldați și 200 de angajați civili din armata germană vor fi staționați permanent.** Lituania se învecinează cu enclava rusă Kaliningrad în vestul țării și cu Belarus la est.

„Este prima dată când staționăm permanent o astfel de unitate în afara Germaniei”, a declarat la Berlin ministrul german al Apărării, Boris Pistorius. El a adăugat că aceasta este o zi importantă pentru armata germană și a comparat această acțiune cu folosirea de către Aliați a trupelor pentru a proteja Germania de Uniunea Sovietică în timpul Războiului Rece.

Potrivit ministrului lituanian al apărării, Laurynas Kasciunas, acesta este un exemplu pentru toate țările din flancul estic al NATO și a menționat articolul 5 al

Alianței, potrivit căruia un posibil atac asupra uneia dintre țările membre este un atac asupra tuturor: „*Vom crea o structură militară atât de defensivă și de descurajare încât niciun adversar din est nu se va gândi măcar să testeze articolul 5 al NATO*”.

5. Coșmarul pericolului nuclear revine în actualitate

În ultimul timp s-au înmulțit avertismentele potrivit cărora traversăm astăzi „**una dintre cele mai periculoase perioade din istoria umanității**”.

Statele care dețin arme nucleare își întăresc arsenalele atomice în fața numeroaselor conflicte de pe plan global, potrivit unui nou raport al Institutului Internațional de Cercetare pentru Pace de la Stockholm (SIPRI).

„Dacă numărul global de focoase nucleare continuă să scadă pe măsură ce armele din perioada războiului rece sunt desființate treptat, continuăm să constatăm, în mod regretabil, creșteri de la an la an ale numărului de focoase nucleare operaționale”, a subliniat directorul institutului, Dan Smith. „Această tendință este probabil să continue și să se accelereze în anii următori, ceea ce este extrem de îngrijorător”, a adăugat el.

Este de asemenea în creștere numărul de arme nucleare în curs de dezvoltare, în condițiile în care statele mizează pe descurajarea nucleară, mai constată raportul. Din totalul estimat de 12.121 de focoase înregistrate pe plan mondial în luna ianuarie, circa 9585 făceau parte din stocurile armatelor pentru o potențială utilizare. Circa 3904 dintre acestea erau instalate pe rachete și aeronave, cu 60 mai multe decât în ianuarie anul anterior; conform raportului, restul erau păstrate în facilități de depozitare centralizate.

Numărul global de arme nucleare se află în scădere constantă de câteva decenii, dar în principal ca urmare a dezasamblării treptate a focoaselor dezafectate de către Rusia și SUA după războiul rece. SIPRI analizează însă nu doar numărul total de focoase, ci și arsenalele care pot fi desfășurate. Potrivit institutului, nouă țări dispun de arme nucleare: pe lângă Rusia și SUA, acestea sunt China, Franța și Marea Britanie, precum și Pakistan, India, Israel și Coreea de Nord.

SUA și Rusia continuă să dețină cele mai multe focoase pe plan global. Împreună, Washingtonul și Moscova dețin circa 90% dintre focoasele nucleare din lume. Pe lângă stocurile militare, Rusia și SUA mai au fiecare peste 1200 de focoase dezafectate care sunt dezasamblate treptat. De asemenea, potrivit raportului, circa 2100 de focoase nucleare operaționale sunt menținute în stare de „alertă ridicată” pe rachete balistice, în principal în SUA și Rusia.

Pentru prima dată, se afirmă că și China dispune de unele astfel de focoase în stare de alertă sporită. Arsenalul nuclear al Beijingului a crescut de la 410 focoase în ianuarie 2023, la 500 în ianuarie a.c. China „își extinde arsenalul nuclear mai rapid decât orice altă țară”, a menționat expertul SIPRI Hans Kristensen.

Îngrijorare constantă în ultimii ani a provocat înarmarea nucleară a Coreei de Nord, deși liderul său, Kim Jong Un face uneori declarații interesante. Mai rămâne ca acestea să fie și credibile. „Am o fiică și nu vreau ca generația ei să trăiască cu ele, a afirmat el. Ju Ae, fiica lui Kim Jong Un, este considerată potențiala succesoare a dictatorului de la Phenian.

Liderul nord-coreean Kim Jong Un a fost „foarte onest” și sincer când s-a oferit, în discuțiile anterioare, să renunțe la arma nucleară în schimbul garanțiilor de supraviețuire pentru regimul său, a afirmat fostul președinte sud-coreean Moon Jae-in în memoriile sale, potrivit AFP. Mandatul lui Moon Jae-in în fruntea Coreii de Sud, din 2017 până în 2022, a fost marcat de o apropiere între cele două Corei și de două summit-uri istorice între Kim Jong Un și președintele american de la acea vreme, Donald Trump.

În autobiografia sa intitulată „*De la periferie la centru*”, publicată în Coreea de Sud, fostul șef al statului oferă numeroase detalii despre discuțiile sale cu Kim Jong Un din acea perioadă, precum și despre negocierile care au vizat obținerea unei denuclearizări a Coreii de Nord în schimbul ridicării sancțiunilor care afectează această țară. „Kim a spus că va renunța la armele nucleare dacă ar exista o garanție a supraviețuirii regimului”, a scris Moon, adăugând că liderul nord-coreean i s-a părut „foarte onest”.

Potrivit acestuia, raționamentul lui Kim a fost următorul: „Am o fiică și nu vreau ca generația ei să trăiască cu arme nucleare (...) De ce am continua să trăim în dificultate, sub sancțiuni, cu arme nucleare, dacă securitatea noastră poate fi garantată?”. Kim era, totuși, „pe deplin conștient de neîncrederea comunității internaționale și de faptul că Statele Unite erau convinse că Nordul minte”, a adăugat fostul președinte sud-coreean. Moon a afirmat că liderul nord-coreean l-a întrebat în mod special cum „să facă Washingtonul să creadă în sinceritatea noastră”.

Această situație s-a schimbat după eșecul celui de-al doilea summit Trump-Kim de la Hanoi, în 2019.

După aceea, Coreea de Nord a declarat „irreversibil” statutul său de putere nucleară, a calificat Coreea de Sud drept „principalul său inamic”, cu care orice reunificare este imposibilă, și și-a intensificat testele cu rachete și amenințările de război. Phenianul s-a apropiat și de Moscova, probabil pentru a furniza arme forțelor ruse pentru războiul lor din Ucraina în schimbul tehnologiei spațiale rusești, încălcând sancțiunile impuse de Națiunile Unite.

Kim și Trump nu au reușit să ajungă la un acord pentru că Washingtonul a cerut o denuclearizare completă înainte de a lua în considerare o reducere a sancțiunilor, a mai spus Moon. „Privind în urmă, regret că (Coreea de Sud) nu a jucat un rol de mediator mai eficient, ascultând cererile Nordului și transmițându-le Washingtonului dacă le-am fi considerat rezonabile”, a mărturisit fostul președinte sud-coreean.

6. Lumea se pregătește de război?

A. Donald Tusk: „Literalmente orice scenariu este posibil”

Potrivit premierului polonez Donald Tusk, invadarea rusă a Ucrainei în urmă cu doi ani a declanșat o nouă etapă pre-război pe care Europa a început să o traverseze.

Într-un interviu pentru ziarul german *Die Welt*, preluat și de *Spiegel*, Tusk a subliniat că războiul nu mai este un concept al trecutului: „Știu că sună devastator, mai ales pentru generația tânără, dar trebuie să ne obișnuim cu faptul că a început o nouă eră: perioada antebelică. Nu exagerez. Devine din ce în ce mai clar pe zi ce trece”.

În acest context, premierul polonez și-a amintit de o fotografie care atârna pe peretele casei familiei sale în timpul copilăriei: „Arăta o plajă din Sopot plină de oameni zâmbitori. A fost luată la 31 august 1939 și în câteva ore a izbucnit al Doilea Război Mondial la cinci kilometri depărtare”, a spus Tusk, referindu-se la 1 septembrie 1939, când a început invazia germană a Poloniei:

„Nu vreau să sperii pe nimeni, dar războiul nu mai este de domeniul trecutului. Este un concept real și a început acum mai bine de doi ani. Cel mai îngrijorător lucru în acest moment este că literalmente orice scenariu este posibil. Noi (în Europa) nu am mai avut o astfel de situație din 1945”, a adăugat Tusk, referindu-se la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial.

Potrivit lui Tusk, **„Europa se schimbă, dar trebuie să facă mai mult”**. Premierul polonez a remarcat că asistăm acum la o „adevărată revoluție” în mentalitatea europenilor: „Când eram prim-ministru (2007-2014), nimeni, cu excepția reprezentanților statelor baltice, nu a acordat atenție avertismentelor mele că Rusia ar putea reprezenta o amenințare. Mulți au respins-o și, de curând, în 2009, se vorbea chiar despre o comunitate de securitate care se întindea de la Lisabona până la Vladivostok.

Când am spus că Rusia este o problemă pentru Europa, mulți au ridicat din umeri și s-au gândit: „Oh, desigur, este un polonez, un rusofob”. Cel mai important lucru, spune el, este că nimeni nu mai pune la îndoială necesitatea de a fi pregătit pentru apărare: „Uitați-vă la Germania, ce mare transformare a avut loc acolo. CDU (principalul partid de opoziție) și SPD (social-democrația cancelarului Olaf Scholz) concurează pentru a fi mai pro-ucraineni. Și uitați-vă la disputa dintre președintele francez Emmanuel Macron și populiști”, a adăugat Tusk într-o aluzie evidentă la Frontul Național de extremă-dreapta, al cărei reprezentant cel mai cunoscut este Marine Le Pen.

Odată cu alegerile prezidențiale din toamnă din SUA, Tusk a spus că Europa va trebui să facă mai mult în apărare, indiferent dacă câștigă actualul Joe Biden sau predecesorul său Donald Trump: „Nu pentru a obține autonomie militară față de SUA sau pentru a crea structuri paralele față de NATO, ci pentru a ne folosi mai bine potențialul, capacitățile și puterea noastră. Când vom fi mai autosuficienți (rezilienți)

în apărare, vom fi un partener mai atractiv pentru Statele Unite”, a declarat Tusk, care a fost și președinte al Consiliului European din 2014 până în 2019.

B. Europa în viziunea unui politolog bulgar

Într-un interviu acordat publicației elvețiene *Neue Zürcher Zeitung*, politologul bulgar Ivan Krâstev a emis câteva opinii interesante despre actuala situație din Europa. Potrivit acestuia, Macron are dreptate în măsura în care lucrurile se pot schimba mai radical decât credem noi. În același timp, președintele francez a dramatizat în efortul său de a atrage atenția asupra vitezei schimbării. „În acest moment, din toate părțile, ne confruntăm cu viziuni apocaliptice asupra lumii” afirmă Krâstev, referindu-se la predicțiile sumbre ale activiștilor pentru climă sau la presupunerile că „marele schimb demografic” ne va distruge modul de viață.

Cert este că „Europa este în regim de supraviețuire”, a declarat Krâstev publicației elvețiene. Dar se teme și că oamenii vor intra în șoc dacă li se repetă constant că dacă problemele nu se rezolvă acum, nu se vor rezolva niciodată.

Politologul bulgar a comparat vremurile de astăzi cu sfârșitul anilor 1980 în Bulgaria, când sistemul era în criză, dar se credea că acel comunism va dura zeci de ani, însă lucrurile s-au schimbat foarte repede: **„Și astăzi lumea noastră se schimbă foarte repede. Ideea unei păci durabile în Europa s-a prăbușit. Înțelegem că trăim vremuri antebelice și toate noțiunile importante pe care s-a bazat securitatea noastră nu mai sunt valabile”**.

Ivan Krâstev își susține afirmațiile cu următoarele exemple: se credea că dependența politică reciprocă înseamnă pace, dar astăzi știm deja că dependența poate fi transformată într-o armă politică – așa cum s-a întâmplat cu gazele rusești. De asemenea, Europa ajunsese să creadă că puterea militară nu mai are importanță, deoarece conta pe faptul că SUA îi garantează securitatea. Acea iluzie a fost spulberată. Sau naționalismul – considerat a fi un spirit al trecutului, astăzi tocmai puterea lui i-a ajutat pe ucraineni să se apere de ruși atât de mult timp.

Krâstev a mai declarat că temerile în Europa sunt foarte diferite – germanii și francezii se tem de un război nuclear, în timp ce polonezii și balticii – că țările lor ar putea fi ocupate. Și aceasta își are explicația istorică – pentru că țările din Europa de Est nu își percep existența ca pe un dat. „O țară precum Polonia a fost prea des divizată, prea des a dispărut de pe hartă”, reamintește politologul.

Potrivit lui Ivan Krâstev, Putin nu caută să refacă Uniunea Sovietică – el încearcă într-o măsură mult mai mare să redefinească națiunea rusă: „Războiul din Ucraina a fost determinat și de dezvoltarea demografică, adică de topirea rapidă a populației din Rusia. Putin vrea ca ucrainenii să devină ruși”, crede președintele Centrului pentru Strategii Liberale.

Politologul bulgar conchide: „Oamenii devin din ce în ce mai convinși că Europa nu este pe drumul cel bun. Dar cu greu fac diferența între nivelul național și cel european. Euroscepticismul s-a schimbat – nu mai este o îndoială în capacitățile UE, ci un sentiment esențial că nimic nu se poate realiza prin politica tradițională”. În același timp, el amintește că europenii nu au un limbaj comun și o istorie comună, iar ceea ce îi unește sunt instrumentele comune care se creează – precum Planul de Redresare și sprijinul pentru Ucraina. Instrumente care sunt în mare parte bine primite.

Pe fundalul unor crize majore care afectează pe toată lumea, susținătorii UE și oponentii lor știu din ce în ce mai bine că se află în aceeași barcă, spune Krâstev. Doar că unii o numesc Titanic, iar pentru alții este arca lui Noe.

7. Încălzirea globală – noi avertismente

Secretarul general al ONU, Antonio Guterres, într-un discurs rostit la New York a tras câteva semnale de alarmă privind schimbările climatice: „*Jucăm la ruletă cu planeta noastră*”, a spus el. „*Avem nevoie de o ieșire de pe drumul către iadul climatic.*”

Fiecare lună din iunie 2023 până în mai 2024 a fost cea mai călduroasă astfel de lună înregistrată în toată lumea, arată datele Copernicus, serviciul de monitorizare a climei al Uniunii Europene. Canicula care s-a întins pe o perioadă de 12 luni este „șocantă, dar nu surprinzătoare”, având în vedere schimbările climatice cauzate de oameni, a spus Carlo Buontempo, directorul Copernicus, care a avertizat că ce urmează este mai rău, cu excepția cazului în care poluarea cu combustibili fosili care provoacă încălzirea planetei este redusă. Copernicus și-a publicat datele în aceeași zi în care secretarul general al Națiunilor Unite, António Guterres, a condamnat companiile de combustibili fosili drept „nașii haosului climatic” și, pentru prima dată, a făcut apel în mod explicit tuturor țărilor interzicerea publicității produselor lor din combustibili fosili.

Guterres i-a îndemnat pe liderii mondiali să preia rapid controlul asupra crizei climatice. Pe măsură ce temperaturile cresc, angajamentele climatice globale stau „atârinate de un fir de ață”, a avertizat Guterres. Datele Copernicus au arătat că fiecare lună din iulie 2023 a fost cu cel puțin 1,5 grade mai caldă decât temperaturile de dinainte de industrializare, când oamenii au început să ardă cantități mari de combustibili fosili. Temperatura medie globală în ultimele 12 luni a fost cu 1,63 grade peste aceste niveluri preindustriale.

Conform Acordului de la Paris din 2015, țările au convenit să limiteze încălzirea globală la 1,5 grade peste nivelurile preindustriale. În timp ce acest obiectiv se referă la încălzirea de-a lungul deceniilor, mai degrabă decât la o singură lună sau un an, oamenii de știință spun că această breșă este un semnal alarmant. „Acesta este un prevestitor al impacturilor climatice din ce în ce mai

periculoase de la orizont”, a spus Richard Allan, profesor de climă la Universitatea Reading din Marea Britanie.

Vestea vine în timp ce vestul SUA se confruntă cu primul val de căldură din această vară, cu temperaturi alarmante. Dar căldura fără precedent a lăsat deja o urmă mortală și distrugătoare în această primăvară. Zeci de oameni au murit în India, când temperaturile au urcat la 50 de grade Celsius. Temperaturile brutale din Asia de Sud-Est au cauzat morți, închiderea școlilor și recolte distruse, iar pe măsură ce căldura a crescut în Mexic, maimuțele au început să cadă moarte din copaci. Aerul și oceanele mai calde alimentează, de asemenea, ploi mai abundente și furtuni distructive, cum ar fi cele care au lovit în acest an Statele Unite, Brazilia, Kenya și Emiratele Arabe Unite.

Căldura recentă este „o fereastră către un viitor cu căldură extremă care va provoca limitele supraviețuirii umane”, a spus Ben Clarke, cercetător la Institutul Grantham de la Imperial College London. „Este vital ca oamenii să înțeleagă că fiecare zecime de grad de încălzire expune mai mulți oameni la căldură periculoasă și potențial mortală”, a spus el pentru CNN.

„Evenimentele extreme produse de haosul climatic se adună, distrug vieți, zdrobesc economiile și sănătatea”, a spus Guterres. Omenirea are un impact imens asupra planetei, a spus el, asemănând-o cu meteoritul care a declanșat procesul de distrugere a dinozaurilor în urmă cu 66 de milioane de ani. „În cazul climei, noi nu suntem dinozaurii”, a spus Guterres. „*Noi suntem meteoritul. Nu suntem doar în pericol. Noi suntem pericolul.*”

Discursul lui Guterres a făcut referire, de asemenea, la noi date publicate de Organizația Meteorologică Mondială, care a constatat o șansă de aproape 86% ca cel puțin unul din anii dintre 2024 și 2028 să doboare cel mai mare record de temperatură, stabilit în 2023. OMM a calculat, de asemenea, o șansă de aproape 50% ca temperaturile medii globale pe întreaga perioadă de cinci ani între 2024 și 2028 să fie cu peste 1,5 grade peste nivelurile preindustriale. Acest lucru ar aduce lumea mai aproape de încălcarea limitei pe termen lung de 1,5 grade Celsius aflată în centrul Acordului de la Paris.

Guterres a dat vina pentru criza climatică pe companiile de combustibili fosili care „*obțin profituri record și se bucură de trilioane de subvenții finanțate de contribuabili*”. Aceste companii au cheltuit miliarde de dolari de-a lungul deceniilor „*denaturând adevărul, înșelând publicul și semănând îndoială*”. El a cerut fiecărei țări să interzică reclamele pentru combustibili fosili, similar interdicțiilor de publicitate implementate în întreaga lume pentru alte produse care dăunează sănătății umane, cum ar fi tutunul.

SPIONAJUL ÎNTR-O ERĂ NOUĂ: INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ ÎN RĂZBOI ȘI EFECTELE UNEI DECONSPIRĂRI

Lavinia Guzu

Informațiile cu utilitate militară, mai ales într-o țară aflată în război, reprezintă un secret dintre cele mai bine păzite. Uneori, însă, și actorii cei mai versați comit erori care pot duce la deconspirări cu efecte multiple. Este și cazul șefului Unității 8200 din Israel, despre care a scris de curând ziarul britanic *The Guardian*, din care vom cita în continuare.

Identitatea comandantului Unității 8200 din Israel este un secret bine protejat. Yossi Sariel ocupă unul dintre cele mai sensibile roluri din armată, conducând una dintre cele mai puternice agenții de supraveghere din lume, comparabilă cu Agenția Națională de Securitate a SUA. Cu toate acestea, după ce a petrecut mai mult de două decenii operând din umbră, acest renumit șef din cadrul spionajului israelian și-a lăsat identitatea expusă online.

Această eroare de securitate, considerată jenantă, este legată de o carte pe care a publicat-o pe Amazon, care a lăsat o urmă digitală către un cont privat Google creat în numele său, împreună cu ID-ul său unic și linkuri către profilurile de hărți și calendar ale contului. Potrivit datelor obținute din mai multe surse de ziarul britanic, Sariel este autorul secret al cărții *The Human Machine Team (Echipa de mașini umane)*, în care oferă o viziune radicală asupra modului în care inteligența artificială poate transforma relația dintre personalul militar și mașini.

Publicată în 2021, folosind un pseudonim compus din inițialele sale, general de brigadă YS, cartea oferă un plan pentru sistemele avansate de inteligență artificială pe care Forțele de Apărare Israeliene (IDF) le-au pus la punct în timpul războiului de șase luni din Gaza. O versiune electronică a cărții includea o adresă de e-mail anonimă, care poate fi ușor de urmărit până la numele lui Sariel și la contul Google.

Contactat de *The Guardian*, un purtător de cuvânt al IDF a declarat că adresa de e-mail nu era cea personală a lui Sariel, ci „dedicată în mod special pentru probleme legate de cartea în sine”. Greșeala de securitate este posibil să pună și mai multă presiune asupra lui Sariel, despre care se spune că „trăiește și respiră” informații, dar al cărui mandat la conducerea diviziei de elită a serviciilor de informații cibernetice a IDF a fost plin de controversă.

Unitatea 8200, cândva venerată în Israel pentru capacitățile informative care rivalizau cu cele ale GCHQ din Marea Britanie, se crede că a construit un

vast aparat de supraveghere pentru a monitoriza îndeaproape teritoriile palestinieni. Cu toate acestea, a fost criticată pentru că nu a reușit să prevadă și să prevină atacul Hamas din 7 octombrie 2023 asupra sudului Israelului, în care militanții palestinieni au ucis aproape 1.200 de israelieni și au răpit aproximativ 240 de persoane.

De la atacurile conduse de Hamas, au existat acuzații potrivit cărora „orgoliul tehnologic” al Unității 8200 a fost în detrimentul unor tehnici mai convenționale de culegere de informații. În războiul din Gaza, IDF pare să fi îmbrățișat pe deplin viziunea lui Sariel asupra viitorului, în care tehnologia militară reprezintă o nouă frontieră în care IA este folosită pentru a îndeplini sarcini din ce în ce mai complexe pe câmpul de luptă.

Sariel a susținut în cartea publicată în urmă cu trei ani că ideile sale despre utilizarea învățării automate pentru a transforma războiul modern ar trebui să devină *mainstream*. „Trebuie doar să le luăm de la periferie și să le livrăm în centrul scenei”, scria el.

Una dintre secțiunile cărții anunță conceptul unei „mașini de ținte” cu inteligență artificială, ale cărei descrieri se aseamănă foarte mult cu sistemele de recomandare a țintelor pe care se știe acum că se bazează IDF în bombardamentele sale asupra Gaza. În ultimul timp, IDF a desfășurat mai multe sisteme de sprijinire a deciziilor bazate pe inteligență artificială, care au fost rapid dezvoltate și perfecționate de Unitatea 8200 sub conducerea lui Sariel.

Printre acestea se numără Gospel și Lavender, două sisteme de recomandare a țintelor care au fost dezvăluite în articolele publicației israeliano-palestinieni +972, ale publicației sale de limbă ebraică *Local Call* și ale cotidianului *The Guardian*.

IDF afirmă că sistemele sale de inteligență artificială sunt menite să ajute ofițerii de informații, care trebuie să verifice dacă suspjecții militare sunt ținte legitime în conformitate cu dreptul internațional. Un purtător de cuvânt a declarat că armata a folosit „diferite tipuri de instrumente și metode”, adăugând: „Evident, există instrumente în beneficiul cercetătorilor de informații care se bazează pe inteligența artificială”.

+972 și *Local Call* au făcut publică legătura dintre Unitatea 8200 și cartea scrisă de un general de brigadă cu nume misterios YS. Se înțelege că Sariel a scris cartea cu permisiunea IDF după un an ca cercetător invitat la Universitatea Națională de Apărare a SUA din Washington DC, unde a prezentat argumente în favoarea utilizării IA pentru a transforma războiul modern.

Destinată comandanților militari de rang înalt și oficialilor din domeniul securității, cartea articulează un concept de „echipă om-mașină” care urmărește

să realizeze o sinergie între oameni și IA, mai degrabă decât să construiască sisteme complet autonome.

Cartea reflectă ambiția lui Sariel de a deveni un „lider de opinie”, poziție potrivită unui fost oficial al serviciilor de informații. În anii 2000, el a fost un membru de frunte al unui grup de spioni cu preocupări academice, cunoscut sub numele de „Corul”, care a militat pentru o revizuire a practicilor serviciilor de informații israeliene.

Un articol al presei israeliene sugerează că, în 2017, el era șeful serviciilor de informații pentru comandamentul central al IDF. Ridicarea sa ulterioară în funcția de comandant al Unității 8200 a însemnat o aprobare din partea instituției militare a viziunii sale tehnologice pentru viitor.

Sariel se referă în carte la „o revoluție” din ultimii ani în cadrul IDF, care a „dezvoltat un nou concept de război centrat pe informații pentru a conecta serviciile de informații cu luptătorii de pe teren”. El pledează pentru a merge și mai departe, fuzionând complet informațiile și războiul, în special atunci când se desfășoară operațiuni de țintire letală.

Într-un capitol al cărții, autorul oferă un șablon pentru modul de construire a unei mașini de țintire eficiente care să se bazeze pe „date mari” pe care un creier uman nu le-ar putea procesa. „Mașina are nevoie de suficiente date privind câmpul de luptă, populația, informații vizuale, date celulare, conexiuni la rețelele de socializare, imagini, contacte de telefon mobil”, scrie el. „Cu cât sunt mai multe date și cu cât sunt mai variate, cu atât mai bine”.

O astfel de mașină de ținte, spune el, s-ar baza pe modele complexe care să facă predicții construite „pe o mulțime de caracteristici mici și diverse”, enumerând exemple precum „persoanele care sunt cu un membru Hezbollah într-un grup WhatsApp, persoanele care își iau telefoane mobile noi la câteva luni, cele care își schimbă frecvent adresele”.

El susține că utilizarea inteligenței artificiale pentru a crea potențiale ținte militare poate fi mai eficientă și poate evita „blocajele” create de către oficialii serviciilor de informații sau de soldați. „Există un blocaj uman atât pentru localizarea noilor ținte, cât și pentru luarea deciziilor de aprobare a țintelor. Există, de asemenea, blocajul legat de modul de procesare a unei cantități mari de date. Apoi, există un blocaj al conectării informațiilor la foc”. El adaugă: „O echipă formată din mașini și investigatori poate face să explodeze acest blocaj.”

Dezvăluirea breșei de securitate a lui Sariel vine într-un moment dificil pentru șeful serviciilor de informații. În februarie, acesta a fost supus unei verificări în Israel, când ziarul *Maariv* a publicat o relatare a reproșurilor din cadrul Unității 8200 după atacurile din 7 octombrie. Sariel nu a fost numit în articol, care se referea la comandantul Unității 8200 desemnat prin litera „Y”.

Criticii lui Sariel, potrivit articolului, consideră că prioritatea acordată de Unitatea 8200 tehnologiei „*captivante*” în detrimentul metodelor de informații mai de modă veche a dus la dezastru, „*cel mai mare eșec al comunității israeliene de informații din ultima generație*”.

Un oficial veteran a declarat ziarului că unitatea condusă de Sariel „a urmat noua bulă a serviciilor de informații”.

La rândul său, Sariel le-ar fi spus colegilor că ziua de 7 octombrie îl va „bântui” până în ultima sa zi de viață. „*Îmi asum responsabilitatea pentru ceea ce s-a întâmplat în cel mai profund sens al cuvântului*”, a spus el. „*Am fost înfrânți. Eu am fost învins*”.

CAZUL LOTEANU - SPION SOVIETIC ȘI CORUPĂTOR DE MINORI

Col. (r) Grigore Predișor

1. La Biblioteca Județeană „Antim Ivireanul” din Rm. Vâlcea a avut loc, în ziua de 22 martie 2024, lansarea cărții „*I-am cunoscut*”, autor fiind Ilie Neacșu, fost deputat în Parlamentul României, scriitor și ziarist (fost director al revistei „*Europa*”), în prezent om de afaceri. Din cartea amintită mi-au atras atenția, printre altele, însemnările de la paginile 222-225 în care autorul relatează cum, la începutul lunii august 1989, a fost căutat la Vidra, județul Vâlcea (stațiune turistică în plină dezvoltare în acel timp, al cărei director era la acea vreme), de către regizorul Emil Loteanu (1936-2003), cunoscut mai ales pentru filmele sale, precum „*Poienile Roșii*”, „*Lăutarii*”, „*Șatra*”, „*Dulcea și tandra mea fiară*” ș.a.

Născut în 1936 în România Mare, într-o localitate din județul Hotin (astăzi în Republica Moldova), părinții săi, Tatiana și Vladimir, fiind învățători. Emil Loteanu și întreaga familie s-au refugiat în 1942 mai întâi la Rădăuți, apoi la Rm. Vâlcea și în final s-au stabilit la București, viitorul regizor studiind la Liceul Sf. Sava. În 1949, Emil Loteanu a trecut Prutul și s-a refugiat la bunicii săi rămași la Hotin, însă a fost returnat de autoritățile sovietice în România, la solicitarea mamei sale, angajată atunci la Ambasada URSS din București. După o încercare nereușită de a intra la IATC, în 1952 Emil Loteanu s-a repatriat oficial în RSS Moldovenească, împlinindu-și apoi la Moscova destinul de poet, scenarist și regizor cu rezultate remarcabile, recunoscute pe plan internațional.

În vizita la Vidra din 1989, Emil Loteanu era însoțit de fiul său („care vorbea mai mult rusește”), de profesorul și istoricul Victor Crăciun, care se afla într-un permanent dialog cu elitele din Basarabia, și soția acestuia, ziaristă, care de altfel îl cunoștea pe Ilie Neacșu.

Timp de cinci zile cât a durat sejurul lui Emil Loteanu la Vidra, pe lângă plimbările în aerul curat de la munte, s-au purtat numeroase discuții pe probleme culturale, dar și politice (despre URSS și SUA). De fiecare dată, regizorul elogia reformele inițiate de liderul sovietic Mihail Gorbaciov (*perestroika* și *glasnostul*), mult laudate atunci în Occident, cu trimiteri critice la politica lui Ceaușescu.

Ilie Neacșu afirmă în cartea sa că regizorul venise împreună cu Victor Crăciun cu un scop precis, acela de a-l atrage ca *pion în tabăra noului regim care se pregătea să urmeze după căderea lui Ceaușescu*. Această concluzie, susține autorul, i-a fost confirmată într-o discuție purtată după 1990 cu Victor Crăciun, în prezența marelui poet al Basarabiei, Grigore Vieru. Acesta din

urmă, aflând detalii despre vizita de la Vidra din 1989 ar fi afirmat: „*Racolare a eșuat, victorie. Tu și Emil nu ați luat în calcul că fratele meu, Ilie Neacșu, este oltean*”.

2. Privind dintr-o perspectivă a realității istorice și având în vedere memorialistica noastră, a celor care am fost dedicați frontului nevăzut al informațiilor, mă văd obligat de a face legătura necesară cu următorul caz, de notorietate din anii '70, ce a avut loc în Rm. Vâlcea.

Se știe că primele acțiuni anti-KGB au fost inițiate de Gheorghe Gheorghiu Dej în anul 1962, după care serviciile de informații românești au acționat treptat pentru prevenirea amenințărilor la adresa identității noastre, a ființei naționale, a statului român.

Oficial, în 1969, după invadarea Cehoslovaciei de către trupele sovietice, a fost înființată U.M. 0110, contraspionaj țări socialiste, îndeosebi anti-KGB. În acei ani, 1968-1970, la Rm. Vâlcea s-au obținut informații care atestau că profesorul de limba rusă, Nicolae Loteanu, cadru didactic la un liceu renumit din municipiu, refugiat basarabean, un bun artist în contactele ce le avea, culegea date și informații din toate domeniile, în vederea transmiterii lor către o putere străină. Folosindu-se mijloacele specifice muncii de informații, s-a constatat că este agent sovietic, stabilindu-se totodată că este văr cu marele regizor Emil Loteanu.

Profesorul din Rm. Vâlcea era și artist la Teatrul Popular din localitate, în această calitate fiind folosit și pe postul de casier la Agenția Teatrală, aceasta având sediul în fața hotelului Alutus, nou construit în acel timp. În procesul documentării specifice a activității sale potrivnice statului s-a stabilit că acesta săvârșea și alte infracțiuni pe lângă cea de trădare. Astfel, sus-numitul șantaja eleve de la liceul unde preda, amenințându-le că le va lăsa repetente și pe care le viola la sediul Agenției Teatrale sau chiar pe câmp, în mașina personală. Au fost documentate 16 cazuri de eleve, unele minore. Una

dintre eleve era fiica unui ofițer superior de miliție, care avea în acel timp o importantă funcție de conducere în județ, elevă cu care de altfel permanentizase legătura și prin care obținea informații cunoscute de la tatăl său. Informațiile obținute erau transmise unui „specialist” sovietic de la uzina de utilaj chimic din Rm. Vâlcea.

Data fiind sensibilitatea cazului, situația a fost raportată la centru, iar generalul-locotenent Grigore Răduică, prim-adjunct al ministrului de interne și prim vice-președinte al Consiliului Securității Statului (1968-1974), a aprobat organizarea flagrantului.

Potrivit regulilor de atunci, cazul a fost pus în dezbatere publică, cu participarea cadrelor didactice din oraș și a altor oameni ai muncii, îndeosebi de pe platforma chimică. Participanții, foarte deranjați de situație, au reacționat vehement, fiind pe punctul să-l linșeze pe profesorul corupător de minori. Nicolae Loteanu a fost judecat și condamnat pentru faptele săvârșite, fiind un caz cu rezonanță în Rm. Vâlcea în anii 1971-1972.

Nota redactiei

În privința lui Nicolae Loteanu, lucrurile au fost clare, documentate, recunoscute și sancționate după legislația română în vigoare. Cazurile de spionaj sovietic, ridicate adesea și la nivel înalt (vezi, de pildă, *Periscop* 4 (64) 2023, stenograma discuțiilor Ceaușescu-Brejnev de la Moscova, din 1970), erau abordate cu multă prudență de conducerea română și soldate, cel mai adesea, cu marginalizarea spionilor dovediți.

În legătură cu angrenarea regizorului Emil Loteanu în acțiuni de influență în sprijinul politicii URSS, lucrurile sunt clare doar până la un punct: sovieticii au recurs întotdeauna, cu atât mai mult în perioada lui Gorbaciov, la folosirea artiștilor de valoare în astfel de acțiuni.

Despre eventuale legături între KGB și regizor, lucrurile sunt, însă, mai greu de stabilit. Anumite lămuriri vor putea surveni abia în timp, când urmașii urmașilor sovieticilor din 1989 vor găsi de cuviință să se laude cum se foloseau ei de artiști pentru a schimba cursul politic al unor state, fie și frațești. Probabil nici atunci!

SAGA DEFECTORILOR (XIV)

Dr. Mihai Milca

Resorturile și motivațiile ce determină acțiunile agenților de informații în îndeplinirea misiunilor încredințate și asumate acoperă un spectru larg și adesea contradictoriu de rațiuni și justificări intime care, mărturisite sau nu, comportă la rândul lor învelișuri derutante, disimulări meșteșugite, mistificări deconcertante. Aceeași turnură a sentimentelor și resentimentelor, în împletirea lor de multe ori indescifrabilă, poate fi întâlnită și în cazul celor care fac saltul „mortal” trecând în tabăra adversarilor, inamicilor de până mai ieri – cazul defectorilor. Informațiile pe care aceștia le livrează, având valoare strategică sau operativă, pot genera consecințe nebănuite, odată intrate în malaxorul verificărilor întreprinse de noii lor beneficiari, al măsurilor și contramăsurilor adoptate pe baza analizelor și scenariilor elaborate atât de către cei care i-au acceptat ca actanți ai unor oportunități intempestive cât și de către cei care au de făcut față prejudiciilor cauzate de fuga respectivilor defectori.

Nenumăratele exemple pe care ni le furnizează istoria spionajului stau mărturie unui fenomen de rigoare, ale cărui proporții depășesc evaluările prime și preliminare întrucât și serviciul de informații care a înregistrat avaria produsă de agentul defector și serviciul secret care i-a acceptat transbordarea cu tot pachetul de informații puse la dispoziție, vor fi nevoite să se replieze, asigurând securitatea propriilor rețele, revalorizând informații stocate dar și credibilitatea surselor, a interacțiunilor cu agenții recrutați între timp, cu prezumtivii informatori infiltrați în organizația „țintă”, cu agenții dubli sau multipli, luați sub beneficiu de inventar.

Atunci când defectorul are propensiuni resentimentare împotriva foștilor stăpâni lucrurile se complică și mai mult întrucât coeficientul de distorsiune a dezvăluirilor făcute crește, iar efectele involuntare produse au și ele un grad de imprevizibilitate greu de controlat.

Edward Lee Howard – un veleitar cu predispoziții patologice, irascibil și vindicativ

În galeria dezonorantă a agenților secreți purtând stigmatul trădării, Edward Lee Howard oferă cel mai tipic exemplu al unui renegat ce a fost deopotrivă produsul unei contraselecții, al unei pregătiri neglijente și al accesului pseudo-restrictiv la date secrete a căror importanță a fost conștientizată când era deja prea târziu. Howard s-a născut în New Mexico (SUA), la 27 octombrie 1951. A urmat studii în domeniul administrării afacerilor la Universitatea din Washington D.C., după care s-a alăturat USAID. Anterior efectuase un stagiu ca voluntar în *Peace Corps* în America de Sud, unde o întâlnise pe cea care avea să-i devină soție în 1976, Mary Cedarleaf. În

1977 familia Howard pleacă la Lima (Peru), lucrând timp de doi ani la proiecte sub egida USAID, după care revine în Statele Unite, Edward activând câțva timp la Chicago, într-o companie privată.

În 1980 este contactat de CIA și este supus unui proces de verificare și recrutare, în cursul căruia admite că în perioada cât a funcționat în *Peace Corps* a recurs la consumul de droguri (marijuana și cocaină), asigurându-și însă ofițerii recrutori că ulterior ar fi renunțat la această „practică” de tinerețe.

Și Edward Lee Howard și soția sa Mary sunt angajați în cadrul CIA unde urmează cursuri intensive de metode și tehnici în domeniul *intelligence*, în materie de conspirare și contraspionaj. Howard a fost selectat pentru activități operative, urmând un stagiul la celebra tabără *Farm*, lângă Williamsburg, Virginia. A fost apreciat ca având un bun potențial de afirmare în carieră, în special în operațiuni de contra-supraveghere, fiind recomandat pentru a fi încadrat în Sovietic/East European Division. A activat pentru început în RDG, înainte de a fi desemnat pentru o detașare în Uniunea Sovietică, la stația CIA din Moscova.

În pregătirea dinaintea plecării la post, Howard a făcut obiectul unor verificări suplimentare efectuate de către ofițeri de teren și detectoare de minciuni. Examinările poligrafice au devoalat în ceea ce-l privea pe Howard că acesta mințise atât în legătură cu întreruperea consumului de droguri cât și referitor la anumite delikte mărunte, furtușaguri comise de cel în cauză de-a lungul timpului.

În consecință, Howard a fost concediat. Reacția sa imediată a fost una cvasi-isterică. Pe fondul furiei și al unei stări de avansat etilism Howard a comis un act cât se poate de neprofesional pentru un agent instruit, gata de acțiune pe teren advers. A telefonat la ambasada americană din Moscova, ale cărei comunicații cu exteriorul erau supravegheate de KGB, pentru a-l informa pe șeful stației CIA că el nu va ajunge acolo. Sfătuit să-și găsească altă slujbă, Howard s-a întors la locurile de baștină, în New Mexico, pentru a lucra în administrația statului respectiv. Și-a găsit refugiul în alcool.

În vara anului 1984, slăbit fizicește și devastat psihic, confruntându-se și cu anumite dificultăți financiare, Howard a contactat ambasada sovietică din SUA, oferindu-se să furnizeze date despre rețeaua CIA din Moscova, date despre care luase la cunoștință în perioada instructajului său la *Farm* și în centrală. În septembrie 1984, Howard și soția sa au călătorit la Viena unde un ofițer sovietic a avut un debriefing cu disponibilul defector *avant la lettre* al celebrei Agenții americane. A mai urmat un alt debriefing la începutul anului 1985.

Deși era de presupus că CIA își luase măsurile de siguranță după înlăturarea lui Howard, mai cu seamă legat de activitățile curente și preconizate la care avusese acces, Howard a relevat sovieticilor o serie de secrete pe termen

lung ale CIA, despre interceptările pe care americanii le realizaseră încă din anii '70 în spațiul sovietic (prin sateliți și rețele de comunicații) privind capacitatea nucleară și balistică intercontinentală a Kremlinului de a ataca în premieră sau a riposta.

Unul dintre cei mai valoroși agenți recrutați sau recuperați de CIA din rândurile KGB a fost Boris Yuzhin care opera sub acoperire la San Francisco ca oficial al agenției TASS. El fusese convins să colaboreze cu FBI în 1979 și reușise să copieze documente secrete la Consulatul General Sovietic folosind o cameră foto miniaturală. Yuzhin a acționat fără a fi detectat sau suspectat. S-a întors la Moscova în 1982. Informațiile furnizate de către Howard în cadrul primului debriefing de la Viena au dus la arestarea lui Yuzhin. Datorită rivalității dintre CIA și FBI și necomunicării interinstituționale între cele două servicii Yuzhin a fost sacrificat și nu a fost luat în considerare pentru un eventual schimb cu KGB al spionilor arestați. Abia în 1991 Yuzhin a fost eliberat din detenție ca urmare a amnistiei ordonate de președintele rus Boris Elțin.

Adolf Tolkacev, un alt kaghebit trecut în slujba CIA, n-a avut parte de nici o șansă de a se sustrage pedepsei aplicate trădătorilor. Recrutat de către stația CIA din Moscova în 1979, după numeroase abordări și tatonări și doi ani în care americanii suspectau o operațiune de intoxicare din partea sovieticilor, Tolkacev s-a dovedit a fi un agent extrem de valoros. El a livrat informații de primă mână despre tehnologia militară sovietică, dotarea forțelor armate ale Kremlinului cu aparatură, instalații și armament de ultima oră.

Tolkacev a avut ca motivație exprimată direct banii și ca motivație mai profundă ura contra regimului comunist, de pe urma căruia membrii familiei sale suferiseră în perioada terorii staliniste. Tolkacev a predat americanilor sute de role de film cuprinzând date secrete privitoare la noutățile tehnologice atașate arsenalului nuclear sovietic, precum și informații despre arme și echipamente surpriză (bombardiere și rachete nedetectabile, de exemplu) înainte de a intra în dotarea forțelor armate ale Moscovei.

Ultima întâlnire a reprezentantului stației CIA din capitala imperiului sovietic cu Tolkacev a avut loc în ianuarie 1985. La 13 iunie același an, Paul Stombaugh, ofițer CIA al stației, a fost reținut patru ore în sediul KGB la Lubianka înainte de a fi eliberat. Cu patru zile mai înainte, Tolkacev fusese arestat, anchetat și în cele din urmă, condamnat la moarte și executat.

Dispariția acestor valoroși agenți aflați în solda CIA a continuat să rămână un mister până în august 1985 când Vitali Iurcenko, ofițer KGB, a defectat la rândul său. El a dezvăluit existența unui ofițer CIA care venise la ambasada sovietică din Washington cu un an înainte. Iurcenko nu-i știa numele. Știa doar că primise numele de cod „Robert”, că se oferise să lucreze pentru

KGB după ce fusese respins să ocupe un post la stația CIA de la Moscova și că avusese un debriefing la Viena în toamna anului 1984.

Howard era singurul suspect care se potrivea descrierii, fapt pentru care FBI l-a supus unei operațiuni de supraveghere continuă. Telefonul i-a fost ascultat de asemenea non-stop. Dar Howard și soția sa au sesizat că sunt urmăriți și au încercat să se comporte cât mai normal, fără a lua legătura cu vreun emisar al KGB. După câteva săptămâni de severă supraveghere FBI a decis că nu are altceva de făcut decât să-i confrunte pe soții Howard cu probele furnizate de defectorul sovietic.

Howard a fost de acord să fie chestionat dar nu a recunoscut nimic. În ziua de 20 septembrie 1985 el a declarat agenților FBI că este de acord să aibă o nouă întrevvedere cu aceștia dar în prezența unui avocat. Data noii întâlniri a fost fixată pentru săptămâna următoare. În seara aceleiași zile Howard și soția sa au ieșit în oraș să cineze. La întoarcere însă Edward s-a *estompat* în peisaj. Soția i-a comandat un taxi care l-a transportat pe Howard la aeroport, după ce scăpase în prealabil de echipa de supraveghere. Edward Lee Howard a zburat de la New York în Finlanda unde s-a dus direct la ambasada sovietică și a cerut protecție.

Odată ajuns în URSS, a obținut de la KGB un statut de defector întreținut pe spezele acestui serviciu. A primit un apartament la Moscova și o vilă într-o zonă liniștită, la Jukovka. Ocazional și-a mai întâlnit soția și fiul în Rusia sau în alte locuri pregătite cu grijă de către noii săi proteguitori.

Howard și-a susținut cu obstinație nevinovăția și a insistat asupra faptului greu de crezut, neverosimil, că ar fi refuzat să divulge informații de reală importanță despre CIA în schimbul protecției asigurate de sovietici, inițial, și de serviciile rusești, ulterior.

În anul 1995, memoriile lui Howard, *Safe House*, au fost publicate de către National Press Books.

Howard a decedat la 12 iulie 2002, după o partidă bahică îndelungată. Fostul spion aspirant și defector împlinit ar fi alunecat pe scări și și-ar fi rupt gâtul. Un sfârșit fără glorie, dacă varianta oficială a accidentării nu ar da ocazia de a bănui o eliminare tardivă a unui personaj incomod și inutil, în circumstanțe sordide și compromițătoare pentru imaginea sa postumă.

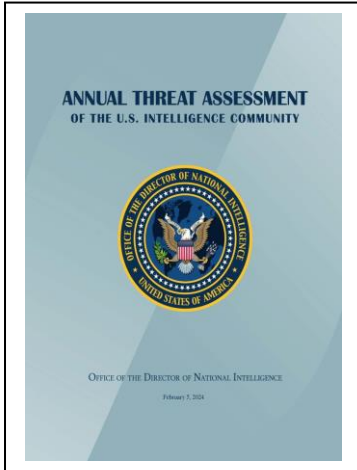

CULTURA DE SECURITATE, CULTURA POLITICĂ

DESPRE AMENINȚĂRI GLOBALE ȘI CÂTEVA CONSIDERENTE DIN PERSPECTIVĂ ISTORICĂ

Alexandru Botez

La mai bine de doi ani de la declanșarea invaziei militare împotriva Ucrainei, Rusia constituie încă o amenințare majoră la adresa Statelor Unite. Care sunt capacitățile armatei ruse după 24 de luni de lupte grele împotriva armatei ucrainene, echipată cu sisteme de luptă occidentale?

Cât de curând vor putea forțele armate ruse să reînoiască pierderile devastatoare pe care le-au suferit? Acestea sunt doar câteva din chestiunile pe care Comunitatea Serviciilor de Informații Secrete americane le-a analizat în recenta sa evaluare anuală. Făcută publică în fiecare an la începutul primăverii, evaluarea relevă care sunt cele mai grave amenințări la adresa securității naționale a Statelor Unite și proiectează în ce mod acestea vor afecta America.

China este pe primul loc pe lista amenințărilor cu care se confruntă Statele Unite. Pe termen lung, Beijingul va contesta supremația Americii nu numai în Regiunea Indo-Pacific, ci la nivel global.

Pe termen scurt însă, Moscova continuă să amenințe direct Statele Unite și NATO, încercând să-și consolideze influența în Europa și în alte părți ale lumii.

Armata rusă - prezent și viitor.

Armata rusă a înregistrat cele mai mari pierderi de la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial. Conform estimărilor serviciilor de informații secrete occidentale, aceste pierderi depășesc 300.000 militari uciși sau răniți. De asemenea, armata rusă a pierdut câteva mii de vehicule blindate de luptă. Până când rușii își vor reveni din această situație, marinei militare și forțelor aerospațiale ruse le va reveni sarcina de a asigura apărarea Rusiei la nivel global. *„Forțele militare ale Moscovei se vor confrunta mai mulți ani cu necesitatea înlocuirii acestor pierderi umane și materiale provocate de*

Războiul din Ucraina. Rusia va fi nevoită să se bazeze mai mult pe capacitățile sale de descurajare nucleare și aerospațiale în această perioadă”, se afirmă în evaluarea anuală a Comunității Serviciilor de informații secrete americane privind amenințările la adresa Statelor Unite.

Deși Ministerul Apărării al Federației Ruse a anunțat planuri vizând extinderea capacităților militare ale Rusiei, pentru transpunerea lor în practică vor fi necesari mai mulți ani pentru înlocuirea pierderile înregistrate până acum, înainte de a trece la extinderea propusă. Nu este vorba doar de cifre, care să reflecte refacerea capacităților pierdute, ci și de necesitatea modernizării celor existente și de asigurarea instruirii adecvate a soldaților săi. ***„Este aproape sigur că planurile Moscovei de a-și extinde masiv forțele terestre nu vor fi realizate în totalitate, dar toate acestea, în timp, vor avea ca rezultat o armată mai mare, chiar dacă numai cantitativ”***, se afirmă în evaluarea comunității serviciilor secrete americane.

Rusia va aloca resurse financiare mari pentru armata sa, oferind salarii și beneficii semnificative militarilor ruși, pentru a face atractive înrolările voluntarilor. De asemenea, serviciul național de recrutare va oferi un număr mai mare de recruți, deși calitatea acestora este mai scăzută.

Kremlinul se bazează într-o mare măsură pe companiile militare private pentru a-și atinge obiectivele. Comunitatea serviciilor secrete americane consideră că această tendință se va menține, chiar în condițiile în care gruparea de mercenari Wagner și-a diminuat considerabil prezența. ***„Rusia se va baza pe companiile militare și de securitate private și pe grupările paramilitare pentru a-și atinge scopurile pe câmpul de luptă din Ucraina vizând creșterea cantitativă a forțelor ruse atât prin livrări mai mari de armament și instruire, pentru a masca implicarea directă a Moscovei în operațiuni sensibile și extinderea influenței sale în Orientul Apropiat și Africa”***, se mai menționează în documentul întocmit de comunitatea serviciilor secrete americane.

Domeniul armamentului nuclear

Referitor la armamentul nuclear, Rusia reprezintă cea mai mare amenințare la adresa Statelor Unite. Moscova dispune de cel mai mare arsenal de arme nucleare din lume, cu aproximativ 5.600 focoase nucleare dislocate pe submarine, bombardiere strategice și în baze de lansare terestre – așa-numita triadă nucleară. În ciuda eșecurilor înregistrate în Ucraina, Rusia alocă bani și alte resurse pentru menținerea arsenalului său nuclear.

„Moscova va continua să-și dezvolte capacitățile nucleare cu rază lungă de acțiune și sistemele de transport submarin ale acestora menite să penetreze sau să ocolească apărarea anti-rachetă a Statelor Unite. În același timp, Rusia își extinde și modernizează setul mare și diversificat de sisteme non-strategice, cu care poate să trimită la țintă atât focoase nucleare, cât și convenționale, deoarece Moscova consideră că ambele sisteme sunt opțiuni

de descurajare a adversarilor, controlul escaladării ostilităților potențiale și contracararea forțelor Statelor Unite și aliaților săi”, se menționează în evaluarea comunității serviciilor secrete americane.

Lecții rezultate din Războiul din Ucraina

Armata rusă a reușit să întoarcă în favoarea sa situația de pe fronturile de luptă din Ucraina. Lipsa acută de muniție – în special de proiectile de artilerie – a pus forțele ucrainene într-o situație net dezavantajoasă. Ca urmare, forțele ruse au înaintat în Ucraina de Est și în Donbas. Evoluția previzibilă a conflictului relevă că armata rusă poate rezista unor eventuale acțiuni de contracarare ucrainene o lungă perioadă de timp. Sistemul politic din Rusia facilitează capacitatea de a face față pierderilor și eșecurilor operaționale. Prin urmare, într-un eventual război cu Rusia, Statele Unite și NATO trebuie să țină seama de faptul că au de-a face cu un adversar care își poate reveni, chiar dacă a suferit eșecuri catastrofale sau a făcut calcule greșite, concluzionează documentul susmenționat.

În plus, sancțiunile au avut un impact limitat asupra capacității armatei ruse de a face față unei campanii militare prelungite și pe scară largă. Kremlinul a reușit să externalizeze anumite necesități impuse de război – cum ar fi sistemele de luptă aeriană fără pilot sau producția de muniție de artilerie – în țări aliate sau partenere, chiar dacă în acest fel s-a bazat pe țări-paria de felul Iran și Coreea de Nord.

**

De la rachetele intercontinentale până la Inteligența Artificială și amenințarea virușilor, omenirea nu a fost niciodată mai aproape de a distruge în diferite moduri omenirea.

Recent, unii lideri politici din Rusia, un membru marcant al Partidului Comunist Chinez, președintele Turciei Recep Erdoğan, liderul nord-coreean Kim Jong-Un și teocrația iraniană au amenințat că își vor anihila inamicii. Uneori, pe post de zdrăngănit de sabie sunt folosite amenințarea cu folosirea armelor nucleare, invadarea prin surprindere sau salvele cu rachete iraniene, cum s-a întâmplat nu demult în Israel. Sau cum Erdoğan a

amenințat recent Grecia cu noul arsenal de rachete al Turciei: „***O să vă lovim pe neașteptate într-o noapte, atunci când va veni momentul.***” Taiwanului i se spune că va fi invadat de China. Coreea de Nord amenință cu anihilarea Coreei de Sud.

Atunci când respingem toate aceste amenințări nebunești, putem fi într-adevăr siguri că nu suntem și noi nebuni, se întreabă retoric Victor Davis Hanson (istoric militar, profesor la *California State University*, membru al think tank-ului *Hoover Institution*, cu *origini* etnice suedeze și velșe) în

articolul intitulat „*Cea mai mare amenințare la adresa omenirii este omenirea însăși*”, din 11.05.2024, publicat în *New York Post*.

Scopul războaielor, desigur, este acela de a învinge inamicul. Dar, de multe ori, învingătorii au anihilat pe cei pe care i-au înfrânt, ștergând de pe fața pământului oamenii, civilizația, limba sau chiar teritoriul fizic pe care-l locuiau. Puterile îngenunchiate în cel de-al Doilea Război Mondial, Germania, Japonia și Italia au supraviețuit și națiunile lor s-au relansat devenind democrații responsabile. Israelul democratic modern este o dovadă de curaj și rezistență a poporului evreu postbelic.

Cu toate acestea, susține Hanson, au fost multe împrejurări în trecutul omenirii când războaiele au devenit existențiale și consecințele lor au fost eliminarea civilizațiilor învinse, într-o varietate de circumstanțe înfiorătoare care oferă în prezent importante avertismente.

În anul 335 î.Hr. **Alexandru cel Mare** a asediat și șters de pe fața Pământului emblematicul oraș al acelor timpuri Teba, vechi de 1000 de ani. Bărbații supraviețuitori ai luptelor au fost măcelăriți, femeile înrobite, bătrânii și copii uciși. Într-o singură zi, a fost spulberat locul în care au trăit Cadmus, Oedip și Antigona sau Epaminonda. Grozăvia a fost realizată sub conducerea legendarului lider macedonean Alexandru, educat de Aristotel și care avea vaste și profunde cunoștințe pentru acele vremuri.

Orașul-stat **Cartagina**, cu al său imperiu nord-african, era la vremea respectivă mai puternic decât Roma. După înfrângerile suferite în cele două războaie punico, pe parcursul unui secol, imperiul acestuia s-a micșorat la un coridor litoral redus, situat pe actualul teritoriu al Tunisiei. Cu toate acestea, în anul 149 î.Hr. Cartagina era din nou înfloritoare. Dorea chiar să trăiască în pace cu Roma, când o uriașă flotă romană a ajuns pe neașteptate pe litoralul african intenționând să pună capăt definitiv existenței fostului rival. Cato cel Bătrân, implacabilul dușman al Cartaginei, își încheia faimoasele sale discursuri din senatul roman cu lozinca: „*Carthago delenda est!*” (Cartagina trebuie distrusă!). Până la urmă s-a dovedit că nu era doar simplă retorică.

Fără să invoce explicit niciun motiv, Roma a declanșat al Treilea Război Punic (149-146 î.Hr.), care a fost mai mult un asediu decât un război adevărat. În cele din urmă romanii i-au înfrânt pe cartaginezi, au ucis o jumătate de milion din locuitorii orașului, 50.000 au fost făcuți sclavi, iar Cartagina a fost literalmente distrusă

În anul 1453, otomanii au cucerit orașul vechi de 1100 de ani **Constantinopol**, centrul elenismului și creștinismului și, timp de un mileniu, capitala Imperiului Bizantin. Au ucis, înrobite, plasat cu forța la un statut de inferioritate restul populației și au transformat maiestrosa catedrală Sfânta Sofia într-o moschee.

Învingătorii au proclamat orașul care fusese cel mai mare oraș al creștinătății ca fiind noua capitală a Imperiului Islamic Otoman. Așa s-a sfârșit străvechea civilizație creștină elenă din Asia.

În anul 1520, Hernán Cortés a condus o armată minusculă, compusă din aproximativ 1.500 de conchistadori, care a atacat orașul Tenochtitlán – capitala aztecilor. În mai puțin de doi ani, spaniolii au distrus **Imperiul Aztec**, locuit de 4 milioane de oameni.

Conform profesorului californian, toate aceste exemple de distrugere au avut în comun faptul că cei condamnați la pierire nu au fost în niciun moment conștienți de soarta care-i putea aștepta. Trecutul lor glorios îi făcea să fie convinși că ceea ce le asigurase altădată apărarea – cele 7 porți ale Tebei, fortificațiile masive ale Cartagenei, zidurile înalte construite de împăratul Teodosian în jurul Constantinopolului sau lacul imens care înconjura Tenochtitlán – ar fi putut să le ofere în continuare siguranța. În plus, întotdeauna a existat speranța că ajutorul urma să vină.

Desigur, atenienii ar fi putut salva Teba sau că inamicii Romei ar fi putut salva Cartagina în ceasul al unsprezecelea. Oare nu navigau vest-europenii spre Strâmtoarea Dardanele să despresurese Constantinopolul de asediul turcilor? Nu ar fi putut oare ca în cele din urmă supușii Imperiului Aztec să se întoarcă împotriva spaniolilor?

În ce privește pe cei care s-au făcut vinovați de distrugerea unor întregi civilizații, nu întotdeauna aceștia au fost doar niște ucigașii în masă de felul lui Attila, Tamerlan sau Gingis Han. Unii au fost oameni bine educați, de exemplu Alexandru cel Mare, elevul lui Aristotel și prietenul celor mai străluciți filozofi ai vremii. Cel care a distrus Cartagina, Scipio Emilianus, a fost un intelectual, prieten cu istoricul Polybius și un bun cunoscător al literaturii acelor timpuri.

Mehmet al II-lea, care a distrus Constantinopolul creștin, era mândru de uriașa sa bibliotecă. Cu cât cuceritorii au clamat că nu intenționează să-și distrugă dușmanii, ci doar să-i înfrângă militar, cu atât mai metodic au făcut acest lucru, iar ulterior au vărsat lacrimi de crocodil referitor la dispariția lor.

Astăzi oamenii dispun de instrumente cu care pot distruge mult mai ușor civilizații întregi decât în trecut: arsenale nucleare, armament biologic și cibernetic precum și probabil Inteligența Artificială, iar din Israel și Grecia până în Taiwan sunt multe popoare și națiuni vulnerabile la amenințările vecinilor, care le sunt ostili istoric.

Ar fi o greșeală gravă să presupunem că astfel de distrugeri nu se mai pot repeta, chiar și în lumea noastră globalizată și civilizată, concluzionează Victor Davies Hanson.

*

Chiar dacă evită cu eleganță orice referiri la documentul elaborat de Comunitatea Serviciilor de Informații Secrete americane și care, evident,

reprezintă poziția actualei administrații de la Casa Albă, Hanson a reluat tema amenințării cu care se confruntă Statele Unite și Occidentul într-un articol de opinie publicat la 25.05.2024 de prestigiosul site de politică externă *RealClearPolitics*, intitulat „**Despre sfârșitul lumii**”.

După recentul summit dintre China și Rusia, în comunicatul comun făcut public după încheierea întâlnirii dintre secretarul-general al Partidului Comunist Chinez Xi Jinping și președintele Federației Ruse Vladimir Putin a fost inserată o propoziție stranie: „**Nu pot exista învingători într-un război nuclear, care nu ar trebui declanșat niciodată**”. Nimeni nu contrazice acest lucru, chiar dacă mai mulți oficiali de la Beijing și Moscova au amenințat statele vecine cu atacuri nucleare. Totuși, de ce acești doi lideri au simțit nevoia să facă o astfel de declarație concisă și mai ales de ce acum?

În opinia profesorului californian și remarcabil *influencer* conservator american, rareori retorica globală privind anihilarea în masă a atins un crescendo ca în prezent, în contextul războaielor existențiale care fac ravagii în Ucraina și Fâșia Gaza. Vladimir Putin consideră că Rusia va fi învingătoare în conflictul în care țara sa este angajată cu Ucraina. Xi Jinping pare convins că puterea militară convențională a Beijingului este prevalentă în Regiunea Mării Chinei de Sud, iar absorbția Taiwanului este posibilă. Amândoi cred că singurul obstacol în obținerea victoriilor pe care scontează ar putea fi doar o intervenție a Statelor Unite și NATO, dar acest lucru ar putea degenera în amenințări reciproce de folosire a armamentului nuclear.

Aproape lunar, dictatorul nord-coreean Kim Jong Un continuă să amenințe că va folosi arsenalul nuclear de care dispune țara sa împotriva Coreei de Sud și Japoniei. Același discurs agresiv este practicat și de președintele Turciei, Recep Erdogan, care în mod regulat amenință Armenia că va „**repetă misiunea bunicilor noștri**”. Din când în când îi avertizează pe israelieni și pe greci că se pot aștepta oricând la o ploaie de rachete turcești împotriva orașelor lor.

Este pentru prima oară în istorie când Iranul a atacat teritoriile deținute de Israel. A lansat cel mai mare atac cu rachete de croazieră, balistice și drone din istoria modernă. Teocrații de la Teheran susțin în același timp că sunt pe cale să producă armament nuclear și, încă din anul 1979, nu obolesc să afirme că vor șterge de pe suprafața Pământului Israelul.

Majoritatea oamenilor ignoră aceste amenințări nebunești, pe care le consideră doar derapaje ale dictatorilor. Dar după cum am văzut la 7 octombrie 2023, barbaria naturii umane din epoca premergătoare lumii pre-moderne nu s-a schimbat prea mult, definită de decapitari, mutilări, asasinat, violuri în masă, tortură, luare de ostatici din rândul bătrânilor, femeilor și copiilor israelieni.

Ceea ce s-a schimbat însă radical sunt sistemele de transport la ținte a armelor de distrugere în masă nucleare, gazelor toxice, agenților biologici și Inteligenței Artificiale care guvernează aceste sisteme.

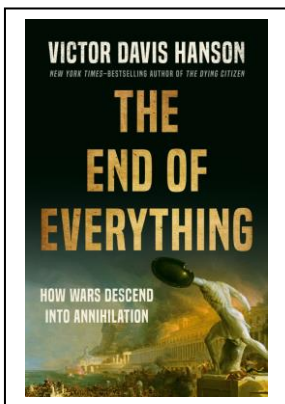
Este ciudată însă nonșalanța cu care este tratată perspectiva Armagedonului, atrage atenția Victor Davies Hanson. Cei mai mulți oameni continuă să considere că actualii lideri politici, care-și etalează fără nicio reținere inclinațiile războinice, nu vor îndrăzni să apeleze niciodată la armele care pot duce la distrugerea civilizației umane.

Trebuie ținut cont de faptul că numărul statelor autocratice care dețin armament nuclear (Rusia, China, Pakistan, Coreea de Nord și probabil Iran) este similar cu cel al statelor democratice (Statele Unite, Marea Britanie, Franța, India, Israel). Doar Israelul dispune de un sistem eficient de apărare împotriva rachetelor balistice.

De asemenea, pe măsură ce puterea relativă a arsenalelor de armament convențional ale Occidentului continuă să se reducă, în situații extreme, acestea se vor baza tot mai mult pe descurajarea nucleară în condițiile în care nu dispun de sisteme eficiente de apărare anti-rachete.

Hanson reiterează cele 4 exemple de anihilare totală din istoria omenirii (orașele-stat Teba și Cartagina din antichitate, capitala Imperiului Bizantin – Constantinopol și capitala Imperiului Aztec - Tenochtitlan), în care ceea ce părea de neimaginat în vremurile respective a devenit realitate.

În toate aceste cataclisme victimele s-au încrezut iluzoriu în trecutul lor măreț și glorios mai degrabă decât în evaluarea realistă a capacităților lor de apărare, care nu au putut să le asigure supraviețuirea.

Toate au sperat că aliații lor (spartanii, macedonenii, creștinii din națiunile vest-europene sau orașele subjuate de azteci) vor veni, în al doisprezecelea ceas, în ajutor. În plus, învinșii au manifestat dezinteres pentru cunoașterea intențiilor și capacităților inamicilor lor. Alexandru cel Mare era apreciat pentru cultura sa filozofică, Scipio Emilianul era considerat un patron al literaturii, iar Mehmet al II-lea un intelectual rafinat. De o imagine bună se bucura și Hernan Cortes. În cele din urmă aceștia au ajuns să-și distrugă dușmanii și nu doar să-i înfrângă pe câmpul de

luptă.

Aceste orașe și națiuni condamnate la pieire au fost transformate în mormane de ruine și teritoriile lor au fost ocupate de învingători. Populația a fost omorâtă sau înrobite și ce ea ce a fost cultura, obiceiurile și tradițiile lor s-au pierdut în negura istoriei. Ultimele cuvinte rostite de cei învinși au fost de obicei variații ale afirmației: „*Acest lucru nu ni se poate întâmpla nouă!*”

Dacă trecutul este un ghid pentru prezent, ar trebui să ținem seama de faptul că într-un război, tot ceea ce aproape niciodată nu credem că se poate întâmpla, se întâmplă cu certitudine.

Când asasinii emit amenințări, oricât de smintite ar acestea, ar fi bine să le tratăm totuși cu seriozitate.

Victor Davies Hanson consideră că: *„Nu trebuie să ne bazăm pe prieteni sau pe neutri pentru a ne salva civilizația. Americanii ar trebui să edifice sisteme de apărare antiaeriană deasupra teritoriului național, să-și securizeze granițele și să se asigure că armata americană funcționează bazându-se pe meritocrație, să înceteze cheltuirea risipitoare a deficitelor bugetare sau să se mai împrumute și să reconstruiască atât forțele militare convenționale, cât și cele nucleare.”*

În caz contrar, mai susține acesta: *„Vom crede cu naivitate și în mod fatal că suntem o excepție miraculoasă chiar și atunci când realitatea de necontestat spune altceva”*.

LOBBY și/sau MUNCĂ DE INFLUENȚĂ ...!

Petru Neghiu

O societate pluralistă se definește, printre altele și prin înglobarea unei game largi de organisme, structuri sociale care au menirea să aducă „cuvântul” comunității în fața instituțiilor statului pentru a orienta actele de decizie politică într-un sens sau altul, respectiv cel exprimat de aceste structuri ale societății.

Activitatea de lobby se referă la influențarea legitimă a deciziilor politice prin acțiuni de comunicare profesionist realizate, în special a membrilor corpurilor legiuitoare.

Cuvântul, originar din limba engleză, înseamnă *hol, coridor, culoar* în clădirea Parlamentului englez, care conduce spre o cameră sau mai multe, destinate dezbaterilor. În acest spațiu, parlamentarii se întâlnesc cu presa sau cu grupuri de oameni din comunitatea respectivă spre a se informa asupra problemelor ce o preocupă. Prin extensie, sensul a ajuns să denumească orice acțiune făcută cu scopul de a influența actele decizionale ale instituțiilor guvernamentale, respectiv interacțiunea unui grup de persoane prin *lobbiștii* săi sau alți reprezentanți, cu factori de decizie, sau indirect, prin demonstrații publice, cu scopul de a *influența* politicile curente sau elaborarea de politici viitoare în beneficiul aceluia grup de interese.

Întrucât termenului de lobby i s-au atribuit și conotații negative, Comisia Europeană, prin *Cartea verde* din 3 mai 2006 și comunicarea din 21 martie 2007, a decis să adopte o terminologie neutră: „reprezentanți ai grupurilor de interese”, „reprezentare a intereselor”, astfel încât aceasta să desemneze „activitățile desfășurate cu scopul de a influența elaborarea politicilor și procesele decizionale ale instituțiilor europene”, această definiție înglobând asociații europene, asociații sociale, întreprinderi private, cabinete de avocatură, consultanți în afaceri publice, grupuri de reflecție (*think-tanks*) etc. Se apreciază că doar în S.U.A. și U.E. există mii chiar zeci de mii de astfel de structuri specializate în activitatea de lobby. În țara noastră se pare că există mai puțin de 20 de astfel de firme de lobby/public affair, poate și din cauza faptului că încă nu s-a reglementat unitar această activitate, necesitatea existând în oportunitatea ideală ce o reprezintă pentru a spori constituționalitatea în România. Există însă *Asociația Registrul Român de Lobby*, dar și referiri la astfel de activități în unele acte normative: Legea 544/2001 – a accesului liber la informații publice; Legea 52/2003 – a transparenței actului decizional; Legea 161/2003 – a transparenței în funcția publică și eradicarea corupției; HG 775/2005.

Munca de influență, ca formă specifică a activității de informații externe, este necesară pentru că asigură rezolvarea unor sarcini de interes major

prin intermediul factorilor de decizie străini dispuși să sprijine promovarea unor interese ale României în exterior.

Necesitatea și oportunitatea desfășurării unei munci de influență organizate și active rezultă, totodată, din mutațiile intervenite în situația operativă externă, care au ample efecte și implicații asupra proceselor evolutive din țara noastră, în aspectele esențiale: politic, economic, militar, social, cultural, științific etc. Astfel de „fenomene” pot fi: menținerea sau introducerea de către unele țări de bariere ori discriminări care afectează desfășurarea normală a relațiilor internaționale, bi și multilaterale ale României; tratarea diferențiată, uneori discriminatorie a României de către state și guverne străine, în comparație cu alte foste țări socialiste est-europene; aplicarea și promovarea de către diferite organizații internaționale, grupări de state și guverne străine a principiului „dublului standard”, context în care se încearcă să se impună României norme de conduită și acțiune ce depășesc cadrul juridic fixat și aplicat pe plan internațional (de exemplu, în problemele drepturilor minorităților naționale, sau a așa-zisei „rule of law”); intensificarea protecționismului în politica economică și de comerț exterior promovată de diferite țări și grupări economice, cu caracter mai mult sau mai puțin deschis: bariere tarifare și netarifare, taxe vamale, restricții cantitative, tergiversarea de către firme și companii străine a aplicării acordurilor bilaterale guvernamentale de cooperare; poziția obstructionistă a unor factori guvernamentali de decizie și cercuri politice influente față de deblocarea și dezvoltarea relațiilor cu țara noastră, prezentarea conștient deformată, tendențioasă chiar, a realităților românești de către mass-media din unele țări, acțiune în spatele căreia stau cercuri politice și guvernamentale interesate în propagarea unei imagini nefavorabile României.

Munca de influență, ca formă specifică de „intelligence”, reprezintă un complex de măsuri informativ-operative prin care persoane din spațiile cercetate, cu putere de decizie sau de lobby, sunt influențate să sprijine promovarea intereselor politice, economice, tehnico-științifice și de altă natură ale țării noastre în străinătate.

Munca de influență ca formă de „intelligence” se deosebește fundamental de aceea realizată pe linie oficială, în sensul că intervenția aparatului de informații externe apare necesară acolo unde problema în atenție nu poate fi soluționată pe căi oficiale. Pe de altă parte, în munca de influență se folosește combinativ un ansamblu de metode și mijloace specifice muncii de informații externe, după ce în prealabil, s-au obținut date care permit cunoașterea situației operative din spațiu, descifrarea sistemului decizional etc.

Din definierea conceptului de muncă de influență reies, totodată, unele particularități și principii ale desfășurării acesteia, care o disting de activitatea informativ-operativă clasică, astfel: folosirea unor surse de încredere, verificate

și pregătite special pentru realizarea de sarcini de influență în raport de obiectivele propuse; crearea condițiilor favorabile pentru îndeplinirea unor sarcini majore, în care activitatea oficială este inoportună sau nu poate da rezultatele scontate.

În principal, prin munca de influență se urmărește: influențarea factorilor de decizie din țările și organizațiile internaționale cercetate pentru sprijinirea, susținerea și materializarea acțiunilor inițiate de România în planul relațiilor bilaterale; influențarea unor persoane din cercurile guvernamentale, parlamentare, a conducerilor partidelor și grupărilor politice, a organizațiilor internaționale și regionale pentru a susține dezvoltarea relațiilor cu țara noastră; determinarea unor lideri ai unor partide sau persoane de decizie în principalele mijloace de informare în masă să susțină și să sprijine poziția statului român în soluționarea unor probleme majore ale vieții internaționale; sprijinirea materializării unor inițiative românești în organizații internaționale vizând soluționarea pe cale pașnică a conflictelor și stărilor tensionale, îndeosebi a celor din Balcani și zona riverană Mării Negre; crearea condițiilor favorabile pentru derularea corespunzătoare a acordurilor și înțelegerilor economice bi și multilaterale semnate de țara noastră, în situațiile în care acțiunile întreprinse pe linie oficială nu au dat rezultatele scontate; facilitarea încheierii, în condiții avantajoase pentru țara noastră, a unor acorduri și contracte cu firme și companii străine, precum și sprijinirea transpunerii acestora în practică; determinarea conducerilor unor concerne, trusturi și mari firme din străinătate de a participa cu investiții de capital în procesul de re tehnologizare a industriei românești, precum și în realizarea de alte proiecte ale infrastructurii economice; influențarea factorilor guvernamentali de decizie, precum și a conducerilor unor mari societăți din țările cercetate pentru încheierea unor contracte avantajoase pentru România, pe linia aprovizionării, în contextul actualei crize energetice; crearea unui potențial de influență la nivelul principalelor organisme de stat, firme particulare, prin care să se relanseze și promoveze exportul românesc de tehnologii; influențarea factorilor de decizie ai unor firme de prestigiu să accepte specializarea în cadrul lor a unor ingineri, economiști și alți specialiști români, obținerea de burse de studiu pentru tinerii cercetători români; determinarea unor factori de conducere din cadrul unor organizații internaționale sau instituții de prestigiu mondial să organizeze în România manifestări științifice de anvergură, comerciale sau economice, profitabile pentru procesele evolutive din țara noastră; influențarea unor bănci, atât cu capital de stat, cât și privat sau mixt, să finanțeze acțiuni de cooperare ale țării noastre în terțe țări; valorificarea superioară a zăcămintelor de țiței, gaze naturale, minereuri utile; obținerea sprijinului unor organisme internaționale sau regionale pe linia promovării principiilor de protecție a mediului în țara noastră atât prin eliminarea unor surse de poluare, cât și prin adoptarea unor

tehnologii ecologice; obținerea de rase superioare de animale și soiuri de plante, precum și ameliorarea celor existente; influențarea unor specialiști străini de a pune la dispoziția agenților economici români rapoarte de cercetare finale, diferite echipamente, mostre, material biologic etc.; sprijinirea programelor de cercetare științifică și a celor necesare pentru susținerea apărării și siguranței naționale a României; sprijinirea acțiunilor de contracarare a manifestărilor ostile de influență derulate în spațiul public prin mass-media clasice sau on-line sau a think-tank-urilor dificil de gestionat, însoțite de *fake news* a căror proveniență este greu de identificat, a mișcărilor de dezinformare susținute de actori statali sau non-statali ostili; sprijinirea instituțiilor de stat abilitate să controleze importurile și exporturile speciale, conform, legislației în vigoare; publicarea de articole, studii și alte materiale vizând contracararea și combaterea propagandei antiromânești desfășurate de cercuri politice revizionist-naționaliste, cum sunt de exemplu, organizațiile iredentist-maghiare, susținute de factori oficiali de la Budapesta, sau cercuri politice, îndeosebi rusofone, din Republica Moldova, care susțin și propagă teze contrare adevărului istoric (așa-numitele teorii ale moldovenismului, „Moldovei Mari” etc.); prezentarea adevărului istoric despre România acolo unde acesta este falsificat, interpretat și deliberat denigrat; determinarea unor personalități de prestigiu din rândul diasporei de a acționa pentru sprijinirea intereselor politice, economice, culturale și de altă natură în străinătate și în raport cu o anumită țară; crearea de lobby-uri pro-românești în țările de interes major pentru România, cu influență reală în structurile puterii de stat; influențarea organizațiilor diasporei române de a desfășura acțiuni vizând contracararea, neutralizarea și lichidarea efectelor provocate de acțiunile antiromânești din unele state; angrenarea liderilor structurilor organizatorice ale românilor din afara granițelor, precum și a personalităților culturale din rândul acestora în acțiuni vizând afirmarea și consolidarea identității naționale și de apărare a intereselor românismului în general.

Facem precizarea că astfel de acțiuni și ținte de influență se realizează în conformitate cu politica economică a statului, fără interferențe în activitatea agenților economici, care beneficiază de sprijin la cerere sau prin contracte/memorandumuri de cooperare cu ministerele de resort.

Pe lângă persoanele din conducerea fracțiunilor parlamentare și a comisiilor (comitetelor) din forul legislativ, se acționează atât prin intermediul unor deputați, senatori, cât și prin posibilitățile persoanelor de influență în secretariatele generale, grupurile de consilieri și funcționari internaționali cu funcții superioare; organizații și instituții guvernamentale, care au sarcina de a elabora și stabili direcțiile de dezvoltare a relațiilor externe ale țării respective; conducerile principalelor ziare, posturi de radio și televiziune; vor fi vizați

redactori-șefi, formatori de opinie, ziariști de prestigiu de la redacțiile de politică externă, politică internă și de programare a emisiunilor.

Totodată, acțiunile de influență urmăresc și consolidarea rezilienței naționale, a armatei și societății civile, întărirea rezilienței partenerilor și vecinilor, a rezilienței transatlantice, conducând în cele din urmă la accelerarea transformării țării noastre într-un stat rezilient.

În acest context, înființarea Centrului Euroatlantic pentru Reziliență constituie bun prilej pentru acțiuni de influență pe linia modernizării și adaptării la procesele tehnologice de vârf în toate planurile.

Oficializarea acțiunii de influență este etapa când acțiunea este finalizată sau continuată deschis prin instituțiile oficiale sau organizații neguvernamentale din țară sau din străinătate.

În munca de influență în spații aflate sub embargou sau alte restricții impuse de către comunitatea internațională, se manifestă multă discreție, pentru a nu crea suspiciuni din partea acesteia cu privire la buna credință a statului nostru în respectarea sancțiunilor.

Pe de altă parte, nu trebuie oferit prilejul statului cercetat de a folosi rezultatele unor acțiuni de influență ale noastre pentru a demonstra caracterul injust ale embargoului care i se aplică.

Potrivit reglementărilor specifice, persoana de influență este cetățeanul străin sau fără cetățenie, care prin profesie, funcție, loc de muncă, poziție politică și socială ori prestigiul de care se bucură, poate determina factori de decizie guvernamentali, din cadrul unor organe și organisme internaționale, mijloace de informare în masă, firme sau persoane să sprijine ori să promoveze interesele politice, economice, culturale, istorice și de altă natură ale României în străinătate.

Menționăm că unele servicii de informații folosesc termenul de agent de influență fără a fi confundat cu agentul de intelligence clasic.

În prefața la lucrarea „*O istorie a C.I.E. – 1978-1989*” de F. Dobre, gl.bg.(rtr.) Gh. Dragomir spune despre agentul de influență: „*persoana cu reale posibilități de penetrare informativă la nivelul cel mai înalt, unde se luau decizii importante privind dezvoltarea relațiilor politico-diplomatice, de cooperare economică, tehnico științifică și militară cu România... prin deschiderea de noi oportunități pentru exportul mărfurilor și serviciilor întreprinderilor românești pentru aprovizionarea cu materii prime necesare industriei...*”

În desfășurarea unor acțiuni de influență, mai ales pe linie economică, apare necesitatea, pentru finalizarea lor, ca persoanelor de influență să li se solicite informații și materiale documentare, legate strict de acțiunea respectivă. De menționat că aceste solicitări apar firește față de sursă, de multe ori manifestând ea însăși inițiativa în această privință.

Cointeresarea persoanei de influență trebuie să țină cont de faptul că prin însăși natura activității fiecăreia se creează cele mai variate posibilități de recompensare. Formele de cointeresare a persoanelor de influență sunt diverse: bani, cadouri, comisioane confidentiale, invitarea să-și petreacă concediul de odihnă în România, ajutorarea materială a unor rude din țară etc., ținându-se seama de specificul pe care îl reprezintă fiecare caz în parte, cu asigurarea conspirativității necesare.

PREZENTARE DE CAZ

De la bun început menționăm că despre aceste cazuri s-a mai vorbit în spațiul public, chiar comandantul amintit aducându-le ca exemple în interviurile la mai multe canale TV. De altfel, și lucrarea citată face un amplu inventar al documentelor obținute de la arhive străine, care se referă la istoria și civilizația românilor.

Acțiunea de influență „PROVINCIA”

În urmă cu 30 de ani, un ofițer, „Jean”, de la o grupă de informații externe (g.i.e.) semnalează în Centrală pe un specialist în istoria contemporană a continentului nostru. Printre numeroasele sale lucrări se află și una dedicată unor aspecte legate de participarea României în primul război mondial. Acesta vizitase de câteva ori țara noastră înainte de 1989 și era relativ cunoscut și apreciat de istoricii români. Din primele contacte ale ofițerului cu „Micky” s-a desprins atitudinea obiectivă a acestuia față de o serie de aspecte ale istoriei vechi și moderne a poporului român, care fac cel mai adesea obiectul falsificărilor și prezentărilor tendențioase ale istoriografiei maghiare, îndeosebi, dar și ale celei ruse și post sovietice. De asemenea, „Micky” era membru al unor asociații și organisme neguvernamentale internaționale. S-a stabilit că acesta a susținut, cu ocazia unor manifestări științifice internaționale, puncte de vedere apropiate sau identice cu ale istoriografiei române, combătând falsificările și manipulările de informații istorice practicate de istoriografia revizionistă maghiară.

Analiza situației a dus la concluzia că „Micky” poate fi folosit ca agent/persoană de influență. Totodată, în cadrul întâlnirilor periodice ofițerul îi sugerează lui „Micky” ideea realizării unei lucrări bine documentate privitoare la istoria uneia din provinciile românești, urmând ca viitoarea carte să abordeze deschis, pe bază de documente și de alte surse obiective, toate acele aspecte care au făcut și fac obiectul disputelor dintre istoriografia românească și cea a unora dintre statele vecine țării noastre. La propunerea ofițerului, Centrala aprobă deschiderea acțiunii de influență „Provincia” pe linia promovării adevărului istoric.

Planul de măsuri aprobat odată cu raportul de deschidere a acțiunii prevedea sarcini specifice pentru g.i.e., „Jean” și pentru ofițerii din Centrală implicați în derularea acțiunii „Provincia”. Astfel, sub permanenta îndrumare a

ofițerului, „Micky” a elaborat un inventar de probleme, o bibliografie cuprinzătoare referitoare la această temă și o schiță de cuprins a viitorului volum.

În Centrală s-a acționat pentru contactarea celor mai buni specialiști în domeniu, care au fost convinși să susțină realizarea proiectului „Provincia”. Prin intermediul acestora, autorului i s-a pus la dispoziție un bogat material bibliografic, constând atât din titluri de referință aparținând unor istorici români și străini de prestigiu incontestabil, cât și documente de arhivă, procurate prin posibilități specifice, din mai multe spații aflate în responsabilitatea unității de profil, reprezentând inclusiv izvoare documentare sau studii ale cercetătorilor străini interesați în deformarea adevărului istoric despre provincia românească care se trata în viitoarea lucrare elaborată de „Micky”.

S-a asigurat, prin metode specifice, un circuit permanent între g.i.e.- „Jean” și Centrală, care a constat, pe de o parte, în furnizarea către „Micky” a lucrărilor, studiilor și documentelor solicitate, la care s-au adăugat multe altele propuse de specialiști români, iar pe de altă parte în transmiterea în Centrală, pe măsura elaborării, a fiecăruia din capitolele viitorului volum, pentru a fi analizat și eventual corectat de istorici români. Pentru predarea-preluarea materialelor s-au organizat mai multe întâlniri cu autorul, acoperite prin activități oficiale și deplasări legendate în teritoriu.

Legătura strânsă creată între ofițer și „Micky” a facilitat evident acceptarea de către autor a acestei modalități de colaborare cu specialiștii români în domeniu, inclusiv observațiile și corecturile pe text. Acesta a fost unul din aspectele sensibile ale derulării acțiunii, atenția fiind concentrată în direcția înlăturării oricăror suspiciuni din partea lui „Micky”, cât și a menajării vanității și orgoliilor sale științifice. Pentru întărirea încrederii sale în istoricii români, i s-au organizat mai multe vizite în țară, foarte bine legendate. Pe tot parcursul derulării acțiunii au fost tratate cu maximă seriozitate și aspectele formale ale unei relații de colaborare în domeniul științific (respectarea angajamentelor părților, punctualitate, sinceritate, disponibilitate la dialog și concesi).

Pe măsură ce manuscrisul lucrării prindea contur, au fost abordate cu „Micky” probleme legate de găsirea unei edituri pentru tipărirea acesteia, precum și de lansarea în cercurile de specialiști. S-a optat pentru apariția editorială sub egida unei prestigioase reviste de studii istorice cu audiență europeană.

În privința lansării și, deci, oficializării volumului rezultat în urma derulării acțiunii „Provincia”, s-a avut în vedere fructificarea conjuncturii oferite de manifestări oficiale dedicate României convenite deja cu autoritățile din spațiul de competență al g.i.e.

Analiza atentă a cazului a relevat faptul că atât în ceea ce-l privește pe „Micky”, cât și volumul „Provincia” realizat de el, există posibilități multiple de valorificare ulterioară. Astfel, în cazul volumului s-a acționat prin posibilitățile Centralei, pentru realizarea de noi ediții în limbi de circulație internațională sau în țări în care România are interese pe termen mediu-lung de contracarare a propagandei revizioniste a unuia dintre statele vecine, sau de susținere directă a candidaturii țării noastre pentru aderarea la NATO. De asemenea, prin colaborarea mai multor direcții s-a urmărit ca lucrarea „Provincia”, sinteză de ținută științifică asupra unor aspecte esențiale ale istoriei poporului român, să ajungă în fondurile principalelor biblioteci din Occident, precum și în mâna unor cercetători și politicieni, formatori de opinie în mediile pe care le frecventează.

Persoana de influență „Micky” a fost dirijată, în continuare, spre inițierea sau participarea la manifestări științifice în care, cu tact și competență, să promoveze adevărul istoric despre România și, în paralel, să combată speculațiile și încercările de falsificare a istoriei poporului român. Stimularea interesului lui „Micky” pentru istoria românilor a determinat crearea unei disponibilități totale a acestuia pentru declanșarea pregătirilor în vederea realizării altor lucrări de sinteză asupra istoriei altor provincii românești, al căror destin dramatic, trecut și prezent, l-a impresionat puternic.

Acțiunea de influență „STUDIUL”

Acțiunea de influență cu acest nume a fost deschisă cu scopul contracarării studiilor tendențioase întocmite de un cetățean de naționalitate maghiară, referent pentru România în cadrul unui institut pentru analize economice comparate dintr-o țară occidentală, prin promovarea unei imagini reale a țării noastre sub forma editării studiului „*Investment Opportunities in Romania*”, sub egida unei instituții de prestigiu.

Analiza dinamicii situației operative, în contextul interesului strategic al României de intensificare a eforturilor de dezvoltare a economiei românești, prin atragerea de investitori străini a evidențiat necesitatea și oportunitatea intervenției, prin mijloace și metode specifice, pentru prezentarea condițiilor și ofertei economiei românești pe profil, într-o limbă de circulație internațională.

Acțiunea a fost inițiată și derulată sub controlul și îndrumarea Centralei, de către un ofițer fantomă aflat în misiune permanentă, cu sprijinul unor relații create în cadrul instituției vizate pentru atingerea obiectivelor propuse.

Într-o primă etapă, lucrarea a fost editată în peste 800 de exemplare, care au fost distribuite în străinătate prin intermediul filialelor din alte țări ale instituției respective. Un număr de exemplare, au fost difuzate, instituțiilor de specialitate din principalele țări occidentale. Lucrarea a fost foarte bine apreciată, ea răspunzând celor mai frecvente întrebări cu caracter general sau

de specialitate privind oportunitățile de afaceri din România, ridicate de investitorii străini.

În baza analizei impactului difuzării studiului, s-a aprobat inițiativa întreprinderii de măsuri pentru realizarea unui CD care să conțină lucrarea respectivă. După analizarea variantelor propuse de Centrală, deținătorul drepturilor de autor a cuprins în programul său de reclamă și a alocat suma necesară a 1000 de CD-uri, din care 600 exemplare gratuit pentru partea română. Studiul a fost actualizat cu ultimele reglementări ale legislației române în domeniu și s-au prezentat evenimentele economice cu participare internațională în cadrul cărora ar putea fi promovate CD-urile.

La data și în modalitatea convenite s-a asigurat preluarea celor 600 de CD-uri, care au fost distribuite în medii de interes pe profil, respectiv: Camere de comerț, asociații profesionale, instituții de învățământ superior, factori de decizie guvernamentală, inclusiv implementarea în rețeaua INTERNET. De asemenea, s-a acordat atenția necesară mediatizării studiului, precum și urmării reacțiilor și impactului acestora.

În legătură cu activitatea de lobby și munca de influență se pune și problema atingerii pragului infracțiunii de trafic de influență, așa cum o definește art.256 din Codul penal: „infracțiune în legătură cu serviciul” care constă în „primirea de bunuri de către o persoană sau pretinderea lor, ori acceptarea unor promisiuni în acest sens pentru a interveni pe lângă un funcționar competent să îndeplinească un anumit set de sarcini, în scopul de a-l determina să facă sau să nu facă acest act.” se pedepsește cu închisoare de la 2 la 10 ani și confiscarea foloaselor patrimoniale obținute sau plata echivalentului în bani.

Atât în cazul lobby, cât și al muncii de influență, nu se pune problema promisiunii, oferirii sau darea de bani și produse, ori alte foloase reprezentanților autorităților legislative sau executive, cu alte cuvinte elementul material al infracțiunii nu există. La munca de influență, chiar dacă agentul/persoana de influență este cointeresată într-un anumit fel, factorul de decizie nu participă la această cointeresare. Trebuie, însă, așa cum o cer reglementările specifice să se acționeze cu maxim de profesionalism pentru a nu trece linia roșie a infracțiunii.

Considerăm că este bine să amintim, fie numai în treacăt, și termenul de „influencer” foarte folosit și profitabil în zilele noastre. Este vorba de acea resursă digitală care, în baza unui contract și a unei plăți, poate livra beneficii pentru un brand, deci conținutul digital este destinat unei comunități (unor fani). Este evident că atât lobby cât și influencer-ii constituie oportunități pentru munca de influență folosite cu profesionalism.

LA SARANDA, NICI POVESTE

Col.(rtr.) George Pop

Apără-ți patria așa cum vulturul își apără cuibul!

Proverb albanez

Profesorul și jurnalistul american Stephen M. Walt, autorul articolului „*Lumea vrea să gândești ca un realist*” (*The World Wants You to Think Like a Realist*), apărut în anul 2018 în revista *Foreign Policy*, încearcă să prezinte o alternativă la direcția liberal idealistă din politica externă americană, prin sublinierea faptului că statele devin actori principali în relațiile internaționale, prin utilizarea propriilor resurse strategice pentru supraviețuire.

Printre fondatorii teoriei realiste din relațiile internaționale s-a aflat strategul și analistul germano-american Hans J. Morgenthau, care în lucrarea „*Politica între națiuni. Lupta pentru putere și pace*” (*Politics among Nations. The Struggle for Power and Peace*) conturează cadrul epistemologic al acestei teze. Realismul exprimat prin intermediul puterii unui stat, după Morgenthau, impune ca diplomația să joace un rol central, așa după cum elementele morale alcătuiesc sufletul unei națiuni.

Obiectivitatea acestui mod de a înțelege politica externă nu ignoră alte teorii ale relațiilor internaționale.

Aceste modele ale arhitecturii de funcționare a relațiilor internaționale aduc în prim-plan nevoia de a acționa pe scena internațională, de a evita paradigma unei politici externe autiste, care nu înseamnă altceva decât existența unui blocaj birocratic. Într-o ordine rațională a lucrurilor, statele ar trebui să beneficieze de elementul siguranței, pe care psihologul american Abraham Maslow îl pune la baza piramidei sale de ierarhizare a nevoilor umane. Siguranța, la rândul său, se poate manifesta și prin lupta de a dobândi o anumită relevanță într-o lume în care principiile morale, de multe ori, sunt filtrate de consecințele reale ale unor acțiuni interesate.

De aceea, dintr-o perspectivă realistă, politica externă a unui stat ar trebui să-și poată păstra un oarecare grad de autonomie, care nu impietează unitatea politică, fie ea și de natură europeană. Tot astfel, maniheismul și manifestarea fățișă a unor idiosincrazii de grup pot fi, de multe ori, paravanul unei neputințe. În lipsa unei autorități vizionare, apariția unei fracturi a echilibrului instituțional este vădită. Perspectiva unor acțiuni externe vine din cunoașterea unor interese domestice și a păstrării balanței de putere la nivel internațional, ceea ce implică mai ales cooperare.

Încercarea de înțelegere și ulterior de acțiune la nivel internațional transcende atât dezbinarea, cât și excesele fanatice legate de națiune. Mișcările strategice ale marilor puteri contemporane, membrii permanenți ai Consiliului de Securitate al ONU, și ale statelor din G20, precum India, Arabia Saudită sau Turcia trebuie cunoscute apriori de către analiștii de politică externă și de intelligence, pentru ca mai apoi, pe baza unei teorii, precum cea a dimensiunilor culturale, a savantului olandez Geert Hofstede, unde sunt analizate caracteristicile normative ale unei societăți prin intermediul a șase elemente (distanța față de putere, evitarea incertitudinii, individualism/colectivism, masculinitate/feminitate, orientarea pe termen lung/scurt, indulgență/reținere) să se contureze o traiectorie a evoluțiilor regionale, pentru ca la final să se poată stabili de către factorii de decizie politică un scenariu de manifestare.

Pentru că România este un stat la porțile Orientului, după cum spunea avocatul și fostul președinte francez Raymond Poincaré (n.20 august 1860-d.15 octombrie 1934): „(...) unde totul se înfățișează mai puțin grav” / „ (...) où tout est pris à la légère”, se întâmplă deseori, cu toate că bunele practici diplomatice și de intelligence nu lipsesc, să existe o inconsistență în evaluarea unor evenimente de politică internațională. Aceste evenimente, supuse unui filtru al gândirii critice, ar putea crește valoarea de *smart* și *soft power* a țării.

Titlul prezentului articol face referire la localitatea Saranda (Sarandë în albaneză) din Republica Albania, care începe să aibă o istorie legată de România, odată cu începutul secolului trecut. Curiozitatea asupra evenimentelor și nuanțelor din Peninsula Balcanică, de importanță strategică pentru România, prin ideea de parteneriat balcanic, face ca evoluția Republicii Albania să nu ne fie indiferentă. Uneori și pe nedrept, ideea preconcepută românească despre Albania poate duce cu gândul la faptul că pe vremea dictaturii lui Enver Hoxha (n.16 octombrie 1908-d.11 aprilie 1985) albanezii trăiau mai prost decât românii aflați în lagărul socialist, pentru că sistemul economic autarhic de acolo era mai aspru decât în România. Cu toate acestea, poziția geografică apropiată a Albaniei față de Italia, peste Marea Adriatică, precum și prezența unei minorități albaneze în Italia, denumită Arbëreshë și situată de-a lungul Sudului și Centrului Italiei face ca această țară din Balcani, numai și prin diseminarea culturii sale, să fie apropiată și de Europa Centrală.

În Albania a existat în perioada interbelică (1934-1939) o concesiune românească în localitatea Saranda. Prin studiul istoric intitulat *Brève Histoire de l'Albanie et du peuple albanais*, utilizat la Conferința de Pace de la Paris (1919-1920) și scris de către Nicolae Iorga (05.06.1871-27.11.1940) la inițiativa unor patrioți albanezi aflați la București, printre care s-a aflat și scriitorul Lasgush Poradeci (27.12.1899-12.11.1987), la acea dată secretar general al Coloniei Albaneze din București, conform academicianului Kopi

Kyçyku [acad. Kyçyku, Kopi, *Nicolae Iorga și popoarele <<Născute Într-o Zodie Fără Noroc>>*, Akademos, nr.4(11), 2008:91], albanezii au putut să-și consolideze poziția de independență națională într-un moment în care nu se știa prea multe despre acest popor balcanic.

Ca un gest de recunoștință pentru efortul istoricului Nicolae Iorga, regele Zogu I (08.10.1895-09.04.1961) al Albaniei îl gratifică pe acesta cu o parcelă de pământ de 1426,25 m² la malul Mării Ionice. Istoricul Iorga va dona o parte din suprafața terenului obținut, respectiv 373, 12 m², statului român, în anul 1934. În acest fel, pe o bucată de pământ, aflată la aproximativ 14 kilometri est de insula Korfu, la 1 august 1938 ia ființă *Institutul Arheologic Român* din Albania avându-l ca director delegat pe arheologul român Dumitru Berciu. Soarta acestui institut a fost vremelnică, din cauza vicisitudinilor vremurilor din Albania, marcate mai întâi de ocupația italiană dinaintea celui de-al Doilea Război Mondial, începând cu anul 1939, mai apoi de ocuparea Sudului țării de către trupele grecești în anul 1941, iar, după acest episod apariția în anul 1943 a controlului german. La finele războiului, după retragerea Germaniei naziste, în Albania se instalează conducerea autoritară a lui Enver Hoxha, care va dura 41 de ani.

Astăzi, Saranda este o stațiune turistică înfloritoare, iar fosta clădire a *Institutului Arheologic Român* sau *Casa Iorga* se află nu departe de portul la Marea Ionică.

După anul 1990, clădirea institutului a fost transferată de către Albania unei persoane private. Deși au existat unele încercări legale ale statului român de a recupera terenul și clădirea din Saranda ale fostului *Institut Arheologic Român*, începând cu iunie 1995 și terminând cu decizia în instanță din 2008, când calitatea de proprietar a României este recunoscută, practic, situația de fapt a rămas la nivelul ridicării unui bust al istoricului român în localitate, în noiembrie 2016, de către Institutul Cultural Român.

România are multe exemple de genul celui de mai sus, iar factorii decidenți ar trebui să pună în practică strategii coerente, focusate pe păstrarea locurilor și monumentelor din exterior, care au legătură directă cu afirmarea valorilor culturii noastre naționale.

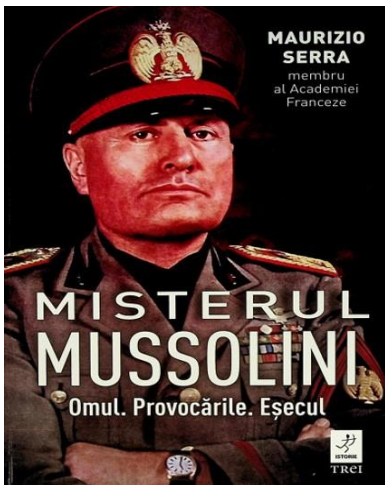

SOARTA UNUI DICTATOR

Ioan C. Popa, Ion Constantin

În 2021 a apărut în limba franceză o carte remarcabilă menită să arunce o lumină nouă asupra unui personaj controversat al istoriei - *Misterul Mussolini. Omul. Provocările. Eșecul* - de Maurizio Serra, publicată în 2023 și în limba română. Aflată în topul celor mai bune apariții editoriale din ultima perioadă, cartea a câștigat Marele Premiu pentru Biografie Politică, înregistrând vânzări record imediat după lansare și fiind primită ca un adevărat eveniment, deopotrivă literar și istoric.

Prestigios scriitor și diplomat, fost ambasador al Italiei la UNESCO și

membru al Academiei Franceze, Maurizio Serra s-a remarcat prin publicarea în ultimii ani a unor biografii de mari personalități ale culturii italiene precum scriitorii Curzio Malaparte, Italo Svevo și Gabriele D'Annunzio.

În noua lucrare, pe baza unei documentări impecabile, cu multe elemente inedite sau prea puțin cunoscute, autorul realizează într-un stil fluid și alert un portret complex al lui Mussolini, fără să omită niciunul dintre evenimentele cruciale din viața privată și politică a acestuia, reușind să-l zugrăvească în intimitatea sa, „așa cum era îndărătul măștii”, nu după calapoadele practicate până în prezent. Scriitorul italian prezintă imaginea unui om politic cu trăsături de caracter atât de contradictorii încât devine „*cel mai enigmatic, mai derutant, cel mai greu de descifrat dintre toți dictatorii secolului XX*”. *Il Duce* (cum era supranumit Mussolini) este „*foarte inteligent, circumspect, calculat, indiferent la bani dacă nu-i sunt de folos pentru a corupe; dar deopotrivă senzual, emotiv, răzbunător, ros de ambiție. Vrea să domine, convins că reprezintă o forță esențială în destinul Italiei, și nu va accepta niciodată să interpreteze roluri secundare*”.

Cartea este structurată în trei mari capitole consacrate omului Mussolini, provocărilor din viața lui și eșecului pe scena publică. „Benito Mussolini a mințit mereu, de la începutul până la sfârșitul vieții lui, uneori chiar fără să-și dea seama” este începutul șocant al cărții. În capitolul dedicat apropiaților, Maurizio Serra dezvăluie o confesiune tulburătoare a omului politic: „Nu am avut niciodată prieteni în viața mea!”. Relația cu femeile și cea cu Dumnezeu sunt abordate într-o manieră care dezvăluie laturi neștiute ale personalității

dictatorului italian, mare admirator al lui Caesar și Napoleon înainte de Hitler. *Il Duce* are vocația disimulării care – în opinia autorului – nu provine dintr-un defect de caracter, ci dintr-un pur dispreț față de oameni, „toți o apă și-un pământ în ochii lui, fie ei aliați sau dușmani, complici deveniți adversari sau invers, nu contează: simpli pioni de sacrificat după bunul lui plac, piese neînsemnate în jocul de șah căruia i-a consacrat toate resursele și toată energia, lăsându-se târât în prăpastia ce se căsca în fața lui”. „Dictatorii au rareori simțul umorului: Mussolini nu-l avea deloc”, subliniază autorul în secțiunea dedicată temperamentului dictatorului.

Schiță biografică

Benito Mussolini s-a născut la Dovia, în Italia, pe 29 iulie 1883, ca fiu al unei învățătoare de țară, Rosa (născută Maltoni) și al lui Alessandro Mussolini, fierar și hotelier, ce cu greu își găsea de lucru din cauza controverselor provocate și a violențelor asupra adversarilor politici, el fiind un revoluționar socialist cu simpatii italiano-naționaliste, care spre sfârșitul vieții a devenit alcoolic. În copilărie, Benito a fost educat în spiritul ideilor socialiste, nume precum Karl Marx fiind des evocate de tatăl său. Acesta idolatriza, de asemenea, figurile naționaliste ale secolului al XIX-lea precum Carlo Pisacane, Giuseppe Mazzini și Giuseppe Garibaldi, transmițându-i și lui Benito viziunile politice.

Mussolini a făcut școala elementară în localitatea Dovia, iar pe cea secundară la Predappio, pe care a terminat-o cu greu, la 14 ani. Încă de pe atunci i se întrededa firea rebelă și indisciplina sa „*naturală*”, fiind de mai multe ori aproape de situația de a fi exmatriculat din școală. Din acest motiv, a fost trimis la un liceu al Călugărilor Silezieni din Faenza, unde se revoltă, din nou, contra ordinii și disciplinei impuse, fiind exmatriculat. Ajuns în cele din urmă la un liceu public din Forlì, îl termină cu dificultate, tot din cauza neconformismului și comportamentului său anarhic. După terminarea liceului, pentru o scurtă perioadă de timp a predat într-o școală elementară.

În 1902, Benito a plecat în Elveția, unde a trăit din expediente, prestând tot felul de îndeletniciri și munci necalificate. Pe timpul șederii în Elveția a intrat deseori în conflicte cu poliția locală pentru vagabondaj și încăierări. Aici și-a început și cariera de jurnalist, devenind un membru activ al mișcării socialiste italiene din țara cantoanelor, lucrând la ziarul „*L'Avvenire del Lavoratore*”. În Elveția organiza întruniri, ținea discursuri muncitorilor și mai lucra ca secretar al Uniunii muncitorilor italieni din Lausanne. În 1903 a inițiat o grevă generală pentru care a fost deportat în Italia, poliția elvețiană văzând în el un pericol social.

Reîntors în Italia, a fost încorporat pentru satisfacerea serviciului militar obligatoriu. Pentru o scurtă perioadă, între 1907-1908, a predat ca profesor la școli elementare. În 1909, s-a mutat la Trent, Austria, astăzi Trento, Italia, unde

a lucrat pentru un ziar de orientare socialistă, timp în care a elaborat și unele din scrierile sale timpurii. A intrat în conflict cu autoritățile locale austriece la vremea aceea, pentru poziția sa public revanșardă față de pretențiile teritoriale ale Italiei în privința regiunii din jurul orașului Trent. A publicat articolul *Il Trentino veduto da un Socialist (Trento văzut de un socialist)* în periodicul radical „*La Voce*”.

Ca urmare, a fost expulzat din Austria, revenind în Italia, unde editează săptămânalul „*Lotta di classe*” („*Lupta de clasă*”). În 1911 Mussolini a participat la o grevă condusă de socialiști împotriva războiului italian din Libia. A fost închis 5 luni de zile pentru că a numit războiul italian *imperialist*. După ce a ieșit din închisoare a făcut ca doi revizionști din cadrul partidului socialist să fie dați afară, lucru ce i-a adus numirea ca redactor șef al ziarului partidului, „*Avanti*”. Sub conducerea sa tirajul ziarului a crescut de la 20.000 la 100.000 exemplare.

La declanșarea Primului Război Mondial, Benito Mussolini intră în conflict deschis cu conducătorii Partidului Socialist Italian, din cauza poziției sale categorice și vehement exprimate pentru intrarea Italiei în război împotriva Puterilor Centrale. El considera că, intrând în război, italienii s-ar fi putut elibera de sub dominația austro-ungară. Ca rezultat direct al „nesupunerii” sale față de politica partidului, la 25 noiembrie 1914 Mussolini este exclus din Partidul Socialist Italian.

Odată plecat din partid, Mussolini a suferit o transformare radicală. A trecut de la convingerile teoriei luptei de clasă la ideologia naționalistă. În scurt timp, el și-a înființat propriul ziar, *Il Popolo d'Italia (Poporul Italiei)*, în care scria editoriale virulente prin care încerca să determine schimbarea opiniei publice în sensul dorit de el, cu scopul creării premiselor ca Italia să intre în război. Pentru acest scop, a primit fondurile necesare de la „Ansaldo”, una dintre cele mai importante companii de armament din Italia.

După ce Italia a intrat în război (1915), Benito Mussolini s-a înscris ca voluntar în armată, devenind caporal, asemenea altui caporal celebru din același război, Adolf Hitler. Mussolini a servit efectiv pe câmpul de luptă, din septembrie 1915 până în februarie 1917 când a fost grav rănit de explozia unei grenade și apoi demobilizat. Experiența sa militară a povestit-o într-o scriere *Diario Di Guerra (Jurnal de război)*, publicată ulterior.

În martie 1919, Mussolini a fondat la Milano primul grup politic de orientare fascistă, *Fasci Italiani di Combattimento*. Inițial, programul grupului său politic avea orientare strict naționalistă, căutând să atragă categoria largă a veteranilor Primului Război Mondial. Ca un laitmotiv, Mussolini insista pe refacerea gloriei Romei antice. Mai târziu, realizând că grupul țintă de veterani de război nu este suficient pentru realizarea țelurilor sale politice, Mussolini adaugă o altă componentă programului său fascist, care se adresa specific

italienilor bogați, proprietari de companii și terenuri. El s-a inspirat din operele lui Platon, Georges Sorel, Nietzsche și din ideile socialiste și economice ale lui Vilfredo Pareto pentru fondarea fascismului. „*Republica*”, una din operele fundamentale ale lui Platon, conținea o serie de idei pe care fascismul le-a promovat ca legi, opoziția față de democrație, protejarea sistemului de clase și promovarea colaborării dintre clase, respingerea egalitarismului, crearea unei clase sociale de cetățeni care să susțină consolidarea statului și a instituțiilor de forță, intervenția statului în educație pentru a inocula un spirit războinic în rândul tineretului, cât și al viitorilor conducători ai statului. Fasciștii, conduși de un apropiat al lui Mussolini, Dino Grandi, au format trupe cu caracter paramilitar numite „Cămășile negre” cu scopul de a restaura ordinea pe străzile Italiei. „Cămășile negre” au avut conflicte cu comuniștii, socialiștii sau anarhiștii, atacau grevele, sindicatele rurale chiar și municipalitățile socialiste și acționau cu violență. De obicei, revoluționarii sau greviștii erau bătuți cu o bâtă numită „manganello” și obligați să bea ulei de ricin. Gruparea fascistă a crescut foarte repede, astfel că în numai doi ani a devenit *Partidul național fascist (PNF)* la un congres din Roma. În 1921, Mussolini a fost ales pentru prima dată în Camera Deputaților.

În octombrie 1922, Mussolini organizează *Marșul asupra Romei (Marcia su Roma)*. La ordinul său, mii de fasciști se îndreaptă spre Roma pentru a prelua puterea. Intimidat și temându-se de un război civil, regele Victor Emanuel al III-lea îl desemnează pe Mussolini drept prim-ministru. În anii următori, Mussolini preia treptat întreaga putere, luându-și titlul de *Il Duce* și impunând în Italia cultul propriei personalități.

În fruntea guvernului

Ca prim-ministru al Italiei pentru o perioadă de aproape 21 de ani, și mai apoi președinte al *Republicii Sociale de la Salo*, Benito Mussolini ar fi vrut să redea Italiei gloria Romei Antice și strălucirea Renașterii Italiene.

Există mitul că a reușit să reducă șomajul, a îmbunătățit serviciile prestate de Căile Ferate Italiene sau că a distrus mafia; în realitate, propaganda de stat a inventat fraza că „Mussolini a făcut să circule trenurile la timp, fără întârzieri”, după 1929 procesele împotriva mafiei au încetat, iar presa controlată de stat nu a mai mediatizat acest subiect; între 1926-1935, aproape 100.000 de afaceri au falimentat, de 4 ori mai mult ca în decada precedentă, existau un milion de foști muncitori care acum erau șomeri.

Economia de piață a fost înlocuită cu una central planificată, de tip corporatist, cu subvenții acordate de stat prin redirectionarea resurselor de la cei ce le produceau către ramurile preferate de partid (din 1926 PNF devine partid unic), corupție cauzată de rolul discreționar pe care Partidul Național Fascist îl avea în redistribuirea resurselor, cu efecte dezastruoase în ceea ce privește birocrăția, inflația prin mărirea masei monetare de către banca

centrală în scopul finanțării proiectelor guvernului, industriei și bănci scoase din faliment prin banii alocați de stat, datorii publice enorme.

Pare oarecum neverosimil, dar realitățile din perioada de ascensiune a fascismului italian atestă faptul că Mussolini s-a inspirat dintr-o serie de *măsurî excepționale* luate de Lenin, Troțki și Stalin după instalarea bolșevicilor la putere în Rusia/URSS. Astfel, o organizație a ucigașilor fasciști folosită de Mussolini pentru lichidarea adversarilor incomozi (între alții a deputatului socialist Giacomo Matteoti, răpit și asasinat la 10 iunie 1924) purta numele de Ceka, similar cu organismul de tristă amintire Comisia Extraordinară a Întregii Rusii pentru Combaterea Contrarevoluției și Sabotajului (CEKA), înființată în decembrie 1917 și condusă de Felix Dzerjinski. În noiembrie 1926, în Italia este înființat *Tribunalul special pentru apărarea statului*, copiat de asemenea după model sovietic. În 1927 este înființată o nouă instituție – OVRA (Opera Voluntară de Represiune Antifascistă), care este întărită după 1930, când poliția devine omniprezentă.

În 1929, odată cu izbucnirea în SUA a Marii Crize Economice, presa fascistă italiană difuzează masiv știri și imagini cu dezastrul economic și social din America, în mod asemănător cu maniera în care erau prezentate de ziarele sovietice. Această practică s-a perpetuat, anticapitalismul fiind de altfel o constantă a fascismului italian. Mai mult, la începutul anilor 1930, pe măsură ce regimul se consolidase în interiorul țării, reușind să anihileze orice opoziție, în Italia s-a dezvoltat practica numită *confino* (exilarea) în orașele sau insule *neospitaliere* (termen ce trimite de asemenea la experimentul inițiat de către Dzerjinski pentru adversarii revoluției bolșevice).

În octombrie 1932, celebrările organizate pentru marcarea așa-numitului *Decennale* al „revoluției” (un deceniu de la venirea fasciștilor la putere) vor reprezenta apoteoza regimului Mussolini. Deloc surprinzător, Mussolini se bucura în acei ani nu doar de susținerea în masă de către italieni, dar și de elogiile din partea unor personalități străine care un deceniu mai târziu se vor rușina și vor căuta să șteargă din memorie momentele respective. Amintim câteva exemple.

Aflat în vizită la Roma în ianuarie, W. Churchill, membru al guvernului Baldwin, declara la o zi după întâlnirea cu Mussolini, într-o conferință de presă ținută la ambasada britanică din capitala italiană: „*Dacă aș fi fost italian, aș fi fost cu totul alături de dumneavoastră de la început*”. Câțiva ani mai târziu, în februarie 1933 Churchill elogia din nou în mod public „*geniul roman încarnat de Mussolini*”. Între cei doi a existat și o bogată corespondență, „evaporată” în mod misterios odată cu eșecul și dispariția lui Mussolini de pe scena istoriei. Tot în 1933, înainte de a efectua o vizită la Roma, premierul britanic MacDonald (20 martie) lansa o proclamație către italieni în care își mărturisea mândria „*de a putea discuta cu marele vostru conducător*”.

Impresii favorabile despre Duce în primul deceniu de guvernare al acestuia au avut și o serie de personalități române primite la Roma de liderul italian, dintre care menționăm pe generalul/mareșalul Alexandru Averescu, savanții Nicolae Iorga și Dimitrie Gusti, ultimul în calitate de ministru al Instrucțiunii și Cultelor.

La începutul anilor 1930, elogiile veneau nu doar de la oameni politici, dar și de la mari scriitori precum George Bernard Shaw, James Joyce, Percy W. Lewis, George Santayana sau americanul Ezra Pound. Francezii numărau și ei o lungă galerie de personalități care îl elogiau pe Mussolini. Mai mult, fotografia sa apare pe coperta revistelor *Time* și *Life* din SUA, iar o universitate din Ungaria îl propune pe Mussolini la Premiul Nobel pentru Pace.

„Îmbătat de succese” cum ar fi spus Stalin, cu asemenea orchestre de laudători, interne și externe, *cultul personalității* lui Mussolini avea drum deschis. În anii următori, Mussolini va pierde contactul cu țara și se va împăuna cu o serie de titluri bombastice, între care și acela de *prim mareșal al imperiului* (30 martie 1938).

Italia în tabăra revizionistă

Participantă din 1915 la Primul Război Mondial alături de Antantă, Italia va fi la încheierea păcii nemulțumită de rezultatele obținute și va formula pe parcursul anilor, alături de Germania și URSS, puternice revendicări revizioniste, contestând noile frontiere stabilite pe continent și atacând în mod sistematic și cu virulență obiectivele și însăși existența Societății Națiunilor.

Deși a semnat tratatele de pace alături de puterile aliate, Mussolini va promova o „diplomație paralelă” și se va erija, cum afirmă Maurizio Serra, în „paladin al statelor revizioniste”, încercând să creeze „o sferă agresivă în regiune”, mai întâi cu Austria, Ungaria și Bulgaria, foste adversare în război dar nemulțumite ca și Italia de noua organizare europeană.

Înainte de venirea lui Hitler la putere, Mussolini va cocheta cu URSS, găsimu-se pe același palier de preocupări vizând subminarea ordinii europene postbelice. În 1930, comisarul pentru relații externe sovietic Maxim Litvinov se va întâlni la Milano cu omologul său italian Grandi într-un „climat de mare cordialitate”. Se vor revedea un an mai târziu la Geneva, iar Grandi îi va comunica Ducelui că demnitarul sovietic a insistat asupra *interesului comun* al celor două state de a crea un „*mare bloc revizionist european*”. În 1933, Italia și URSS semnează la Moscova un pact de prietenie și neagresiune, iar trei luni mai târziu Mussolini îl va primi pe Litvinov la Palazzo Venezia, confirmând apropierea și comuniunea de interese între cele două state față de înfăptuirea unei noi ordini în Europa.

În anii 1933-1934, odată cu instalarea puterii naziste la Berlin, Mussolini lansează ideea unui Pact al Celor Patru (Germania, Italia, Franța și Marea Britanie), plan contestat puternic și dezavuat de țările din Mica

Înțelegere (România, Iugoslavia, Cehoslovacia), în numele cărora Nicolae Titulescu, ministrul de externe român, atrăgea atenția asupra pericolului ca statele membre ale acesteia, sprijinite puternic atunci de Franța, să fie atrase în cele din urmă în sfera de influență a Germaniei.

Odată cu ascensiunea rapidă a Germaniei naziste, Mussolini va împinge treptat Italia de partea acesteia, întărind considerabil frontul revizionist și slăbind în același timp Societatea Națiunilor. Nu doar reorganizarea ordinii europene era vizată. Mussolini visa ca Italia fascistă să devină un imperiu, primele teritorii pe care le voia fiind situate în nordul și nord-vestul Africii.

La 30 decembrie 1934, guvernul italian decide intervenția militară în Etiopia. O intervenție fără declarație de război, concepută formal ca „operațiuni defensive”, așa cum vor proceda Germania și URSS când vor trece la alipirea unor teritorii din statele vecine. Războiul va fi declanșat în noaptea de 2/3 octombrie 1935. La 7 octombrie, Societatea Națiunilor condamnă Italia ca *stat agresor* cu o majoritate zdrobitoare de voturi (52 de membri), în timp ce doar trei membri se disociază: Austria, Albania și Ungaria. Sancțiunile economice stipulate de statutul Societății Națiunilor în astfel de situații intră în vigoare la 18 noiembrie 1935, dar acestea nu vor fi aplicate cu aceeași fermitate de toate statele membre. La 5 mai 1936 armata italiană intră în Addis Abeba, capitala Etiopiei, iar Mussolini declară că „războiul s-a sfârșit și pacea a fost restabilită”. În cadrul unei remanieri guvernamentale, Galeazzo Ciano, ginerele lui Mussolini, preia portofoliul Externelor. La 4 iulie, Societatea Națiunilor aprobă revocarea sancțiunilor împotriva Italiei, iar regele Victor Emanuel este proclamat împărat. Haile Selassie, împăratul etiopian, va fi repus pe tron de englezi în mai 1941, când Italia va pierde rând pe rând cuceririle africane.

Propulsat în fruntea Ministerului de Externe italian, Galeazzo Ciano efectuează între 23-25 octombrie 1936 o vizită la Berlin unde semnează o serie de protocoale ce prefigurează viitoarea Axă, linia definitorie fiind *unitatea de acțiune între cele două regimuri cu scopul de a zdruncina ordinea europeană*. Apropierea din relațiile italo-germane va continua prin aderarea Italiei, la 6 noiembrie 1937, la Pactul Anticomintern (semnat în 1936 de Germania și Japonia), urmat de retragerea din Societatea Națiunilor. Din acest moment, încercările lui Mussolini și ale adepților săi de a diferenția în plan ideologic *fascismul italian* de *nazismul german* își vor pierde orice credibilitate.

Alipirea Austriei de către Germania îl va surprinde pe Mussolini, iar Ungaria va rămâne *ultimul bastion* al Italiei fasciste în Europa Centrală, însă și aceasta va aluneca rapid în sfera de influență germană.

Apogeul solidarității dintre Italia și Germania va fi consacrat de vizita de opt zile întreprinsă de Hitler la Roma, începând din 3 mai 1938. Alianța Italiei cu Germania se va întări un an mai târziu prin Pactul de Oțel, semnat de Ciano și Ribbentrop la Berlin, în prezența lui Hitler, la 22 mai 1939. Potrivit

art. 3 al acestui Pact, dacă una dintre părți va fi angajată în „complicații războinice” cu alte puteri, cealaltă parte semnatară va trece imediat de partea ei pentru „a o susține”.

După exemplul Germaniei, Mussolini va căuta și el, în iunie 1940, să încheie un pact de neagresiune cu URSS, iar la 10 iunie același an Italia va declara război Franței, aflată deja în pragul prăbușirii sub loviturile Wehrmachtului. Tot în vara acestui tragic an 1940, Italia va susține satisfacerea ultimatumurilor sovietice la adresa României (iunie), apoi revendicările teritoriale ale Ungariei (august).

Cu fiecare an alianța italo-germană va fi tot mai strânsă, iar la 20 ianuarie 1943, Mussolini îi va spune lui Ciano că *soarta Italiei fasciste este legată „sută la sută” de soarta celui de-al Treilea Reich.*

Deși la origini fascismul italian, spre deosebire de nazism, nu arbora obiective antisemite, alianța cu Germania a influențat considerabil și adoptarea în 1938 a așa-numitelor *legi rasiale* care vizau eliminarea evreilor din corpul activ al națiunii. Circa cizeci de ofițeri superiori, generali și amirali de origine evreiască au fost îndepărtați din armată, ceea ce a stârnit unele murmure de nemulțumire din partea regelui, care a semnat totuși decretele de pensionare ale acestora. În curând, propaganda fascistă va identifica evreul ca fiind *prototipul trădătorului și răufăcătorului*. Legislația antisemită va fi întărită la începutul și pe parcursul războiului. O cartă a muncii obligatorii introdusă la 24 decembrie 1943 în timpul Republicii de la Salo stipula la art.7: „*Cei care aparțin rasei evreiești sunt străini și vor fi considerați, pe durata acestui război, ca aparținând unei națiuni inamice*”.

Italia și România Mare. Câteva repere

Relațiile româno-italiene au cunoscut un parcurs sinuos în deceniile trei și patru ale secolului trecut. Aflate în aceeași tabără în timpul Marelui Război, cele două țări au avut interese specifice. România a luptat pentru întregire, iar Italia pentru o afirmare a dreptului său de a se constitui în mare putere.

După Conferința de Pace de la Paris, recunoașterea integrității teritoriale a României depindea și de Italia. Statele asociate în cadrul Antantei beneficiau de drepturi limitate în comparație cu Marile Puteri învingătoare, așa încât decizia comună a celor din urmă cântărea suficient de mult pentru a le aplica în practică.

Parcursul celor două țări este convergent într-o primă etapă, dar de la un moment dat se desparte, plasând pe fiecare din acestea în tabere opuse și dificil conciliabile. România și-a mărit teritoriul național prin declarațiile de unire ale celor trei provincii istorice cu populație majoritară română (Basarabia, Transilvania și Bucovina), însă Italia a fost cea din urmă dintre Marile Puteri care a recunoscut actul unirii Basarabiei cu România.

Recunoașterea României Mari avea nevoie de ratificarea tratatului cu Franța, Marea Britanie, Italia și Japonia. Basarabia a constituit piatra de încercare în această privință. Italia reclama inițial că Bucureștiul nu acordă privilegiile cetățenilor săi aflați pe teritoriul României, că proprietarii de origine italiană căsătoriți cu românce au suferit daune mari în urma reformei agrare din estul îndepărtat al României. În general, Roma a folosit cele mai diverse tactici pentru a tergiversa recunoașterea acestui act istoric.

România s-a implicat încă de la început pentru respectarea acordurilor de la Versailles, fiind în tabăra antantistă, apropiată mai mult de Franța, păstrarea suveranității naționale a teritoriului fiind una din piesele de bază ale politicii diplomatice românești în perioada interbelică.

În celălalt plan, Italia avea nevoie de recunoaștere ca mare putere, cu rol dominant în regiune, în Adriatică, dar și Mediterana, în Balcani, precum și în constituirea unui imperiu colonial în Africa. Noua atitudine va aduce Italia în termeni de confruntare politică la toate instanțele cu curentul pacifist, însă pe același palier cu tabăra revizionistă, din care făceau parte state nemulțumite de încheierile de pace de la Paris. Germania și URSS erau cele mai favorabile revizuirii frontierelor și reîmpărțirii sferelor de influență din rândul celor mari, precum și cele mai mici, Ungaria și Bulgaria care aveau interese regionale.

Eforturile diplomației românești interbelice pe lângă oamenii politici italieni pentru găsirea formulelor de compromis au fost constante și nenumărate. Inclusiv, regele Ferdinand a fost în două rânduri în Italia pentru discuții. Apoi miniștri și prim miniștri. Abia cu venirea la guvernare a generalului, viitor mareșal Alexandru Averescu, în anul 1926, România a reușit să încheie un tratat de prietenie și colaborare cu Italia, semnat la 16 septembrie 1926 și ratificat la 18 iulie 1927. Tot în 1927, cu șapte ani mai târziu, Roma a admis ratificarea Tratatului de la Paris. În ciuda acestui acord, relațiile româno-italiene nu au avut un parcurs optim, așa cum îl recomandau similaritățile antebelice bazate pe apropiere lingvistică, culturală, ajutor reciproc, trecut istoric comun.

Dificultățile întâmpinate de România în relația cu Italia s-au manifestat și pentru încheierea unui tratat comercial și de navigație, încheiat în anul 1930, prelungit în 1934 și 1938. Apoi, au apărut poziții diferite și la Acordul de plăți în valută, la derularea negocierilor în Comisia mixtă italo-română prelungite chiar și în anul 1940. În timp ce, după 1933, Italia s-a raliat orientării revizioniste a Germaniei, România a continuat politica sa bazată pe interesul național și a dezavuat noile tendințe ce se îndreptau către retragerea granițelor și provocarea unei conflagrații mondiale.

În contextul generat de acțiunile agresive în nordul și nord-estul Africii, sancționate într-o primă etapă de Societatea Națiunilor, relațiile politice româno-italiene au cunoscut o tensionare considerabilă. Nicolae Titulescu,

ministru al afacerilor externe, a fost considerat de guvernul și presa italiană principalul vinovat al demersurilor întreprinse în plan internațional pentru condamnarea Italiei. Relațiile româno-italiene au fost afectate grav de acțiunile revizioniste ale Italiei, de atacurile sale neîntrerupte la adresa Societății Națiunilor și a Micii Înțelegeri (România, Cehoslovacia, Iugoslavia), considerate creații artificiale sub bagheta Franței.

Situația internațională s-a deteriorat constant, iar România a suferit grave pierderi teritoriale, prin ocuparea de către trupele sovietice a Basarabiei și Nordului Bucovinei, ca urmare a înțelegerilor convenite de Germania și URSS, prin Pactul Molotov-Ribbentrop din 23 august 1939. La scurt timp, în august 1940, a urmat Diktatul de la Viena prin care Germania hitleristă și Italia fascistă au impus cedarea de către România în favoarea Ungariei horthyste a Nord-Vestului Transilvaniei. La această situație s-a ajuns prin „contribuția importantă” a Italiei mussoliniene, ceea ce a creat o imensă dezamăgire și frustrare în rândul românilor. Sub diktatul marilor puteri revizioniste ale epocii (URSS, Germania nazistă și Italia fascistă) granițele României Mari s-au prăbușit în vara anului 1940.

Sfârșit fără glorie

Declanșarea războiului din Răsărit (22 iunie 1941) a plasat România și Italia într-o tabără comună condusă de Germania. Motivul intrării României în război a fost dezrobirea teritoriilor sale răsăritene ocupate de URSS cu un an mai înainte. Evoluția nefavorabilă a războiului din Est, începând cu sfârșitul anului 1942, îi va determina pe mareșalul Ion Antonescu și pe vicepremierul și ministrul Afacerilor Străine, Mihai Antonescu, să caute soluții pentru pregătirea ieșirii României din război. În acest scop, s-a obținut sprijinul și colaborarea ministrului italian la București, Renato Bova Scoppa, care împărtășea convingerea că aliații Germaniei, inclusiv Italia, trebuie să încerce să evite dezastrul care se prefigura pentru Reich și statele Axei.

Memorandumul convenit cu Mihai Antonescu va fi înmânat de Scoppa contelui Galeazzo Ciano, ministrul italian al Afacerilor Externe, în ianuarie 1943. Acesta nu l-a putut însă convinge pe Duce, Benito Mussolini, de justetea și oportunitatea propunerilor. Pe 1 iulie 1943, Mihai Antonescu îi va propune lui Mussolini, în cursul întrevederii avute la reședința acestuia de la Rocca della Caminate, să ia inițiativa unei oferte de pace către aliații anglo-americani, cu sprijinul și în numele tuturor micilor aliați ai Germaniei. Ducele și-a arătat disponibilitatea, dar la scurt timp se va produce colapsul total al funcționalității armatei italiene, odată cu debarcarea Alianților în Sicilia și înaintarea lor de la sud spre nordul Italiei.

Pe 25 iulie 1943, Mussolini a fost înlăturat de la putere, după ședința Marelui Consiliu Fascist, fiind arestat a doua zi, din ordinul și cu implicarea directă a regelui Victor Emanuel al III-lea, care l-a desemnat ca prim-ministru

pe mareșalul Pietro Badoglio. Noul guvern a trecut de partea Alianților. Din ordinul lui Hitler, Mussolini a fost eliberat apoi de un comando german condus de Otto Skorzeny și instalat în fruntea unui stat-marionetă, în nordul Italiei, așa-numita *Republică Socială de la Salò* (*Repubblica Sociale di Salò*).

În primăvara lui 1945, când era clar că Axa pierduse războiul, după înfrângerea totală a Wehrmacht-ului, din nordul Italiei, Benito Mussolini, împreună cu amanta sa, Claretta Petacci, încearcă să se salveze. Pe 25 aprilie, au fost capturați de partizanii italieni comuniști la Dongo, localitate pe malul lacului Como, și executați prin împușcare „pentru crime împotriva poporului italian”. Cadavrele lor au fost duse la Milano și spânzurate de picioare, cu capul în jos, împreună cu cadavrele altor demnitari fasciști.

Comparativ cu Mussolini, ca să nu mai vorbim de Hitler sau Stalin, cazul mareșalului Ion Antonescu este cel al unui „dictator moderat”, așa cum sublinia istoricul Florin Constantiniu. Datorită comunicării intense cu liderii fostelor partide politice, incomparabilă cu regimul existent în Germania celui de-al Treilea Reich, în Italia fascistă sau în Uniunea Sovietică, el a permis o anumită libertate pentru criticii opoziției, aspect relevat și de Enciclopedia Britanică. Simpatiile mareșalului au fost filoengleze și filofranceze în perioada în care a fost atașat militar la Londra și Paris. După întâlnirile cu Hitler, Ion Antonescu a rămas loial angajamentelor militare asumate alături de Germania.

Chiar și împrejurările în care a avut loc înlăturarea de la putere a mareșalului Ion Antonescu, prin Actul de la 23 August 1944, comportă o serie de asemănări și deosebiri față de evenimentele care au dus la eliminarea lui Mussolini. Antonescu a fost arestat, ca și Mussolini, cu concursul nemijlocit al regelui, dar nu a fost linșat de propriul popor, chiar dacă finalmente mareșalul a pierdut războiul, ceea ce arată că se bucura de un minim respect din partea românilor. Nu au existat, ce-i drept, așa cum au fost în Germania și Italia, nici manifestări de opoziție față de regimul său, care să fie înăbușite în sânge.

Demnă de reflecție e întrebarea retorică pe care Maurizio Serra o pune în finalul cărții *Misterul Mussolini*: „În loc să îi plumbuim sicriul, nu este, oare, mai bine să-l înțelegem pe Mussolini scoțându-i masca și încercând, atât cât se poate, să-i descifrăm misterul?”

O asemenea întrebare se justifică și în cazul unor personalități românești ale istoriei contemporane (Antonescu, Ceaușescu ș.a.), „plumbuite” adesea în mod nejustificat în raport cu dreptul cetățeanului de a afla adevărul în baza unor cercetări aprofundate.

ANALIZE POLITICO-STRATEGICE

UN CONFLICT CU URMĂRI PE TERMEN LUNG

Ioan C. Popa, Lavinia Guzu

Războiul dintre Statul Israel și Hamas sau „războiul din Gaza” cum mai este numit tinde să se prelungească și provoacă deja numeroase reacții de îngrijorare pe plan internațional. Dacă la început majoritatea statelor și a comentatorilor a considerat ca legitimă acțiunea de pedepsire inițiată de Israel după atacul militanților Hamas din 7 octombrie 2023, pe măsură ce represaliile s-au dovedit disproporționate și s-au soldat cu un număr impresionant de victime civile din rândul palestinienilor, asistăm la o reorientare la nivelul multor guverne și formatori de opinie față de acest conflict. Amintim câteva episoade care susțin această afirmație:

1. John Sawers, fost șef al agenției britanice de spionaj MI6, a declarat în cadrul unui interviu pentru CNN că „Israelul a făcut o eroare de judecată strategică”. Potrivit oficialului britanic, după lovitura israeliană din Damasc și răspunsul foarte dur al Iranului, în acest moment există „o perioadă foarte tensionată”. Pe de o parte, trebuie reținut că răspunsul iranian a fost un eșec, iar cei de la Teheran au fost dezamăgiți că doar o mică parte din valul lor de rachete și drone au reușit să treacă de barajul israelian. Practic, atacul Iranului nu a provocat cu adevărat niciun fel de pagube Israelului, iar premierul Netanyahu se simte destul de confortabil datorită acestui lucru.

Fostul șef al agenției britanice de spionaj MI6, John Sawers, susține că „trebuie să existe o opțiune pentru o soluție politică. A existat un fel de punct comun între premierul Netanyahu și Hamas, în sensul că, fiecare în felul lui, dorea o soluție cu un singur stat, nu cu două: Hamas dorea o soluție cu un singur stat fără Israel, iar Israelul dorea o soluție cu un singur stat fără palestinieni. Și cred că oricare dintre cele două variante este o rețetă pentru probleme foarte grave”.

În aceste condiții, „trebuie să ne întoarcem la conceptul de soluție cu două state. Cred că este imaginabil, este posibil să ajungem acolo. Acest aspect trebuie abordat, dar Israelul trebuie să se ocupe și de cererile sale directe de securitate. Cred că Hamas va fi capabil să își reconstruiască forțele militare. Vor exista o mulțime de voluntari pentru batalioanele Hamas care vor ieși din acest conflict. Iar singurul răspuns real atât pentru Gaza, cât și pentru Cisiordania este de a avea o conducere palestiniană autoritară care să își asume

responsabilitatea pentru aceste teritorii în conceptul unui context de lucru pentru un stat palestinian care să trăiască alături de un Israel sigur și pașnic”.

2. Ideea existenței a două state – israelian și palestinian – pentru care România milita încă din anii 1970, a câștigat teren în ultimul timp la nivelul țărilor europene și al SUA.

Ministrul german de Externe, Annalena Baerbock, a declarat că Israelul ar trebui să renunțe la controlul asupra Fâșiei Gaza, odată ce războiul împotriva Hamas se va termina: „Colonizarea obstrucționează pacea”. Referitor la cine ar trebui să fie responsabil în Fâșia Gaza după încheierea războiului, Baerbock a răspuns că „palestiniienii - eliberați de Hamas, fără teroare, auto-determinați și cu un guvern liber ales, al tuturor. Palestiniienii, inclusiv în Cisiordania”, ar trebui să fie la conducere. Acest lucru nu se va întâmpla peste noapte, „dar nu trebuie să pierdem din vedere orizontul politic, mai ales acum, în timpul războiului”.

Baerbock a spus că guvernul german lucrează cu parteneri arabi pentru a se asigura că **soluția celor două state rămâne viabilă**. Aceasta include construirea unei infrastructuri civile, reformarea Autorității Naționale Palestiniene, reconstrucția economică și o structură de securitate, inclusiv garanții de securitate pentru Israel și palestinieni. Aceasta mai presupune și faptul „să se reamintească guvernului israelian că politica de colonizare nu numai că obstrucționează un stat palestinian, ci și, literalmente, obstrucționează pacea. Pentru că **numai soluția cu două state poate aduce pacea și securitatea de durată pentru poporul Israelului**”.

Declarațiile ministrului german au fost determinate de anunțul controversat al Israelului de a declara aproximativ 800 de hectare din Cisiordania drept teren de stat israelian. Șefa diplomației germane a mai spus că protecția în timpul unei perioade de tranziție, înainte ca două state să poată trăi unul lângă altul în pace, este posibilă doar cu garanții de securitate internaționale. Israelul trebuie să fie sigur că nu va mai exista niciodată o amenințare teroristă din partea Palestinei, a spus ea, iar palestinienii trebuie să fie siguri că pot trăi în siguranță și cu demnitate pe propriul pământ. „Acest lucru înseamnă, desigur, că trebuie implicate țările arabe vecine, care se bucură de încredere acolo, dar și prieteni apropiați ai Israelului, motiv pentru care noi germanii, alături de americani și britanici, suntem atât de preocupați de orizontul politic”.

3. Între timp, pe fondul evoluțiilor din Fâșia Gaza s-au amplificat disensiunile în cabinetul de război israelian. Ministrul Apărării, Yoav Gallant, și-a exprimat în mod deschis nemulțumirea față de eșecul guvernului în abordarea problemei unui plan pentru Gaza, după război. Acesta l-a îndemnat pe premierul Benjamin Netanyahu să declare public că Israelul nu intenționează să preia conducerea civilă și militară în Gaza: „Din octombrie,

am ridicat această problemă în mod constant în Cabinet și nu am primit niciun răspuns”, a spus Gallant. Premierul Netanyahu i-a răspuns că „nu este pregătit să schimbe Hamastanul cu Fatahstan”, făcând referire la grupurile palestiniene rivale Hamas și Fatah. Ministrul apărării a insistat că indecizia ar lăsa doar două opțiuni proaste în Gaza: conducerea Hamas sau conducerea militară israeliană. Oricare dintre ele „ar eroda realizările noastre militare, ar reduce presiunea asupra Hamas și ar sabota șansele de eliberare a ostaticilor”, a spus Gallant.

Un alt membru al cabinetului de război, Benny Gantz, l-a susținut pe Gallant. ”Este responsabilitatea conducerii să facă ceea ce trebuie pentru țară cu orice preț”, a spus Gantz. Gallant a precizat că ministrul pe care îl conduce a prezentat un plan de război cabinetului încă din noaptea când a început invazia terestră în Gaza, în octombrie anul trecut. El a susținut că planurile includ propuneri „de a stabili o alternativă de guvernare palestiniană locală, neostilă”. Obiectivul de eliminare a conducerii Hamas asupra Fâșiei Gaza „va fi atins doar de entitățile palestiniene care preiau controlul asupra Gaza, însoțite de actori internaționali”. Ministrul a menționat că aceste propuneri nu au fost niciodată dezbătute și nici nu au fost prezentate alternative. Totodată, Gallant a afirmat că eșecul de a stabili un plan a dus Israelul pe un „drum periculos” care implică conducerea militară și civilă israeliană asupra Gaza. El a descris această perspectivă ca pe „**o opțiune negativă și periculoasă pentru statul Israel din punct de vedere strategic, militar și din punct de vedere al securității**”: „Trebuie să reiterez: nu voi fi de acord cu stabilirea guvernării militare israeliene în Gaza. Israelul nu trebuie să stabilească un guvern civil în Gaza. Fac apel către prim-ministrul Benjamin Netanyahu să ia o decizie și să declare că Israelul nu va stabili controlul civil asupra Fâșiei Gaza, că Israelul nu va stabili guvernare militară în Fâșia Gaza și că o alternativă de guvernare la Hamas în Fâșia Gaza va fi găsită”.

Presa israeliană a relatat că liderii militari au temeri cu privire la lipsa unui plan viabil pentru Gaza după încheierea războiului. Comentariile ministrului Gallant confirmă aceste îndoieli.

Secretarul de stat american Antony Blinken a declarat și el că Israelul trebuie să elaboreze un plan clar pentru viitorul Fâșiei Gaza: „Nu putem avea anarhie și un vid care ar putea fi umplut de haos”.

Pe de altă parte, trei state europene (Spania, Irlanda și Norvegia), spre nemulțumirea Israelului, au recunoscut statul palestinian ca un pas necesar spre soluționarea conflictului, care se perpetuează de decenii în Orientul Mijlociu.

4. Unele state europene au trecut și ele la măsuri de retorsiune împotriva Israelului, ca răspuns la acțiunile militare din Gaza și urmările acestora în rândul populației civile.

Franța, spre exemplu, a anunțat la începutul lunii iunie că anulează participarea Israelului la una dintre cele mai mari expoziții de tehnică militară din Europa - *EUROSATORY 2024*, un eveniment global dedicat apărării și securității, programat în perioada 17-21 iunie 2024 la Paris. Acesta are loc o dată la doi ani și oferă o oportunitate unică de a întâlni producători și start-up-uri din întreaga lume, împreună cu actori publici și privați de pe piața de apărare și securitate.

Un purtător de cuvânt al organizatorilor expoziției a declarat că, „în baza unei decizii luate de autoritățile guvernamentale, nu va exista nicio secțiune expozițională israeliană la Eurosatory 2024”.

Ministerul francez al Apărării a precizat că, „într-un moment în care președintele Emmanuel Macron cere Israelului să oprească operațiile militare din Rafah, condițiile pentru găzduirea companiilor israeliene la expoziție nu au fost îndeplinite”.

La expoziția de la Paris s-au înregistrat peste 2.000 de companii, dintre care 74 de companii israeliene, inclusiv concernele majore de apărare israeliene, dintre care 10 urmau să expună armament și tehnică militară de luptă. Cea mai recentă expoziție de tehnică militară la care au participat firme israeliene de profil a fost Black Sea Defense & Aerospace (BSDA) 2024, desfășurată în perioada 22-24 mai la București.

5. Una din deciziile recente care au accentuat disputele în plan internațional între susținătorii Israelului și cei care se pronunță pentru măsuri mai hotărâte menite să grăbească încheierea războiului din Gaza **a fost luată de Curtea Penală Internațională de la Haga**, în ultima decadă a lunii mai, care a cerut mandate de arestare în primul rând pentru premierul israelian Benjamin Netanyahu și pentru liderul Hamas, Yahya Sinwar, acuzați de crime de război și crime împotriva umanității după atacurile din 7 octombrie 2023 asupra Israelului și pentru războiul care a urmat în Fâșia Gaza.

Potrivit procurorului-șef al instanței, Karim Khan, Curtea Penală Internațională (CPI) a cerut, de asemenea, mandate de arestare pentru ministrul israelian al apărării, Yoav Gallant, precum și pentru alți doi lideri ai Hamas, Mohammed Diab Ibrahim al-Masri, liderul Brigăzilor Al Qassem, cunoscut sub numele de Mohammed Deif, și Ismail Haniyeh, liderul politic al Hamas.

Un grup de judecători de la CPI va analiza cererea de emitere a mandatelor de arestare. Procurorul a declarat că acuzațiile împotriva lui Sinwar, Haniyeh și al-Masri includ „*exterminare, crimă, luare de ostatici, viol și agresiune sexuală în detenție*”. „Lumea a fost șocată pe 7 octombrie, când oamenii au fost smulși din dormitoarele lor, din casele lor, din diferitele kibbutzuri din Israel, iar oamenii au suferit enorm”, a precizat Khan pentru CNN.

Presa internațională a relevat că este pentru prima dată când CPI îl vizează pe liderul de vârf al unui aliat apropiat al Statelor Unite. Decizia îl plasează pe

Benjamin Netanyahu lângă președintele rus Vladimir Putin, pentru care aceeași instituție a emis, în martie 2023, un mandat de arestare din cauza deportării de copii din Ucraina. Acuzațiile împotriva lui Netanyahu și a ministrului apărării, Gallant, includ „*provocarea exterminării, provocarea foametei ca metodă de război, inclusiv refuzul furnizării de ajutoare umanitare, ținerea deliberată a civililor în timpul conflictului*”, a mai afirmat procurorul de la CPI.

De menționat că CPI, fondată în 1998, în baza Statutului de la Roma judecă crime de război, crime de genocid și crime împotriva umanității. Tratatul CPI a fost ratificat de 123 de state, dar nu și de SUA, Rusia și Israel.

Disputele dintre CPI și Statul Israel datează de mai multă vreme. O anchetă efectuată de ziarul britanic *The Guardian* și făcută publică recent dezvăluie că Yossi Cohen, fost șef al Mossad, „a amenințat-o” pe procurorul-șef al Curții Penale Internaționale din cauza anchetei despre crime de război. Acesta ar fi acționat ca „mesagerul neoficial” al lui Netanyahu în operațiunea împotriva fostului procuror-șef al CPI, Fatou Bensouda, pe care ar fi amenințat-o în timpul unor întâlniri secrete în care a încercat să o facă să renunțe la o anchetă pentru crime de război.

Contactele secrete ale lui Yossi Cohen cu procurorul de atunci al CPI, Fatou Bensouda, au avut loc în anii care au precedat decizia acesteia de a deschide o anchetă oficială cu privire la presupuse crime de război și crime împotriva umanității din teritoriile palestiniene ocupate. Investigația lansată în 2021 a atins punctul culminant recent, când succesorul lui Bensouda la funcția de procuror-șef al CPI, Karim Khan, a anunțat că va cere un mandat de arestare pentru premierul israelian, Benjamin Netanyahu, în legătură cu acțiunile țării sale în războiul din Gaza. Implicarea personală a lui Cohen în operațiunea împotriva CPI a avut loc în perioada în care era directorul Mossad. Activitățile sale au fost autorizate la un nivel înalt și justificate pe baza faptului că instanța reprezenta o amenințare de urmărire penală împotriva personalului militar, potrivit unui înalt oficial israelian. O altă sursă israeliană informată cu privire la operațiunea împotriva lui Bensouda a spus că obiectivul Mossad era să o compromită pe procuror.

Cohen, care era unul dintre cei mai apropiați aliați ai lui Netanyahu la acea vreme, a condus personal implicarea Mossad-ului într-o campanie de aproape un deceniu pentru a submina instanța. Patru surse au confirmat că Bensouda a informat un grup mic de înalți oficiali ai CPI cu privire la încercările lui Cohen de a o influența, pe fondul îngrijorărilor cu privire la comportamentul tot mai insistent și mai amenințător. Cohen a făcut presiuni asupra ei în mai multe rânduri pentru a nu continua o anchetă penală în cazul Palestinei a Curții Penale Internaționale. Potrivit unor relatări către oficiali ai CPI, Cohen i-ar fi spus: „*Ar trebui să ne ajuți și să ne lași să avem grijă de tine. Nu vrei să te bagi în lucruri care ar putea compromite securitatea ta sau*

a familiei tale.” O persoană care fusese informată despre activitățile lui Cohen a spus că a folosit „tactici josnice” împotriva lui Bensouda, în încercarea de a o intimida și influența. Mossad-ul s-a interesat, de asemenea, de membrii familiei lui Bensouda și a obținut transcrieri ale unor discuții secrete ale soțului ei. Oficialii israelieni ar fi încercat apoi să se folosească de aceste înregistrări pentru a o discredita pe procuroare.

Dezvăluirile despre operațiunea lui Cohen fac parte dintr-o investigație realizată de *The Guardian*, publicația israeliano-palestiniană *+972 Magazine* și publicația în limba ebraică *Local Call*, care dezvăluie modul în care mai multe agenții de informații israeliene au condus un „război” ascuns împotriva CPI timp de aproape zece ani. Oficiali israelieni au transmis că este vorba de „multe acuzații false și nefondate menite să facă rău statului Israel”.

Potrivit experților juridici și foștilor oficiali ai CPI, eforturile Mossad-ului de a o amenința sau de a face presiuni asupra lui Bensouda ar putea echivala cu infracțiuni împotriva exercitării actelor de justiție, conform articolului 70 din Statutul de la Roma. Un purtător de cuvânt al CPI a declarat că actualul procuror-șef al CPI nu s-a întâlnit niciodată sau nu a vorbit cu șeful Mossad-ului.

Dosarul CPI datează din 2015, când Bensouda a decis să deschidă o examinare preliminară a situației din Palestina. Decizia a stârnit atunci furia Israelului, care se temea că cetățenii săi ar putea fi urmăriți penal pentru implicarea în operațiunile din teritoriile palestiniene. La scurt timp după începerea examinării preliminare, Bensouda și procurorii care lucrau cu ea au început să primească avertismente că serviciile secrete israeliene se interesează îndeaproape de munca lor. Potrivit a două surse, în rândul înalților oficiali ai CPI au existat chiar suspiciuni că Israelul ar fi încercat să obțină informații din cadrul secției de urmărire penală a instanței.

Spion de carieră, Cohen se bucură de o bună reputație în comunitatea de informații din Israel ca un recrutor eficient de agenți străini. El a fost un aliat loial și puternic al premierului la acea vreme, fiind numit director al Mossad-ului de către Netanyahu în 2016, după ce a lucrat câțiva ani alături de acesta în calitate de consilier pentru securitate națională. El a fost șef al consiliului de securitate națională între 2013 și 2016. Prima interacțiune a lui Cohen cu Bensouda pare să fi avut loc la conferința de securitate de la Munchen din 2017, când directorul Mossad s-a prezentat procurorului în cadrul unui scurt schimb de replici. În 2018, Bensouda se afla la New York într-o vizită oficială și se întâlnea la hotelul său cu Kabila, pe atunci președinte al R.D. Congo. Cei doi se întâlniseră de mai multe ori înainte în legătură cu ancheta în curs a CPI privind presupusele crime comise în țara sa. Cu toate acestea, întâlnirea pare să fi fost o înscenare. La un moment dat, după ce personalul lui Bensouda a fost

rugat să părăsească încăperea, Cohen a intrat, au relatat trei surse familiare cu întâlnirea.

Nu este clar de ce Kabila l-a ajutat pe Cohen, dar legăturile dintre cei doi au fost dezvăluite în 2022 de publicația israeliană *The Marker*, care a relatat despre mai multe călătorii secrete pe care directorul Mossad le-a făcut în Congo în 2019.

Potrivit publicației citate, Cohen i-ar fi cerut sfatul lui Kabila „pe o problemă de interes pentru Israel”. Raportând despre întâlnirile din RDC din 2022, postul de televiziune israelian *Kan II* a declarat că deplasările lui Cohen se refereau la un „plan extrem de controversat” și a citat surse oficiale care l-au descris ca fiind „unul dintre cele mai sensibile secrete ale Israelului”. Mai multe surse au confirmat pentru *The Guardian* că deplasările au fost parțial legate de operațiunea CPI, iar Kabila, care a părăsit funcția în ianuarie 2019, a jucat un rol important de sprijin în complotul Mossadului împotriva lui Bensouda. Kabila nu a făcut comentarii pe acest subiect.

După întâlnirea surpriză cu Kabila și Bensouda la New York, Cohen a sunat-o în mod repetat pe procuroarea-șefă încercând să se întâlnească cu ea. Două persoane au susținut că, la un moment dat, Bensouda l-a întrebat pe Cohen cum a obținut numărul ei de telefon, la care acesta a răspuns: „Ai uitat cu ce mă ocup?”. Inițial, au explicat sursele, șeful serviciilor de informații „a încercat să construiască o relație” cu procuroarea și a jucat rolul de „polițist bun” în încercarea de a o atrage de partea sa. El ar fi încercat să o convingă pe Bensouda să colaboreze cu Israelul.

Cu toate acestea, în timp, tonul contactelor lui Cohen s-a schimbat și el ar fi început să folosească „amenințări și tehnici de manipulare”, a declarat o persoană informată despre întâlniri. Acest lucru a determinat-o pe Bensouda să informeze un grup restrâns de înalți funcționari ai CPI cu privire la comportamentul său.

În decembrie 2019, procurorul a anunțat că are motive să deschidă o anchetă penală completă privind acuzațiile de crime de război în Gaza, Cisiordania și Ierusalimul de Est. Cu toate acestea, ea a amânat deschiderea anchetei, hotărând ca întâi să ceară o decizie din partea camerei preliminare a CPI ca să i se confirme jurisdicția asupra Palestinei. Mai multe surse au declarat că în această etapă, în timp ce judecătorii analizau cazul, Cohen și-a intensificat încercările de a o convinge pe Bensouda să nu continue o anchetă completă în cazul în care judecătorii confirmau jurisdicția.

De la finalul anului 2019 până la începutul anului 2021, Cohen și Bensouda s-au întâlnit de cel puțin trei ori, la inițiativa șefului spionajului israelian. Comportamentul său ar fi devenit din ce în ce mai îngrijorător pentru oficialii CPI. Cohen a pus întrebări cu privire la securitatea ei și a familiei sale, într-un mod care a făcut-o să creadă că de fapt o amenința.

Cohen i-ar fi arătat lui Bensouda copii ale unor fotografii ale soțului ei, care au fost făcute pe ascuns când cuplul se afla în vizită la Londra. Într-o altă ocazie, potrivit unor surse, Cohen i-a sugerat procurorului că o decizie de a deschide o anchetă completă i-ar prejudicia cariera.

Între 2019 și 2020, Mossadul ar fi căutat informații compromițătoare despre procuror și s-ar fi interesat de membrii familiei sale. Agenția de spionaj ar fi obținut o serie de materiale, inclusiv transcrieri ale unei aparente operațiuni de filaj împotriva soțului ei. Odată intrat în posesia Israelului, materialul a fost folosit de diplomații săi într-o încercare nereușită de subminare a imaginii procurorului-șef.

Acțiunile diplomatice au făcut parte dintr-un efort coordonat de guvernele lui Netanyahu și Donald Trump din SUA pentru a exercita presiuni publice și private asupra procurorului și a personalului său, scrie *The Guardian*.

Între 2019 și 2020, într-o decizie fără precedent, administrația Trump a impus restricții de viză și sancțiuni pentru procurorul-șef, într-o acțiune de represalii față de deschiderea de către Bensouda a unei anchete separate privind crimele de război din Afganistan, presupuse a fi fost comise de talibani și de personalul militar afgan și american. Mike Pompeo, pe atunci secretar de stat al SUA, a legat pachetul de sancțiuni de cazul Palestina.

Câteva luni mai târziu, el a acuzat-o pe Bensouda, fără să citeze nicio dovadă, că „s-a implicat în acte de corupție în beneficiul său personal”. Sancțiunile americane au fost anulate după ce Joe Biden a ajuns președinte.

În februarie 2021, camera preliminară a CPI a emis o hotărâre prin care a confirmat că CPI are jurisdicție în teritoriile palestinienne ocupate. În luna următoare, Bensouda a anunțat deschiderea anchetei penale.

„În cele din urmă, preocuparea noastră centrală trebuie să fie pentru victimele crimelor, atât palestinienne, cât și israeliene”, a declarat ea atunci. Bensouda și-a încheiat mandatul de nouă ani la CPI trei luni mai târziu, lăsându-i successorului său, Khan, sarcina de a prelua ancheta.

Abia după atacurile Hamas asupra Israelului din 7 octombrie și după războiul care a urmat în Gaza, ancheta CPI a căpătat un nou caracter de urgență, totul până la solicitarea privind mandatele pe numele lui Netanyahu și al ministrului apărării israelian. A fost concluzia de care se temea instituția politică, militară și de informații a Israelului.

Decizia CPI este întărită de o Comisie a ONU, care acuză Israelul și șapte „grupuri armate palestinienne” de crime de război. Anchetatorii ONU au acuzat, într-un raport publicat recent, Israelul și șapte „grupuri armate palestinienne”, inclusiv Hamas, că au comis crime de război începând cu 7 octombrie.

„Este imperativ ca toți cei care au comis crime să fie trași la răspundere”, a declarat într-un comunicat Navi Pillay, care prezidează comisia de anchetă înființată de Consiliul pentru Drepturile Omului în mai 2021.

Israelul a acuzat Comisia de anchetă a ONU de „discriminare sistematică” împotriva sa: Comisia de anchetă „a dovedit încă o dată că acțiunile sale sunt toate în slujba unei agende politice axate împotriva Israelului”, a denunțat ambasadorul Israelului la ONU/Geneva, Meirav Shabar.

Dincolo de cursul acțiunilor demarate de CPI și Comisia ONU pentru Drepturile Omului, este limpede că prelungirea războiului din Gaza alimentează atmosfera de ostilitate față de Israel la nivel internațional, cu posibile urmări pe termen lung ce contrastează cu obiectivele urmărite declarativ de guvernul premierului Benjamin Netanyahu.

ASPECTE ALE CAMPANIEI PREZIDENȚIALE AMERICANE

Alexandru Botez

Ce relevau sondajele de opinie în luna aprilie 2024?

Majoritatea americanilor consideră că fostul președinte Donald Trump este un lider puternic, iar cei mai mulți că președintele actual Joe Biden este un lider slab, conform unui recent sondaj de opinie.

Într-un sondaj de opinie comandat de revista *The Economist*, de *You Gov Poll*, în rândul cetățenilor adulți din Statele Unite (eșantion format din 1.755 persoane, dintre care 1.479 alegători înregistrați, cu o marjă de eroare $\pm 2,9\%$), în perioada 28 – 30 aprilie 2024 și publicat la 1 mai 2024, respondenților li s-a cerut să evalueze calitățile de lider ale lui Trump și Biden.

Majoritatea (58%) au răspuns că Trump este un lider puternic, dintre care 35% că este un „**lider foarte puternic**”. Trump a crescut cu un procent față de sondajul anterior făcut de *The Economist/YouGov* în luna martie 2024. 42% dintre respondenți au considerat că Trump este un lider slab, dintre care 32% că este un „**lider foarte slab**”. În același timp, majoritatea covârșitoare a americanilor (64%) au răspuns că Biden are calități slabe

de lider. De asemenea, 45% dintre toții respondenții au apreciat că Biden este „**foarte slab**”.

Procentul de 64% a celor care și-au exprimat opinia că Biden este un lider slab a crescut cu 4 procente față de sondajul anterior făcut de *The Economist/YouGov* în luna martie 2024, ceea ce înseamnă că americanii își pierd în continuare încredere în actualul președinte. În ultimul sondaj de opinie, doar 36% dintre americani au răspuns că Biden este un lider puternic, dintre care numai 14% au afirmat că este un lider „**foarte puternic**”, iar 22%, au apreciat că este „**într-o oarecare măsură puternic**”.

3% dintre respondenți au declarat că-l preferă pe independentul Robert F. Kennedy Jr., în timp ce pe Jill Stein, sprijinită de *Partidul Verzilor* și independenților doar 1%. Un procent de 5% au răspuns că sunt indeciși, iar 2% că nu intenționează să voteze. Trump deține un avantaj de 10 procente față de Biden în rândurile independenților, respectiv 41% față de 31%.

Sondajul a mai relevat că 7 din 10 americani consideră că în America condusă de Biden guvernarea este „**scăpată de sub control**”.

Evoluții surprinzătoare în rândul electoratului

Pe fondul recentelor evoluții din Orientul Mijlociu determinate de atacul terorist împotriva Israelului și situația din Fâșia Gaza, în Statele Unite, în special în mediile universitare, s-au declanșat masive acțiuni de protest vizând politica promovată de politicienii aflați la putere la Washington și Tel Aviv față de populația palestiniană din regiune. Conform mass-media *mainstream* din America, aceste acțiuni relevă faptul că actualul președinte este pe cale să piardă voturile tinerilor.

La 1 mai 2024, CNN a prezentat rezultatul unui sondaj de opinie pe care chiar postul de televiziune l-a comandat, din care rezultă că 81% dintre alegătorii americani, a căror vârstă este sub 35 de ani, dezaprobă felul în care președintele Biden gestionează implicarea Statelor Unite în Războiul din Gaza. În cadrul unei emisiuni speciale, moderatoarea Kaitlan Collins l-a invitat pe regizorul și scriitorul Michael Moore – influent politician liberal (producătorul filmelor *Bowling for Columbine*, *Fahrenheit 9/11*, *Sicko*, și *Capitalism: A Love Story*, patru din primele nouă documentare cu cele mai mari încasări din toate timpurile), să comenteze aceste evoluții surprinzătoare care pot influența alegerile prezidențiale din luna noiembrie și să recomande ce ar trebui făcut pentru ca până atunci acest procentaj să se schimbe.

Conform lui Moore: *„În acest moment, Biden nu mai are șanse de a fi reales din cauză că este pe cale să piardă și voturile tinerilor. A pierdut deja voturile arabilor americani din statul Michigan. Într-un articol publicat recent în The New York Times, Michelle Goldberg a afirmat că cine va pierde voturile acestora va pierde alegerile”*.

„Eu încerc să fac ca acest lucru să nu se întâmple. Încerc să-l sprijin pe Biden având în vedere că este catolic și a făcut în general o treabă bună, chiar dacă în opinia mea unele lucruri ar trebui să le îndrepte. Trebuie să-l sprijinim toți pentru că suntem la urma urmei catolici”, a mai afirmat Moore.

În opinia sa: *„Este imperios nevoie de o încetare a focului în Gaza. Ceea ce se întâmplă acolo este greșit. Măcelul în masă al unor nevinovați, copiilor, femeilor și bătrânilor este un păcat. Este ceva absolut împotriva credinței noastre. Toți suntem conștienți de acest lucru. Suntem împotriva a ceea ce Netanyahu a făcut acolo. Trebuie oprită finanțarea militară a Israelului.”* Asta nu înseamnă că America nu va sprijini sau apăra Israelul. Acestea vor continua, menționează regizorul american.

„Da domnule președinte Biden, asistăm la o nebunie, iar dvs. știți aceasta. Vă vorbesc în calitate de coreligionar și vă spun că acest lucru este greșit. Nu este ceva în care noi catolicii credem”.

„După încheierea celui de-al Doilea Război Mondial, trăim cu toți sub umbra Holocaustului. Suntem fii și fiicele acelei perioade. Ce am dorit noi să facem? Am vrut ca niciun evreu să nu mai sufere, să nu mai fie ucis.

Și am mai susținut că fiecare are dreptul să existe. Nu au fost luate casele, pământurile naziștilor, germanilor. Nu am dat evreilor Bavaria. Israelienii au luat însă casele și pământurile locuite de palestinieni, care nu au avut nimic de-a face cu cuptoarele umane de la Auschwitz. Niciun palestinian nu a condus Inchiziția și nici nu a interzis intrarea navelor încărcate cu evrei refugiați din Germania să ancoreze în porturile Boston, New York și Miami, care încercau să scape de unde erau exterminați. Dimpotrivă, în Statele Unite au fost primiți cu brațele deschise.”

Michael Moore s-a pronunțat împotriva „*exterminării în masă a palestinienilor practică de Israel*”, precum și a faptului că pentru realizarea acestor acțiuni sunt folosiți dolari provenind din taxele și impozitele pe care le plătesc cetățenii americani. „*Aceasta înseamnă că finanțăm aceste crime. Prin urmare, involuntar suntem responsabili și trebuie să ne asumăm această realitate*”.

Concluzionând, Moore a afirmat: „*Noi trebuie să câștigăm alegerile prezidențiale, dar le vom pierde dacă Statele Unite nu-și vor schimba poziția față de Războiul din Gaza. Inițiativa îi revine președintelui Biden, dar acesta nu va face acest lucru, ceea ce nu-l va propulsa din nou în fotoliul de la Casa Albă. Iar eu refuz să-l revăd pe Trump la Casa Albă*”.

„*Ce putem face? Cum să remediem situația în care ne aflăm? Soluția este simplă. Trebuie să încercăm să recâștigăm încrederea tinerilor. Știu însă că este prea târziu.*”

Implicarea serviciilor secrete pentru

a-l ajuta pe Biden să câștige alegerile prezidențiale?

Serviciile americane de informații „*vor încerca*” să influențeze alegerile din America din 2024, ajutându-l pe președintele Joe Biden să-l înfrângă pe Donald Trump, este de părere fostul analist CIA, John Gentry.

„*Previziunea mea este că reprezentanții «statului profund» din cadrul comunității serviciilor de informații secrete se vor mobiliza din nou, deoarece candidatul republican este considerat o amenințare la adresa politicilor interne care sunt pe placul unor persoane care lucrează în agențiile de informații secrete americane*”, a declarat Gentry în cadrul unui interviu acordat postului tv *Fox News*, la 2 ianuarie 2024.

Lt. Col (r) John Gentry, este profesor la Georgetown University, din Statele Unite unde predă din 2008 un curs despre activitatea de obținere a informațiilor secrete și operațiuni speciale. Anterior a fost timp de 12 ani analist în cadrul CIA. Conform afirmațiilor acestuia, o serie de oficiali din această Agenție au devenit susținători activi ai politicilor DIV (Diversity, Equity and Inclusion), promovând implicarea serviciilor de informații secrete americane în activități politice partizane.

Ca urmare, în rândul foștilor săi colegi există o stare de nemulțumire pentru faptul că evaluarea performanțelor profesionale este concurată din ce în ce mai mult de îndeplinirea unor criterii care țin de diversitate, egalitate și incluziune, situație care se reflectă asupra calității și credibilității activității lor. *„Totul a început în timpul Administrației Clinton, dar un pas decisiv în această direcția s-a făcut pe vremea Administrației Obama, în timpul căreia a fost semnat un ordin executiv vizând impunerea criteriilor de diversitate rasială și incluziune socială, sexuală etc. S-a ajuns până acolo, că atunci când CIA era condusă de John Brennan (2013 - 2017) criteriul principal de evaluare a activității ofițerilor CIA era poziția lor principală față de politicile DIV”*, a mai afirmat John Gentry.

Conform *The Washington Post*, dezvăluirile expertului de la Universitatea Georgetown, sunt credibile având în vedere semnalele venite din partea lui Biden și anturajului său, referitoare la amenințarea tot mai persistentă reprezentată de evoluția sondajelor de opinie care relevă că actualul președinte ar putea pierde în favoarea lui Donald Trump într-o potențială revanșă la alegerile din 2024: *„De luni de zile, președintele și prima doamnă Jill Biden le spun subalternilor și aliaților politici, că se simt frustrați de ratingul scăzut de aprobare al președintelui și de sondajele care îl arată în urma fostului președinte Donald Trump, favoritul nominalizării republicane – iar în ultimele săptămâni, sunt supărați că nu fac mai multe progrese.”*

Când un reporter din Wilmington - Delaware, l-a întrebat recent pe Biden dacă va pierde în fața lui Trump, *„Citiți sondajele greșite”*, a răspuns nervos președintele.

GENERALUL DAVID PETRAEUS DESPRE SITUAȚIA INTERNAȚIONALĂ ACTUALĂ

Ion Constantin, Ioan Gatea

În perioada 23-24 mai 2024, New Strategy Center a organizat la București cea de-a opta ediție a „Black Sea and Balkans Security Forum”, eveniment dedicat problemelor de apărare, securitate și relații internaționale privind regiunea extinsă a Mării Negre și a Balcanilor. Între cei 200 de participanți de prim rang din țară și de peste hotare la acest eveniment s-a aflat și generalul **David Petraeus**, fost comandant al Forțelor Armate ale SUA în Afganistan și director al CIA între 6 septembrie 2011 și 9 noiembrie 2012.

În cadrul unor interviuri acordate mass media, fostul oficial american a făcut o serie de aprecieri și considerații de interes cu privire la importanța geostrategică a României în actualul context internațional, legătura istorică a CIA cu Bucureștiul ș.a.

„România – consideră generalul David Petraeus - are o poziție extrem de importantă, o localizare geostrategică esențială. România are cea mai lungă graniță cu Ucraina dintre toate țările NATO. De asemenea, România, are o graniță lungă cu Republica Moldova, țară ce ar fi următoarea țintă a Rusiei dacă Putin ar câștiga războiul din Ucraina. România are de asemenea o graniță maritimă substanțială la Marea Neagră, ce a fost un câmp de bătălie între Ucraina și Rusia, o zonă unde Ucraina a repurtat importante victorii, scufundând peste o treime din Flota Mării Negre a Rusiei, flotă ce va fi greu de înlocuit de Rusia, având în vedere Convenția de la Montreux, ce interzice ca navele de război să treacă prin strâmtoarea Bosfor”.

Sprijinul României față de Ucraina a fost unul esențial, iar România are un rol foarte important în sprijinirea Republicii Moldova. „România este o țară aflată în prima linie a NATO. Iar România trebuie să facă tot ce e posibil pentru a contribui la apărarea NATO și la sprijinirea țărilor vecine și partenere, Ucraina și Republica Moldova”, a adăugat înaltul oficial american.

În opinia fostului director al CIA, România este pregătită militar în cazul unui eventual atac al Rusiei. Acesta a precizat, însă, că „niciodată nu ești pregătit așa cum ți-ai dori. În perioada în care am fost comandant în Irak nu am avut niciodată toate forțele, resursele și capacitățile pe care mi le-aș fi dorit. Nu am avut suficient de multe drone. Și este extrem de important într-o epocă în care multe se fac prin intermediul versiunii militare a internetului. E o recunoaștere universală în rândul țărilor NATO, în special în rândul țărilor din Europa de Est, că e nevoie să se facă mai mult. Iar țările din Europa de Est fac mai mult ca să fie pregătite pentru orice scenariu. Se poate însă și mai mult”.

Riscul unei extinderi în regiune a războiului din Ucraina nu poate fi exclus, în cazul în care Vladimir Putin are câștig de cauză. „Putin nu ar fi mulțumit să se oprească în Ucraina. Moldova ar fi clar următoarea țintă, urmată de Lituania sau unul dintre celelalte state baltice. Putin a fost foarte clar în acest sens, el spune ce gândește. Viziunea sa revanșardă și revizionistă l-a ghidat să invadeze atât de brutal Ucraina și fără să fie provocat de țara vecină cu Rusia”. Fostul director al CIA a explicat și cum ar putea fi scoși rușii din Ucraina: „Acest lucru s-ar putea întâmpla dacă le furnizăm ucrainenilor tot ce e omeneste posibil, iar Ucraina pune mai mult accent pe tehnologie. Să nu uităm că reușitele ucrainenilor din Marea Neagră nu s-au datorat în principal navelor lor sau navigatorilor lor, ci în special dronelor. Iar dronele maritime și aeriene și rachetele anti-navă sunt cele care i-au făcut să scufunde o treime din Flota rusă a Mării Negre. Este extrem de important în acest război. Și Rusia are plusuri tehnologice, bombele cu planare pe care le folosește acum sunt extrem de periculoase”.

Generalul american apreciază ca „foarte greu de spus când va fi sfârșitul regimului lui Vladimir Putin”: „Depinde acest lucru de un număr de factori, inclusiv starea sănătății sale, ce din păcate pare să fie mai bună decât s-a sperat. Să nu uităm că au fost zvonuri conform cărora Putin ar fi foarte bolnav. Însă zvonurile au fost neîntemeiate. Îmi aduc aminte că la un moment dat l-am întrebat pe directorul CIA și mi-a spus că, din păcate, Putin e prea sănătos. Ar putea fi și o lovitură de stat. Mai poate fi luată în calcul și vârsta înaintată a lui Putin, ce l-ar putea să facă să iasă din scenă mai devreme”.

Un aspect aparte în discuțiile cu înaltul oficial american l-a constituit **legătura istorică a CIA cu Bucureștiul**. A fost menționat numele lui Frank Gardiner Wisner (1909-1965), unul dintre pionierii înființării Central Intelligence Agency (CIA) și o legendă a spionajului american, care s-a aflat în România din august 1944 până în ianuarie 1945, ca șef al stației OSS (Oficiul Serviciilor Strategice - serviciul de spionaj de atunci al SUA) din țara noastră. În această perioadă, a dezvoltat o relație apropiată atât cu Regele Mihai I, cât și cu Familia Regală. Frank Wisner l-a întâlnit pe Regele Mihai la București, în toamna anului 1944, iar relația de prietenie între cei doi s-a păstrat peste ani¹.

¹ Frank G. Wisner Jr (fiul lui Frank Gardiner Wisner) a avut o carieră prestigioasă la vârful administrației SUA și o vastă experiență în diplomatie. Născut la 2 iulie 1938 la New York, licențiat la Princeton, a lucrat pentru Departamentul de Stat din Statele Unite timp de 36 de ani. A fost secretar de stat interimar în 1993, subsecretar pentru securitate internațională între 1992 și 1993, în timpul președintelui George H.W. Bush și subsecretar al Departamentului Apărării în timpul administrației Clinton, în perioada 1993-1994.

Cu privire la „prezența americană în zonă, care să lupte împotriva rușilor cu arme prodemocratice”, David Petraeus a exprimat opinia că „nu este la fel de clară cum a fost cu siguranță în timpul Războiului Rece. Și ceea ce a văzut (n.r. Frank Wisner) a fost într-adevăr cu adevărat extrem, nu mai este nevoie să spun. Iar asta a fost evaluarea a ceea ce se întâmpla în spatele Cortinei de Fier, în spatele celeilalte părți a Zidului Berlinului și așa mai departe. În acel moment a fost un pericol foarte clar și prezent atunci. Dar nu a fost aceeași evaluare, cel puțin până când Vladimir Putin a făcut a doua sa invazie în Ucraina, în urmă cu doi ani. Cred că este foarte clar ce vrea Putin să facă, adică să reassembleze cât mai mult din fosta Uniune Sovietică, sau Imperiul Rus, oricum doriți să-i spuneți. Amintiți-vă, acesta este un individ care, atunci când a fost întrebat care a fost cea mai gravă catastrofă geopolitică a secolului XX, un secol care a avut două Războaie Mondiale și o Mare Criză Economică, a răspuns dizolvarea Uniunii Sovietice. Asta ne oferă o perspectivă asupra gândirii sale. Și bineînțeles, dacă am asculta cu atenție discursurile pe care le-a ținut și am crede ce-a spus, aceste nemulțumiri pline de revanșe și revizionism, cred că nu am fi fost surprinși de ceea ce a făcut, din nou, acum doi ani, deși SUA erau ferm foarte clare că urma să invadeze în acel moment”.

La întrebarea dacă, în perspectiva alegerilor din SUA, agențiile de informații din SUA sau orice alte agenții de informații „pot să lucreze cu un președinte care nu este de acord cu ele?”, David Petraeus a precizat: „Ei bine, nu ai de ales. Știi, nu poți să-ți alegi președintele (n.r. cu care să lucrezi) și treaba ta este să spui puterii adevărul. Și CIA este absolut hotărâtă să facă asta, la fel ca și celelalte elemente ale comunității de informații din Statele Unite. Asta au făcut în mandatul precedent. Și asta ar face, indiferent cine este președintele, vor oferi cele mai bune analize de informații și sfaturi profesionale”.

Referitor la recentul pact semnat de Xi Jinping și Vladimir Putin, fostul șef al CIA a declarat: „Am văzut o aliniere mai mare între Rusia și China. Desigur, au avut acordul de parteneriat fără limite, așa cum a fost denumit, în ajunul Jocurilor Olimpice de la Beijing, care s-a dovedit a fi și ajunul invadării Ucrainei de către Rusia. Vedem Iranul, care lucrează mai strâns cu Rusia, furnizând drone și rachete și așa mai departe. În primul rând, Coreea de Nord a trimis un milion de proiectile de artilerie și probabil alte muniții și sisteme de arme către Rusia. Deci, este o aliniere mai mare în această privință și, cu siguranță, acele țări și poate altele din întreaga lume, inclusiv poate una aici, în Europa de Est, nu îmbrățișează neapărat ordinea internațională bazată pe reguli, așa cum este acum, care a fost în mare parte construită, menținută și susținută de SUA și ceilalți învingători din cel de-Al Doilea Război Mondial, care sunt celelalte țări ale comunității occidentale. Dar înțelegem asta, recunoaștem că trebuie să rezistăm, că trebuie să respingem asta, să ne asigurăm că evităm

disputele asupra acestui conflict real, dar și să evităm ca aceste țări să încerce să se amestece în propria noastră politică, să inflameze dezbateri care poate există, să creeze diferențe sau să le mărească. Toate acestea sunt în curs de desfășurare. Este mult efort. Am mai văzut asta, acest lucru este documentat. Ce s-a întâmplat la alegerile din 2016 din Statele Unite, cum au fost utilizate diferite conturi de pe Facebook, conturi fictive și restul. Și trebuie să fim mult mai vigilenți, să identificăm și să rezistăm la toate acestea și apoi să le respingem”.

La întrebarea dacă este posibil ca Europa să se aplece fără Statele Unite, David Petraeus a răspuns tranșant: *„Nu este posibil în forma în care a fost construită în mod tradițional arhitectura și capacitățile NATO. Să fim realiști. SUA nu cheltuie doar mai mult decât toți aliații săi NATO laolaltă și, desigur, doi noi aliați s-au adăugat, care sunt foarte capabili, Finlanda și Suedia, cheltuiește de două ori mai mult decât toți aliații laolaltă. Și nu este atât de simplu de imaginat cum ați avea un fel de NATO, care să fie la fel de capabil precum acesta cu SUA adesea într-un rol de conducere, oferind forțele fundamentale pentru orice misiune este întreprinsă. Dacă te uiți la Afganistan, de exemplu, am avut doar 3.500 de soldați. În cele din urmă, alte țări au avut mai mult de două ori acest număr. Dar când SUA s-au retras, toți au trebuit să se retragă, pentru că fără acea formațiune de bază pe care SUA au furnizat-o și toate capacitățile diferite pe care le aveam, cu mult mai mult decât trupe, toate sistemele de informații, supraveghere, recunoaștere, fuziunea informațiilor, care sunt atât de importante, toate celelalte elemente pe care SUA le oferă în practică, pur și simplu nu a fost posibil ca celelalte țări să rămână fără noi. Deci cred, din nou, că ar fi doar un fel de NATO foarte, foarte diferit, dacă SUA nu ar face parte din el.”* Oficialul american a mai subliniat faptul că Ucraina poate rezista doar cu sprijin aliat:

„Rusia este cu siguranță în ofensivă și câștigă în mare măsură tactic. Sunt foarte îngrijorat de ce se întâmplă în jurul Harkov-ului și de posibilitatea ca acesta să intre în raza de acțiune a artileriei, caz în care ar face Harkov-ul bucăți. Și lovește Harkov-ul foarte, foarte greu, cu bombe fără ghidaj, cu S-300 și alte muniții. Ar dori să distrugă Harkov-ul și trebuie să facem tot ce putem pentru a-i ajuta pe ucraineni. Dar Ucraina se află încă într-o perioadă periculoasă acum. De asemenea, trebuie să se confrunte cu provocările generației de 40 de ani. Au avut o dezbatere foarte emoționantă în parlament cu privire la legea recrutării, care este foarte diferită de cele din majoritatea țărilor.

Când am avut privilegiul de a comanda în luptă, vârsta medie a soldaților noștri din linia frontului era de la 19 până la 22 de ani. În Ucraina este de peste 40 de ani, pentru că nu au fost recrutați soldați până la vârsta de 27 de ani și uneori mai târziu de atât. Acum, în sfârșit, au redus acest lucru la

25 de ani. Au închis alte lacune care le-au permis oamenilor să evite serviciul militar și așa mai departe. Dar acum trebuie să genereze cu adevărat un număr substanțial de soldați suplimentari, unități suplimentare și așa mai departe. Și această asistență a SUA de 61 de miliarde de dolari, care este o sumă colosală, este cu aproape 20 de miliarde mai mult decât le-am dat în primii doi ani ai războiului. Și acest lucru le va permite să reziste pentru o perioadă destul de lungă de timp, împreună cu tot sprijinul extraordinar pe care îl oferă UE, dar și individual de țările europene. Viitorul acestui război depinde de o serie de factori: asistența continuă din SUA, asistență europeană continuă, generarea continuă de forțe ucrainene, dar este o realitate aici, Ucraina are o populație cu mai puțin de o treime din populația Rusiei.

Rusia aparent nu este preocupată de victime. Și Rusia are o economie de zece ori mai mare decât cea a Ucrainei. Deși este cu adevărat încurajator să vedem ce a făcut Ucraina în Marea Neagră, unde a distrus peste o treime din flota rușilor, ceea ce este greu de înlocuit pentru Rusia, pentru că nu pot trece nave de război prin Bosfor, potrivit Convenției Montreux, pe care Turcia o aplică. Deci, aceasta este o realizare semnificativă, pentru că le permite să exporte cereale, pe nave, în vestul Mării Negre, de unde rușii au trebuit să se retragă, inclusiv din foarte importantul port Sevastopol din Crimeea. Și este absolut esențial pentru securitatea alimentară, pentru Egipt și pentru alte țări africane, de asemenea”.

David Petraeus a apreciat la înalte cote conlucrarea dintre CIA și serviciile de informații din România: „Cred că Agenția a stabilit relații foarte bune cu țările est-europene care făceau parte din Pactul de la Varșovia sau în cercul, dacă vreți, al Uniunii Sovietice. Iar aceste relații au continuat să crească și să prospere de-a lungul anilor. Și sincer, au devenit și mai importante acum, cu tot ce se întâmplă în Ucraina, menționând că România are cea mai lungă graniță cu Ucraina. Și între ele se află Moldova, care ar fi următoarea pe listă pentru Putin, dacă vreodată ar prevala în Ucraina. Deci acestea sunt relații importante, sunt, de asemenea, foarte importante cele între armate. Datorită acestei locații geografice, datorită activelor pe care România le oferă, nu m-am bucurat doar de faptul că am avut privilegiul să lucrez cu forțele române în Balcani, un an în Bosnia inclusă printre acestea, patru ani în Irak, pe teren și apoi, dincolo de asta, în calitate de comandant al Comandamentului Central al SUA, un an în Afganistan și apoi supravegherea tuturor acestor lucruri, dacă vreți, în calitate de director al CIA. Și fiecare cetățean al acestei țări poate fi foarte mândru de bărbații și femeile care purtau uniforma românească, în acele conflicte și, sincer, servesc și în rândurile spionilor, diplomaților...”

UCRAINA - ÎNCOTRO?

Cornel Barbu

După cel de-al Doilea Război Mondial, omenirea s-a confruntat cu câteva situații extreme, de maximă încordare în relațiile internaționale, care puteau arunca lumea într-un nou dezastru. Astăzi trăim, din păcate, din nou un astfel de moment, în care conflictul ruso-ucrainean a atins un punct critic ilustrat și de faptul că după mai bine de doi ani de la declanșarea lui, părțile implicate au înțeles, se pare, că luptele pe teren nu sunt în măsură să dea un învingător și că trebuie încercată calea unor negocieri pentru încetarea luptelor, pentru pace.

Faptul că în Elveția au avut loc recent discuții pe această temă – chiar dacă Federația Rusă nu a fost invitată – considerăm că este un început un prim pas spre înțelegere care arată o schimbare în percepția și atitudinea comunității internaționale.

În legătură cu problema conflictului ruso-ucrainean, prezentăm în continuare o analiză a unor experți americani – o abordare mult diferită de știrile și comentariile cu care suntem bombardati aproape zilnic de mass-media mainstream și în care găsim inclusiv opinii, propuneri și variante ce pot fi luate în considerare.

De asemenea, legat tot de tema războiului și a păcii, prezentăm și câteva extrase dintr-o carte recent apărută, „Maestrii spionajului” de Chris Whipple, cu trimitere la războiul din Vietnam. Deși au trecut mai bine de 50 de ani de la acel moment, suntem convinși că cititorii noștri pot face unele paralele cu situația din Ucraina și pot găsi elemente/date asemănătoare – de la contextul declanșării/implicării în conflict, opinii/decizii, pro sau contra privind desfășurarea lui și mai ales aspecte legate de finalul războiului, cu concluzii și învățăminte trase de unii dintre participanți, cu funcții de conducere și putere de decizie la acea vreme.

**

La sfârșitul lunii martie 2024, doi reputați analiști americani – Lt. Col. Daniel Davis și John Mearsheimer, profesor de științe politice la Universitatea din Chicago – au abordat într-o emisiune TV unele aspecte ale vieții politice internaționale, cu accent pe situația din Ucraina, în cadrul căreia au fost avansate inclusiv propuneri, soluții cu privire la încetarea conflictului ruso-ucrainean.

Lt.-col. Daniel Davis, fost ofițer activ în armata americană timp de două decenii, participant activ la campaniile din Irak și Afganistan, este o prezență

activă cu comentarii și analize pe teme militare și de politică externă în paginile unor publicații occidentale – *The Washington Post*, *New York Times*, *Newsweek*, *The Guardian*, *Politico* – precum și la posturi de televiziune – *CNN*, *Fox News* – a semnat până în prezent peste 200 de articole pe tema războiului din Ucraina.

John Mearsheimer, profesor de științe politice la Universitatea din Chicago, este considerat unul dintre cei mai reprezentativi exponenți americani ai curentului de gândire realist în politica internațională.

*

John Mearsheimer: Statele Unite se află într-o încurcătură colosală. Într-un context mai general, întreg Occidentul se află în această încurcătură. Ca urmare a războiului din Ucraina, Statele Unite acționează în direcția împingerii Rusiei în brațele Chinei. Aceasta nu este în interesul strategic al Americii, deoarece China este o amenințare mai mare decât Rusia. Este illogic să determinăm a treia mare putere din actuala ordine internațională să se îndrepte spre o alianță cu principalul nostru competitor. În plus, împotmolirea din Ucraina, iar acum împotmolirea din Orientul Mijlociu, nu fac decât să îngreuneze pivotarea completă a Statelor Unite spre Asia pentru a contracara China, ceea ce în acest moment este principala misiune a Americii. Prin urmare, războiul din Ucraina a avut și are într-adevăr efecte negative asupra capacității Americii să facă față Chinei. Dacă la aceasta adăugăm și evoluțiile din Orientul Mijlociu, unde Israelul nu se comportă prea bine în Fâșia Gaza și nu se întrevăd speranțe că Hamas va putea fi eliminat și edificat un climat de pace în regiune, vorbindu-se chiar de atacarea Hezbollah și escaladarea luptelor în Liban, atunci începi inevitabil să fii îngrijorat. Mai mult, campania de genocid practică de Israel în Fâșia Gaza este pe cale să provoace probleme uriașe Statelor Unite dar și Israelului din perspective de reputație și morală.

Lt.-col. (r) Daniel Davis: Ceea ce este absolut vital în diplomatie, este să determini cealaltă parte să facă ce dorești tu. Dacă ne vom pierde autoritatea morală, nimeni nu va face ceea ce vrem noi să facă. Este crucial pentru Statele Unite să tempereze acest război cât mai curând. Prin urmare, având în vedere situația către care se pare că ne îndreptăm încă de la sfârșitul acestei primăveri, este momentul să începem să redirecționăm nava noastră. Dacă ați fi invitat să faceți parte din Administrație, iar Biden v-ar da mână liberă pentru a remedia actuala situație, care ar fi acțiunile pe care le-ați demara chiar de mâine dimineață?

John Mearsheimer: Cred că **primul lucru care ar trebui făcut este crearea unei Ucraine neutre** și făcut tot ce este posibil ca rușii să se simtă în siguranță că Ucraina și NATO nu vor mai reprezenta în viitor o amenințare pentru Rusia. **În același timp, consider că ar trebui relansate treptat, dar constant, relațiile diplomatice cu Moscova.** Problema este că promovarea în

acest moment în Statele Unite a unei asemenea soluții diplomatice este aproape imposibilă. Americanii sunt profund implicați în războiul din Ucraina și într-atât de convingși că rușii reprezintă o amenințare pentru Europa Occidentală, pentru Europa în general, cât și pentru Statele Unite, încât schimbarea acestei percepții va necesita un timp considerabil. Ori tocmai timpul este ceea ce ne lipsește acum cel mai mult.

Lt.-col. (r) Daniel Davis: Este extrem de tulburător în raport cu ce ați afirmat că Administrația Biden ar trebui să facă imediat. Poate că dvs. aveți dreptate și sper sincer ca așa să fie, iar în spatele ușilor închise să se desfășoare discuții în acest sens chiar acum. Astfel de discuții ar trebui să continue, să se amplifice și să fie încununete de succes, pentru a ne asigura că declarații ca ceea ce urmează nu vor mai exista:

Nancy Pelosi - fost speaker al Congresului: „Trebuie să trimitem mai multe resurse Ucrainei”. „Ei luptă pentru apărarea democrației lor și a democrației noastre. Trebuie să alocăm resurse Ucrainei. Vreau ca oamenii să știe că Rusia este Răul întruchipat, a răpit copii, a violat femei, a omorât familii întregi și toate celelalte. Dar, în același timp, armata lor este mai mare decât era atunci când a invadat Ucraina. Ei construiesc folosind bani luați de la oameni care au fugit de sancțiuni în Occident și fiind ajutați de Iran, China și din alte locuri pentru a-și dezvolta tehnologiile. Deci, vom câștiga în Ucraina, trebuie, trebuie să trimitem bani, trebuie...”

Dacă reprezentanții Americii vor continua să susțină că rușii sunt răi, atunci nu va exista niciun fel de negociere. Nu vor fi niciun fel de discuții, deoarece nimeni nu poate dori să discute cu aceștia. Singurul lucru pe care-l poți face este să-i învingi în plan militar. Cu o asemenea mentalitate nu cred că putem vorbi de niciun fel de pivotare a actualei Administrații de la Casa Albă. Mai bine spui, ok, Rusia reprezintă răul, dar hai să ajungem la un acord cu aceasta.

John Mearsheimer: Există două aspecte care merită subliniate în legătură cu declarațiile lui Nancy Pelosi. Unul este că aceasta chiar este convinsă că rușii sunt Răul Întruchipat și nu poți să faci compromisuri cu Răul. În același timp, **relevă că am avea resurse să oferim Ucrainei pentru a învinge Rusia. În realitate, noi nu avem aceste resurse, iar Rusia este pe cale să învingă Ucraina.** Armata ucraineană este pe cale de a fi înfrântă pe câmpul de luptă. Trebuie să plecăm de la această realitate pentru a vedea cum poate fi găsită o soluție la această problemă? **Singura cale care ne rămâne este diplomația.**

Argumentele că Putin este al doilea Hitler și că Rusia este cauza tuturor relelor din lumea de azi, sunt cel puțin rizibile. Nimeni nu poate spune că Putin este un tip drăguț, dar ideea că nu se poate negocia cu acesta pe căi diplomatice este un argument neserios. În realitate, dacă analizăm comportamentul lui Putin după anul 2000, când a venit la putere la Moscova, până în anul 2022, respectiv

momentul invadării Ucrainei, acesta a făcut tot ce i-a stat în putere să conlucreze cu Occidentul. Nu este nicio dovadă că s-ar fi plasat pe poziții antagonice Occidentului și că ar fi dorit să provoace dificultăți Statelor Unite și să cucerească militar Ucraina.

Toate acestea sunt mituri create de mass-media *mainstream* și de instituțiile care guvernează acum politica externă americană. Cu Putin se poate negocia, dar problema reală este că acesta nu mai are încredere în America și în Occident, în general. Există un deficit de încredere real în acest domeniu.

Lt.-col. (r) Daniel Davis: Vorbind despre acest deficit de încredere, l-am avut invitat recent în emisiunea noastră pe **col.(r) Dough Macgregor**, care ne-a expus punctul său de vedere pe acest subiect. Pentru că, din moment ce rușii văd că țările occidentale pun la dispoziție toți acești bani pentru a fi omorâți soldații lor, la un moment dat trebuie să fii idiot să nu te pregătești și pentru consecințele acestui fapt, de unde deficitul major de încredere reciprocă, care a motivat nenumărate războaie de-a lungul istoriei și care acum este pe cale să împingă America pe calea unor acțiuni nesăbuite care ne-ar putea duce la o catastrofă.

Col.(r) Douglas Macgregor: Eu cred că domnul Putin este un om rațional. El nu a dorit să se întâmple toate acestea. El dorește să se revină la o stare de normalitate în relațiile cu Occidentul și să facă afaceri cu acesta. În același timp, el trebuie să reacționeze la evoluțiile cu care se confruntă. În acest moment, americanii acționează pentru crearea de baze militare în Finlanda și Suedia, distrugând încrederea reciprocă existentă de decenii și înlocuind-o cu teamă și neîncredere.

Lt.-col. (r) Daniel Davis: Prin urmare, aproape exact la fel cu ce am afirmat eu. Evident, există destule minți care gândesc astfel în țara noastră. Marea întrebare este cum vom începe să reparăm toate acestea și cât timp ne va lua, presupunând totuși că mai pot fi remediate?

John Mearsheimer: Pe termen scurt nu pot fi remediate. Aceasta este adevărata problemă. Putin a spus acest lucru foarte clar. El nu va mai avea încredere în Occident. A greșit și acest lucru nu se va mai întâmpla. Deficitul de încredere se va menține multă vreme. Tocmai de aceea eu insist că **dacă vom acționa în direcția soluționării războiului din Ucraina trebuie să o facem în mod radical și imediat. Radical înseamnă faptul că NATO trebuie să întrerupă orice legături cu Ucraina, într-un cadru mai larg și Occidentul trebuie să facă același lucru, iar Ucraina să declare, cât mai vocal posibil, că acceptă statutul de neutralitate. Consider că este singura modalitate de salvare a Ucrainei în acest moment.**

Nu văd însă cum s-ar putea realiza acest lucru, deoarece atât de mulți oameni gândesc ca Nancy Pelosi și nu ca Douglas Macgregor. Vreau să subliniez faptul că **în spatele ușilor închise oamenii au început să încline în**

favoarea poziției susținute de Dough Macgregor și se îndepărtează de cea reprezentată de doamna Pelosi. Aceștia au început să înțeleagă că **soarta Ucrainei a fost pecetluită pe câmpul de luptă** și că altă soluție militară într-adevăr nu există în acest caz. Va trebui să revenim la diplomatie, dar din nou, chestiunea care se pune este cât de repede putem face acest lucru? Ca să întorci din drum portavionul ai nevoie de mult timp.

Lt.-col. (r) Daniel Davis: Există o singură cale, care înseamnă sinucidere politică, cu reverberații în momentul din 24 noiembrie 2024. Orice acțiune politică legată de întoarcerea din drum a portavionului, inclusiv publică, va fi interpretată ca o subminare a șanselor de a fi reales ale lui Joe Biden. Acest lucru trebuie însă făcut cât mai repede posibil chiar dacă aceasta ar însemna sinuciderea politică, pentru că până în toamnă Biden va fi comandantul-suprem și numai cineva investit cu această funcție poate ordona schimbarea direcției portavionului, care să facă ca Statele Unite ale Americii, să se întoarcă din drum cu 180 de grade. **Acest lucru trebuie să se întâmple pentru salvarea Ucrainei, a vieții ucrainenilor și reputației americane și a se pune capăt daunelor pentru repararea cărora va fi nevoie de cel puțin o generație.** Cu cât așteptarea va dura mai mult, cu atât America va suferi mai multe daune și nu știm cu ce s-ar putea solda acestea în final.

John Mearsheimer: Este posibil și un alt scenariu, care ar putea schimba radical situația. **Armata ucraineană s-ar putea prăbuși într-un viitor nu prea îndepărtat.** Dacă luăm în considerare înfrângerile înregistrate de ucraineni pe câmpul de luptă, precum și disputele din cadrul ierarhiei militare de la Kiev cauzate de demiterea generalului Zalujnîi și apoi a comandanților militari care au fost ulterior epurați, de numirea în funcția de comandant-șef a generalului Syrski, care nu se bucură de popularitate în rândul trupelor ucrainene, precum și de dificultățile tot mai mari întâmpinate în acest moment de președintele Zelenski, situația Ucrainei nu este de invidiat.

Nu consider că acest lucru se va întâmpla cu certitudine sau că este foarte probabilă, dar **este foarte posibil ca armata ucraineană să se prăbușească pe câmpul de luptă, să se declanșeze o lovitură de stat la Kiev, iar ucrainenii să realizeze că a venit vremea să se așeze la masa de negocieri.**

Rușii înțeleg cu siguranță că se află într-o poziție de forță avantajoasă și atunci lucrurile ar putea evolua rapid în plan diplomatic. Într-un fel ironic sau pervers, dacă armata ucraineană se va destrăma, acest lucru ar crea stimulentele pentru o abordare diplomatică, ceea ce ar fi cea mai bună soluție posibilă pentru Ucraina. Printr-o logică sinistă, mai ales că mult timp s-a pus accent numai pe o soluționare militară pe câmpul de luptă a problemei Ucrainei, acum am ajuns să se spună că pe măsură ce se va ajunge cât mai repede la înfrângerea clară pe câmpul de luptă, cu atât se va putea apela la un fel de

soluție diplomatică a conflictului, care va fi totuși avantajoasă și pentru ucraineni.

Lt.-col. (r) Daniel Davis: Toate acestea se pot întâmpla chiar astăzi. S-ar putea declara o încetare unilaterală a focului chiar acum și apoi să se ajungă la o încetare bilaterală a focului și începerea negocierilor pentru încheierea unui acord de pace recunoscându-se în acest fel realitățile de pe câmpul de luptă și stopa pierderile de vieți omenești din partea ambelor părți combatante și de teritorii. Nu vor exista niciun fel de garanții și va fi greu de realizat, dar sunt posibile. Alternativa va fi continuarea luptelor până la prăbușirea finală.

Revenind la ceea ce dvs. ați denumit sinuciderea politică, credeți că Biden va supraviețui totuși până la alegerile prezidențiale din luna noiembrie 2024, când toate planurile sale vor eșua, dar nici scenariile de care noi vorbim de doi ani de zile nu se vor realiza? (...)

John Mearsheimer: Problema este cât de profund este implicat Occidentul în acest război, pentru că în funcție de aceasta depinde schimbarea poziției sale și recurgerea cu seriozitate la calea diplomației. Președintele francez, Macron, vorbește de trimiterea de trupe în Ucraina, dar majoritatea liderilor occidentali nu sunt dispuși să susțină această idee în acest moment și, probabil, nici în viitorul apropiat. Cu toate acestea, la fel ca și Macron, ei au aceeași percepție, **în ultimă instanță fiind vorba de chestiuni existențiale pentru NATO, deoarece o retragere totală a sprijinului militar acordat Ucrainei va afecta Alianța, inclusiv viitorul acesteia.**

Lt.-col. (r) Daniel Davis: Așa este, dar în logica din spatele acestei intenții – exprimată de Macron și care va slăbi NATO – nu se mai află nimic, comparativ cu ce se va întâmpla în cazul în care Rusia câștigă și Ucraina pierde războiul. Acest lucru va submina NATO din cauză că va releva că toate eforturile depuse și materializate în armament, bani, strategie și tehnologie, instruire au eșuat și Alianța va avea o reală problemă de credibilitate existențială.

John Mearsheimer: În acest moment, problema este că, oricum, Rusia câștigă acest război. Singura chestiune este cât de mare va fi această victorie.

Lt.-col. (r) Daniel Davis: Prin urmare, pentru noi este doar o chestiune de minimalizare a daunelor sau de a amâna până când acestea vor fi mai mari. În opinia mea, acestea sunt opțiunile pe care le mai avem.

John Mearsheimer: Sunt 100 % de acord. **În loc să vorbim despre noi ar trebui să vorbim despre ucraineni pentru că ei au plătit prețul de sânge.** Nu este vorba numai despre pierderile umane, ci și de cele teritoriale, economice și așa mai departe. Acest război a fost un dezastru nemilos pentru poporul ucrainean. Acestui război trebuie să i se pună capăt cât mai curând posibil, înainte ca și mai multe daune să fie făcute.

**

Studiu de caz: Războiul din Vietnam

Într-o carte recent apărută și anume „Maeștrii spionajului” autorul Chris Whipple ne prezintă o istorie revelatoare și bine documentată a șapte decenii de activitate a Agenției Centrale de Informații (C.I.A.) de la înființare, în 1947, și până în zilele noastre.

Beneficiind de un acces fără precedent, prin interviuri directe cu aproape toți foștii directorii ai Agenției, la numeroase personalități implicate în decizii de „viață și de moarte”, precum și la o serie de documente desecretizate, autorul relevă rolul unui serviciu de informații (în speță C.I.A.) pe scena mondială, modul de operare (cel mai adesea din umbră), inclusiv activități/acțiuni de parteneriat cu omologi din alte state, pentru a proteja și promova interesele țării.

Un loc aparte îl ocupă situațiile în care un serviciu de informații trebuie să acționeze ca o contrapondere la inițiativele unor președinți americani, „scăpați de sub control” la tentativele unora de a folosi Agenția în scopuri personale, (din ogolii, ambiții) sau sub influența unor prieteni/consilieri sau grupuri rivale de putere.

Din numeroasele cazuri prezentate, am ales perioada războiului din Vietnam. Că are sau nu vreo legătură cu ceea ce se întâmplă în Ucraina, lăsăm pe cititorii noștri să hotărască.

*„Până în 1966, când Richard Helms a devenit director al C.I.A., **200.000 de soldați americani** au luptat în Vietnam. În cei doi ani petrecuți la conducerea Agenției în mandatul președintelui Lyndon Johnson, Helms l-a privit pe șeful său cu un amestec de sinceră admirație, dar și de exasperare, asta din cauza **încăpățânării lui în legătură cu războiul din Vietnam.***

În memoriile sale, Helms recunoaște că „Vietnamul a fost un dezastru teribil, un coșmar care m-a bântuit un deceniu întreg... părea că nu voi scăpa niciodată de el”.

*„În 1963, războiul s-a acutizat după ce o lovitură de stat, susținută de S.U.A. l-a înlăturat pe președintele Vietnamului de Sud, Ngo Dinh Diem. Cu nici trei săptămâni înaintea asasinării lui J.F.Kennedy, președintele, în timpul unei întâlniri cu consilierii săi, a fost anunțat că Diem a fost asasinat de un grup de generali vietnamezi, care au preluat puterea. Kennedy s-a făcut palid la față și a părăsit brusc încăperea. Dacă se simțea sau nu responsabil de moartea lui Diem nu știe nimeni, dar Kennedy știa că le dăduse personal undă verde generalilor. **Nu a existat nicio dovadă că C.I.A. a pus la cale dispariția lui Diem... dar, de asemenea, nu există nicio îndoială că Statele Unite au încurajat grupul de generali rebeli să pună în practică lovitură de stat.***

Într-o încercare de a-i forța pe nord-vietnamezi să vină la masa negocierilor, președintele Johnson a lansat o campanie masivă de bombardamente împotriva Vietnamului de Nord, în speranța că aceasta va

intimida Hanoiul. La ceea ce aștepta președintele, răspunsul lui Helms a fost negativ, concluzia analiștilor fiind că "nu vedem nicio dovadă care să ateste că atacurile aeriene ar fi zdruncinat încrederea regimului Vietnamului de Nord... pe termen scurt, cel puțin nu va face niciun pas spre negocierea unui armistițiu".

În condițiile în care rapoartele analiștilor erau în permanență negative, R. Helms trebuia să „arbitreze” și disputele care apăreau între taberele rivale din cadrul C.I.A. cu opinii diametral opuse referitoare la războiul din Vietnam. „Agenții din teren, din Saigon (între care și un viitor director al Agenției, respectiv William Colby) erau aproape în totalitate convinși că victoria era posibilă; în schimb analiștii de la Langley se arătau teribil de pesimiști, convinși că nu se vede luminița de la capătul tunelului”.

Pe lângă aceste probleme, R. Helms a trebuit să facă față și celor de la Pentagon și comandamentului acestuia de Asistență Militară din Vietnam (MACV). Mărul discordiei era de această dată ordinea de bătaie, puterea de luptă estimată a forțelor inamice, numărul de soldați, dotarea tehnică și altele. Înțelegând că nu ar fi putut câștiga o dezbatere cu Pentagonul pe teme strict militare, Helms a negociat un compromis cu MACV, în condițiile în care aflase și faptul că generalul W. Westmoreland, comandantul trupelor americane din Vietnam ordonase pur și simplu celor de la MACV să ignore datele și estimările C.I.A.

Pentru Helms devenise clar că președintele nu mai asculta de ce i se prezenta de CIA, dar nici nu a cedat niciodată în fața intimidărilor verbale ale lui Johnson în ceea ce privește prezentarea veștilor, în majoritate negative. La un moment dat, pentru cei de la Casa Albă, inclusiv pentru președinte, devenise un fix cifra din ce în ce mai mare a victimelor din rândul vietnamezilor. Erau discuții, uneori interminabile, cu privire la numărul morților, pe cine numărau, cine trebuie să intre în acest calcul, și asta în condițiile în care „trupele americane erau decimate într-un ritm de 300 de militari pe săptămână”.

Directorul C.I.A. a înțeles că venise timpul ca ipotezele fundamentale din spatele războiului să fie reanalizate. La vremea respectivă era foarte populară printre consilierii lui L. Johnson ideea conform căreia, dacă ar fi permis căderea Vietnamului de Sud, atunci ar fi declanșat, treptat și căderea țărilor vecine până când toată Asia de sud-est ar fi cedat în fața comunismului. Întrebarea era dacă această teorie, „teoria dominoului” era fondată pe ceva?

La o întâlnire a consilierilor de rang înalt ai președintelui Johnson, controversatul arhitect al războiului Robert McNamara, secretarul apărării a susținut înflăcărat că „este în joc onoarea noastră națională, retragerea ar încuraja pe comuniști să tot încerce. Vom pierde toată Asia de sud-est”.

În acest context, Helms a cerut unor analiști, în august 1967, să estimeze „*ce s-ar întâmpla dacă SUA ar recunoaște că războiul a fost pierdut, ar strânge tot și ar pleca acasă*”. Memorandumul (de 33 de pagini) intitulat „*Implicațiile unui rezultat nefavorabil în Vietnam*”, analiza ce s-ar fi întâmplat dacă SUA ar apela la o retragere rezonabil de ordonată din Vietnam, recunoștea existența unor riscuri mult mai limitate și mai ușor de controlat, între concluzii fiind și aceea că acțiunea nu ar aduce nicio amenințare majoră la adresa siguranței Statelor Unite.

Directorul C.I.A era conștient că materialul întocmit era incriminator, având în vedere dezbaterile profund controversate pe tema războiului. Chiar simpla lui existență ar fi fost exploatată din punct de vedere politic. Oricum, **Helms era de părere că președintele ar fi trebuit să retragă trupele din Vietnam**. Richard Helms a înmănat președintelui Johnson Memorandumul într-un plic sigilat; mai târziu va scrie că „*Președintele nu a discutat cu mine niciodată despre document și nici – din câte știu - nu a dezbătut problema cu altcineva*”.

Peste mulți ani, în 1995, când R. McNamara a publicat una din cărțile sale de memorii „*Tragedia și lecțiile Vietnamului*”, a făcut senzație cu acea „*mea culpa*” dramatică: **peste 58.000 de americani și mult mai mulți vietnamezi își dăduseră viața pentru o cauză prost gândită**. Același secretar al Apărării se destăinuia unui apropiat că „*abia atunci a citit, pentru prima dată raportul intitulat Implicațiile unui rezultat nefavorabil în Vietnam*”. Găsise materialul desecretizat în 1993, în arhivele *Bibliotecii Lyndon B. Johnson*.

Referitor la procesul decizional al unui președinte (în cauză L. Johnson), R. Helms i-a împărtășit lui McNamara nemulțumirile sale legate, în principal de „*păstrarea secretelor față de colegi, asmuțirea consilierilor unul împotriva celuilalt, lingușirea și intimidarea*”. Helms știa că „*fiecare președinte își desfășoară activitatea după cum dorește. Chiar dacă îi convingi că ar trebui să aleagă o abordare diferită, te va asculta de vreo două ori, după care se va întoarce la modalitatea pe care o folosea înainte*”.

La întrebarea de ce nu a redus președintele L. Johnson pierderile de vieți omenești și nu a retras mai devreme Statele Unite din dezastrul care devenise Vietnamul, R. Helms credea că dintr-un singur motiv: nu suporta să fie primul președinte american care pierde un război.

ARHIVA PERISCOPULUI**NIXON LA BUCUREȘTI****Ioan C. Popa**

În martie 1967 se împlineau doi ani de când Nicolae Ceaușescu îi urmase lui Gheorghiu-Dej la conducerea PCR, de acum în calitate de secretar general al Comitetului Central.

Deși trecuseră doar doi ani, România reușise să provoace mari dureri de cap Moscovei, în primul rând datorită unor acțiuni de politică externă curajoase, în discordanță cu direcțiile stabilite de centrul coordonator reprezentat de conducerea sovietică, din rândul cărora se detașau relațiile strânse cu R.P. Chineză, aflată în plin conflict ideologic cu URSS, stabilirea de relații diplomatice cu RFG și, în curând, refuzul de a rupe relațiile diplomatice cu Israelul în urma războiului arabo-israelian din vara lui 1967. Ceaușescu era în plină afirmare pe plan internațional, dar încă nu ajunsese la nivelul în care va impresiona și se va bucura de elogiile a numeroși șefi de stat, îndeosebi din țările occidentale și din „lumea a treia”, nivel atins un an mai târziu, după intervenția URSS și a altor patru țări socialiste în Cehoslovacia.

*Dialogul din martie 1967 cu Richard Nixon (1913-1994), senator republican, fost vicepreședinte al SUA sub președintele Dwight D. Eisenhower (1953-1961), este cu atât mai relevant pentru modul în care se prefigurau direcțiile de politică externă a României pentru următoarele două decenii, cum ar fi susținerea R.P. Chineze de a fi primită în ONU, problema Taiwanului, războiul din Vietnam, blocurile militare, neproliferarea nucleară, securitatea europeană și dialogul Est-Vest, chestiuni care interesau atunci, în cel mai înalt grad, Administrația și Congresul SUA. Pozițiile exprimate în acest dialog trebuie înțelese în contextul internațional al epocii. Ceaușescu chiar va sublinia: „**în ce privește politica României nu este vorba de nicio politică de conjunctură, nici de provizorat și ea constituie una din constantele politicii noastre în condițiile politice, istorice de astăzi. Sigur, ce se va întâmpla peste 50 de ani, vrem să lășăm oamenii de atunci să rezolve problemele**”.*

Deschiderea și sinceritatea opiniilor exprimate de conducătorul român l-au „câștigat” pe Nixon, care venea de la Moscova unde nu se bucurase de atenția cuvenită nici pentru ceea ce reprezenta la momentul respectiv și, mai ales, pentru ce va reprezenta peste doi ani, când va deveni

președinte al SUA. Nixon va declara, de altfel, la sfârșitul convorbirilor, că „**întotdeauna voi fi prietenul României**”. Mai mult, în scrisoarea de mulțumire trimisă lui Ceaușescu după întoarcerea în SUA, Richard Nixon, întrevăzând posibila sa victorie în viitoarele alegeri prezidențiale, menționa: „sper că simțiți, ca și mine, că vizita noastră s-ar putea dovedi fructuoasă în dezvoltarea unor relații mai bune între cele două țări”. O veritabilă profeție, care se va confirma pe deplin în anii următori. Despre aceste evoluții, într-un număr viitor al revistei.

STENOGRAMA

discuțiilor avute cu ocazia primirii de către Nicolae Ceaușescu a lui Richard Nixon, senator republican, fost vicepreședinte al SUA (22 martie 1967)

La primire au luat parte ministrul Afacerilor Externe, Corneliu Mănescu și Andrei Păcuraru, șeful Cancelariei CC al PCR.

Au fost de față Richard H. Davis, ambasadorul SUA la București, și Robert Ellsworth, consilier politic al lui Richard Nixon.

Discuțiile au început la ora 11:00.

Nicolae Ceaușescu: Cum vă simțiți în România?

Richard Nixon: Foarte bine.

Nicolae Ceaușescu: Este început de primăvară. Poate acest început de primăvară se va reflecta și în lume.

Richard Nixon: În România, aveți o perioadă îndelungată de vară?

Nicolae Ceaușescu: Vara ține cam până la începutul lui octombrie.

Richard Nixon: Și vremea este destul de blândă, nu prea excesivă?

Nicolae Ceaușescu: Avem și geruri mari, dar avem și călduri mari. Așa că se compensează. Avem geruri până la -30° câteodată și mai mari, iar călduri care ajung până la +40°.

Richard Nixon: Domnule secretar general, am citit în presă că de curând v-ați înapoiat de la Moscova. Probabil că în aceeași perioadă mă aflam și eu la Moscova.

Nicolae Ceaușescu: Probabil. Ați văzut cum este clima la Moscova, așa că este greu să vă mai spun eu, pentru că ați văzut dv.

Richard Nixon: În Uniunea Sovietică am vizitat și localități din Asia Centrală - Alma-Ata, Tașkent și Samarkand. Ieri am avut o discuție foarte bună cu ministrul Mănescu. El mi-a spus că sunteți un bun vânător.

Nicolae Ceaușescu: Nu chiar bun, încă mă perfecționez. Vânătoarea este o problemă destul de serioasă, mai cu seamă la animale mari. Dar avem vânat bun și vânători buni. Și în Statele Unite ale Americii aveți vânat.

Richard Nixon: Da, avem o mare varietate. Însă niciodată nu am învățat să vânez. Când am fost la Moscova, în 1959, Hrușciov mi-a dat această posibilitate și mi-a oferit o pușcă de vânatoare, pe care nu am folosit-o niciodată. Așa că, odată când o să veniți în SUA, o să vă împrumut pușca lui de vânatoare.

Nicolae Ceaușescu: Dar vă invităm la noi la vânatoare; avem urși foarte frumoși, cerbi și se împușcă foarte ușor. Nu este niciun pericol.

Corneliu Mănescu: Din fericire, sunt și iepuri.

Nicolae Ceaușescu: Iepurii sunt rezervați ministrului de Externe și diplomaților, care se luptă mai greu cu animalele mari.

Richard Nixon: Apreciez prilejul ce mi s-a oferit, de a avea aceste discuții cu dv. În perioada următoare, de două luni, efectuez o vizită în cele patru continente; voi vizita un total de 40 de țări. Încerc să aflu punctele de vedere ale conducătorilor de state din lume asupra politicii externe. Sunt de părere că ne aflăm într-o perioadă de o importanță vitală în ce privește, în principal, relațiile Est-Vest, ca și în ceea ce privește problemele Asiei. Noi, cei din SUA, am urmărit cu mult interes evoluția care are loc în Europa Răsăriteană și, în mod deosebit, evoluția care are loc în România. De aceea, aș fi foarte interesat să ascult din partea dv., domnule secretar general, păreri cu privire la viitorul Europei, atât în ce privește Europa Occidentală, cât și Europa Răsăriteană, modul în care pot fi îmbunătățite relațiile între cele două părți ale Europei, ce putem face în legătură cu problema Germaniei, împărțită în două, tratatul de nediseminare a armelor atomice. Acestea sunt unele dintre problemele care consider că ar trebui să fie abordate. Ministrul de Externe a fost foarte amabil în a explica poziția României asupra multora din aceste probleme, însă aș fi foarte interesat să aud și părerea dv., domnule secretar general, asupra acestor probleme.

Nicolae Ceaușescu: Și eu consider util un schimb de păreri asupra acestor probleme. Eu cred că vizita pe care o faceți în cele 40 de țări într-adevăr vă va oferi posibilitatea să cunoașteți multe lucruri utile și interesante. Asta arată că avem și noi ceva de învățat, tovarășe Mănescu, să dezvoltăm și mai mult relațiile cu țările din toată lumea.

Corneliu Mănescu: Sunt absolut de acord.

Nicolae Ceaușescu: Până la urmă, din contactele acestea, nu pot să iasă decât lucruri bune, chiar dacă se reduc în ultimă instanță numai la cunoașterea părerilor unora sau altora. Eu sper că și domnul Nixon va explica unele puncte de vedere, atât asupra acestor probleme internaționale, cât și în ce privește politica SUA în aceste probleme. Ele sunt probleme de o deosebită importanță; în abordarea lor trebuie să se țină seama, desigur, de poziția fiecărei țări. Sigur că Statele Unite ale Americii sunt o putere mare, au și un rol și o răspundere mare, la fel cum au și alte țări, cum ar fi Uniunea

Sovietică, China și alte țări, cărora din punct de vedere al populației, al forței materiale și militare le incumbă și răspunderi deosebite în asigurarea păcii în întreaga lume. Sigur, este un lucru foarte bun să fii mare, puternic, dar – după părerea mea - acesta face ca **acel care este mare și puternic să nu abuzeze de această putere** și să știe s-o folosească desigur în interesul țării respective, dar să țină seama și de interesele celorlalte țări și popoare. Numai atunci relațiile între popoare se pot dezvolta în mod armonios și nu pot să prejudicieze interesele nimănui.

În ce privește problemele Europei, care sunt acum la ordinea zilei, eu consider că ele se află în plină actualitate nu numai pentru că sunt unele probleme nerezolvate, dar și datorită rolului pe care l-a jucat în trecut și, după părerea mea, îl joacă și în prezent și îl va juca și în viitor Europa în dezvoltarea societății omenеști, a civilizației omenеști. De aici și preocuparea, după părerea mea, a popoarelor din Europa de a găsi o rezolvare a problemelor dintre ele, pe calea unei colaborări și cooperări pașnice. Consider că acesta e un lucru firesc și că, indiferent de orânduirea socială, toate țările europene sunt interesate deopotrivă ca din Europa să nu mai pornească un nou război mondial.

În Europa sunt acumulate multe bogății materiale și spirituale, iar un război - în condițiile actuale, cu folosirea armamentului modern și îndeosebi a armamentului atomic - ar aduce pagube uriașe tuturor popoarelor din Europa și unele ar putea chiar aproape să dispară. De aceea mie mi se pare că este firesc ca popoarele din Europa să se preocupe în mod deosebit de a exclude posibilitatea unui nou război. Consider că aceasta este de altfel și în interesul altor popoare, inclusiv al SUA, pentru că nu-mi închipui că vreo țară, vreun popor ar avea de câștigat de pe urma unui nou război. Iată de la ce considerente pornim noi în abordarea problemei securității în Europa. Sigur, ne dăm seama că sunt încă probleme nerezolvate, cum este, îndeosebi, problema germană. Dv. o cunoașteți; în trecutul nu prea îndepărtat v-ați ocupat chiar îndeaproape de această problemă și, deși au trecut destui ani, pași mulți în găsirea unei soluții nu s-au făcut și, probabil, vor mai trece încă mulți ani. Cel puțin cam așa gândesc și cercurile politice din occident, după cât am cunoștință chiar din SUA, dar și din Est. Atunci, se pune problema găsirii unei soluții acceptabile pentru ca totuși securitatea în Europa să fie asigurată, în condițiile în care nu va fi realizată unitatea Germaniei. În definitiv, răspunderea pentru rezolvarea problemei germane o poartă totuși puterile aliate - între care sunt și Statele Unite ale Americii - care și-au luat și angajamentul de a ajunge la această rezolvare. În privința aceasta, România are și mai puține posibilități, iar din punct de vedere al acordurilor internaționale nu are nici drepturi și nici obligații; însă, ca stat european, ca unul din statele care a avut de suferit în două rânduri de pe

urma războiului dezlănțuit de Germania, România are dreptul și obligația de a se preocupa ca Germania să nu mai poată amenința pacea. Așa că, din acest punct de vedere, răspunderile între țări sunt și ele deosebite.

Făcând abstracție de acestea, noi considerăm că trebuie să se țină seama de realitățile care s-au format după cel de-al Doilea Război Mondial, și anume: practic, avem două state germane, indiferent că unii recunosc sau nu acest lucru, și bazele acestor două state s-au pus la Postdam: există Republica Democrată Germană care administrează un teritoriu, care își exercită suveranitatea asupra acestui teritoriu și construiește o orânduire socialistă pe acest teritoriu; este o realitate istorică care nu poate fi contestată de nimeni, și după părerea mea, dacă am ține seama de această realitate, s-ar găsi soluții mai bune pentru multe probleme în Europa, așa cum există și Republica Federală a Germaniei care, la fel, administrează o parte a Germaniei, are un guvern, își exercită suveranitatea pe acest teritoriu. Poate vreunul din aceste două guverne să aibă pretenția de a vorbi în numele întregii Germanii? Practic, nici unul, nici altul din aceste două guverne nu poate exercita dreptul de guvernare decât asupra teritoriului pe care îl are sub administrație. Atunci, orice pretenție de a vorbi în numele întregii Germanii nu are nicio valabilitate. Nu numai din punct de vedere juridic, al dreptului, se pot găsi tot felul de explicații, dar din punct de vedere practic, această dorință a guvernului Germaniei Federale, de a vorbi în numele întregii Germanii, nu are niciun temei și nicio valabilitate și nu face decât să îngreuneze rezolvarea multor probleme din Europa și nu aduce de fapt daune decât însăși guvernului Republicii Federale a Germaniei.

În relațiile cu RFG, noi am ținut seama tocmai de această realitate. Am pornit de la faptul că și guvernul RDG și guvernul RFG trebuie să participe la rezolvarea problemelor în Europa. Fără participarea ambelor guverne și state germane nu se poate vorbi de securitate în Europa. De aceea, noi am stabilit relații diplomatice cu Germania Federală. Sigur, noi suntem conștienți că în Germania Federală mai sunt încă forțe reacționare; în ultimele alegeri, forțele neonaziste au obținut un procent însemnat de voturi și am considerat că tendințele guvernului Kiesinger-Brandt (Kiesinger, cancelar al RFG în 1966-1969), deși în politica lor sunt multe contradicții, totuși merg pe o cale care poate aduce foloase securității europene. Sunt o serie de tendințe realiste și stabilirea de relații diplomatice cu RFG o considerăm ca un act care servește și cauzei securității în Europa, dar și dezvoltării forțelor care doresc o politică realistă și democratică în Germania. Eu aș dori să vă spun sincer cum am judecat și judecăm noi. Dacă tendințele acestea ale guvernului Kiesinger - Brandt nu s-ar materializa, ar putea să apară posibilitatea unei consolidări a forțelor

revanșarde și neonaziste din RFG care în ultimele alegeri au înregistrat 7 - 8% din voturi, dar care și-ar putea întări pozițiile, demonstrând poporului german că politica de apropiere față de țările din Europa, și îndeosebi de țările din Est, n-are nicio perspectivă și că trebuie dusă politica pe care o duc aceste cercuri revanșarde. De aceea, noi am adoptat această politică în legătură cu RFG. Nu considerăm că guvernul Kiesinger - Brandt poate fi considerat mai reacționar sau cel puțin tot așa ca guvernul din trecut. Fără să spunem că este un guvern care a renunțat în întregime la vechea politică, după părerea noastră, el încearcă și face pași pentru a se desprinde de vechea politică. Privim aceasta ca pe un proces și dezvoltarea aceasta depinde și de poziția celorlalte țări.

Richard Nixon: Avem două probleme în față: problema practică și de perspectivă apropiată și, după aceea, există problema de perspectivă îndepărtată. Cred că istoria ne învață că orice popor împărțit în două, în cele din urmă produce dificultăți. De pildă, România a avut asemenea probleme, când vecinii dv. au luat unele bucăți din teritoriul țării dv. și atunci a fost o mișcare pentru a se reuni aceste populații. Nu cred că vă puteți aștepta din partea Republicii Federale a Germaniei să se resemneze în ce privește perioada de perspectivă îndepărtată și să se mulțumească cu această situație, a unei Germanii divizate.

Nicolae Ceaușescu: Eu sunt de acord cu dv. că un popor nu poate fi ținut până la infinit divizat în două. Sigur, într-adevăr este o constatare și istorică, dar și actuală. Însă, nenorocirea este că oamenii politici, care au răspundere în rezolvarea acestor probleme, fie că nu sunt istorici, fie că nu vor să țină seama de învățămintele istoriei, cred că este suficient să gândească cum doresc ei și lucrurile să se desfășoare așa. Eu sunt de acord că poporul german nu poate să nu aibă perspectiva că într-un viitor va trebui să-și realizeze unitatea națională. Sigur, problema se pune, pe ce cale și cum trebuie să se realizeze această unitate? Dar asta nu e valabil numai pentru Germania. Asta se referă și la alte popoare, de exemplu, la Vietnam, la Coreea. Este adevărat că, atât timp cât un popor este divizat în două, se menține pericolul ca fie unii, fie alții să încerce realizarea unui deziderat al unirii cu orice mijloace.

Richard Nixon: Cred că atitudinea dv., domnule secretar general, în legătură cu conducerea vest-germană este foarte înțelegătoare. Cred că este o greșală din partea unor țări est-europene să recurgă la atacuri violente împotriva guvernului Kiesinger - Brandt. Ca o părere personală, vă pot spune că aceștia nu sunt oamenii care să ducă Germania pe calea unei atitudini agresive și cred că este bine să existe o voce din partea Europei Răsăritene care cel puțin să fie rezonabilă. **Mă întreb: în ce măsură celelalte țări din Europa Răsăriteană vor dezvolta o atitudine similară cu a dv. față de**

Germania Federală?

Nicolae Ceaușescu: La această întrebare trebuie să răspundă celelalte țări. Părerea mea este că până la urmă vor trebui să ajungă la această concluzie. În politică trebuie acționat nu după dorințe, ci după realități. Sigur, dacă ar fi după dorința noastră, eu aș fi de acord ca în Germania Federală să fie la putere tot un partid comunist. Eu n-aș avea nimic împotriva; dimpotrivă, aș saluta aceasta. Însă, între dorință și realitate este totuși o deosebire. Aceasta este o problemă a poporului din RFG. În ce privește poziția noastră, ca stat european, ea pornește de la faptul că dorim să avem relații bune cu toate țările, indiferent de orânduirea lor socială și indiferent că unii sunt mai iritați sau mai puțin iritați, viața va ajuta să se ajungă la rezolvarea problemelor, pentru că în perspectivă - și în perspectivă îndelungată - RFG va exista, așa cum va exista și RDG și atunci trebuie să avem relații și cu unii și cu alții. Eu sunt convins că și Statele Unite ale Americii vor înțelege acest lucru și vor merge să stabilească relații cu RDG. În felul acesta vom servi de fapt cauza poporului german, pentru că vom crea și condițiuni ca între aceste două state germane să se creeze relații de colaborare, să se apropie între ele și să poată rezolva problema unificării care până la urmă - și eu sunt de acord - se va înlătură. Acestea în ce privește Germania.

În ce privește problema securității în Europa în general, noi vedem securitatea europeană bazată pe relații de deplină egalitate între toate popoarele și pe respectul suveranității și independenței naționale a fiecărui popor. Noi pornim în general de la părerea că, în prezent și în viitor, existența statelor independente și suverane este o constantă a politicii de pace și securitate pentru toate popoarele și că a nesocoti aceasta înseamnă a nu ține seama de învățămintele istoriei și de realitățile sociale și naționale. De aceea, noi considerăm că în Europa trebuie să pornim de la existența statelor naționale și stabilirea unor relații pe baze noi, care să excludă amestecul unor state în treburile altor state. În același timp, aceste relații să ofere posibilitatea unei largi cooperări și colaborări în toate domeniile de activitate. Trebuie subliniat însă că noi nu concepem aceasta ca o închistare și izolare națională; dimpotrivă, respectul independenței îl avem ca o premisă a unei colaborări și cooperări multilaterale în toate domeniile de activitate. În acest sens, este și poziția noastră în legătură cu trupele străine în Europa sau pe teritoriul altor state. Și pentru că aceasta privește și SUA, eu aș dori să explic cum vedem noi acest lucru.

Vreau să arăt că problema securității europene noi nu o vedem îndreptată împotriva nimănui, nu îndreptată împotriva SUA sau altor state, ci dimpotrivă, ca o premisă pentru dezvoltarea unei colaborări și cooperări cu Statele Unite ale Americii și cu alte țări neeuropene în toate domeniile de activitate. Însă, în momentul în care înlăturăm stările de

lucruri negative de astăzi, nu-și mai are justificarea nici existența trupelor străine pe teritoriul altor state; dimpotrivă, ele devin până la urmă o piedică în calea unei colaborări și securități reale. O să vă întâlniți cu mulți oameni politici în cele 40 de țări pe care le vizitați; și din trecut cunoașteți acest lucru; sigur, poate unii o să vă spună mai deschis, iar alții poate să aibă rețineri, dar noi nu am găsit la niciun stat, la niciun conducător de stat să-și exprime dorința de a avea în continuare trupe străine pe teritoriul său. Dimpotrivă, la toți am găsit dorința de a scăpa cât mai repede de aceste trupe străine și eu găsesc pe deplin îndreptățită această dorință. Oricât de bun prieten ai fi cu cineva dacă se mută și stă prea mult timp în casa ta, începe totuși să te plictisească și prietenia începe să sufere. Dimpotrivă, atunci când aceste relații de prietenie se bazează pe un respect reciproc, au loc vizite, într-adevăr este o prietenie reală. Nu mai vorbesc de faptul că dacă cineva se mută în casa unuia și stă mult timp, intervin multe complicații, de multe ori și familiale, și până la urmă iese nu numai prietenie, dar iese ceartă și se transformă în dușmănie. De aceea, considerăm că rămânerea de trupe străine pe teritoriul altor state nu servește cauzei prieteniei între popoare; dimpotrivă, aduce daune acestei prietenii. La fel și cu blocurile militare. Există NATO; eu nu vreau să spun cum îl caracterizăm; există și Pactul de la Varșovia, creat la câțiva ani după ce s-a constituit NATO. După părerea mea, ele nu își mai justifică existența - nici NATO și nici Pactul de la Varșovia - și lichidarea lor concomitentă ar fi în folosul securității europene și dezvoltării colaborării între state și până la urmă va trebui să se ajungă acolo. Poate fi un proces mai lung, mai scurt, dar va trebui să se ajungă acolo. Toate acestea noi le concepem nu ca cerință îndreptată împotriva unui stat sau altul, ci dimpotrivă, ca o premisă pentru dezvoltarea relațiilor de prietenie între toate țările. Am citit într-un ziar american - într-un articol scris de ziaristii care au fost în România, cel cu care m-am întâlnit - Sulzberger - că cerințele României sunt îndreptate împotriva intereselor Statelor Unite ale Americii. Vreau să înțelegeți mai bine decât acest ziarist că cerințele noastre nu sunt îndreptate împotriva SUA și nici împotriva altor state. Ele pornesc de la convingerea noastră - și învățămintele istoriei din diferite perioade ne oferă aceasta - că renunțarea la existența de trupe străine pe teritoriul altor state și desființarea blocurilor militare servește cauzei apropiierii între popoare și a păcii în general. De aceea, noi considerăm că aceasta nu este îndreptată în nici un fel împotriva SUA, că până la urmă relațiile dintre statele europene și SUA nu trebuie să se bazeze pe existența de trupe pe teritoriul unui stat sau altul, ci într-adevăr pe relații de colaborare și cooperare în toate domeniile și atunci prietenia va fi într-adevăr și mai puternică decât astăzi. Iată ce am vrut eu să spun în legătură cu securitatea europeană. Eu v-am spus sincer părerile noastre.

Richard Nixon: Apreciez foarte mult acest lucru.

Nicolae Ceaușescu: În ce privește relațiile noastre cu țările vecine. În primul rând cu Uniunea Sovietică, trebuie să vă spun că sunt relații bune și nici nu pot fi altfel. În întreaga istorie, între România și Rusia din trecut au fost relații bune; în afară de episodul din 1940, când armata română a luat parte alături de Germania la războiul antisovietic, în întreaga istorie nu a existat nici un moment ca România să fi luptat împotriva Rusiei; dimpotrivă, în unele momente - și cele mai importante - au luptat alături în decursul istoriei. Cu restul vecinilor din Sud sau Sud-Vest relațiile noastre întotdeauna au fost bune. În decursul istoriei, aceste popoare au găsit pe teritoriul României sprijin în lupta lor pentru eliberare națională - bulgarii, iugoslavii, grecii, albanezii - și aceste lucruri nu pot fi șterse de nimeni. Avem relații bune cu Ungaria, cu Cehoslovacia, cu Polonia și în general cu toate țările. Sigur, sunt unele păreri deosebite în interpretarea unor evenimente, așa cum s-a întâmplat în problema stabilirii relațiilor diplomatice cu RFG, dar aceasta se întâmplă în cele mai bune familii. Însă noi considerăm că aceasta este ceva normal. Sigur, în judecata unor evenimente, a unor fenomene se pot ivi păreri deosebite, dar aceasta nu poate și nu trebuie să aducă daune în dezvoltarea relațiilor de colaborare și prietenie între țările noastre.

Așa că, în ce privește Europa, noi credem că perspectivele privind găsirea unor căi pentru dezvoltarea unor relații de colaborare, dar să ducă la consolidarea securității tuturor popoarelor europene, sunt favorabile. Aș dori să spun că la consolidarea acestor tendințe ar putea contribui și Statele Unite ale Americii, și că ele trebuie sprijinite.

Richard Nixon: Este destul de recentă ceea ce am numit noi evoluția unei politici oarecum independente din partea țărilor Europei Răsăritene. În Statele Unite ale Americii această poziție este considerată a fi o nouă evoluție. Problema se pune dacă țările Europei Răsăritene vor continua să ia hotărâri în mod independent, în calitatea de națiuni independente, sau mai curând de națiuni care fac parte dintr-un bloc controlat de Uniunea Sovietică? Așa după cum știți, domnule secretar general, țările NATO sunt foarte independente - de Gaulle, Wilson.. !

Nicolae Ceaușescu: de Gaulle este chiar independent!

Richard Nixon: Adică ei își adoptă propriile lor poziții. Au avut atitudini deosebite în legătură cu Cuba, cu Vietnamul, cu recunoașterea Chinei și a.m.d. Întrebarea pe care v-o pun este în ce măsură vor putea țările Europei Răsăritene să continue o politică în Europa, care să dovedească că este în propriul lor interes, sau acesta este un fenomen temporar? Nu vreau să vă pun o întrebare stânjenitoare, ci este o întrebare care mi se pune mie în țară.

Nicolae Ceaușescu: Urmăresc cu atenție ce se scrie în SUA și în lume

și cunosc această întrebare. Numai că mi se pare că există o neînțelegere asupra politicii țărilor din Est, cum le numiți dv. Cred că în judecarea relațiilor se pornește de la unele concepții puțin rupte de realitate, de la faptul că dacă toate acestea sunt țări unde la putere sunt partidele comuniste, clasa muncitoare, înseamnă că asupra acestor țări există un stăpân și că toate ascultă de acest stăpân. Nu știu dacă nu cumva privirea aceasta a fost deformată chiar de relațiile din NATO, o perioadă îndelungată. Ceea ce aș dori să remarc este faptul că România și celelalte țări au dus o politică a lor proprie. Sigur, asupra unor probleme țările socialiste s-au consultat între ele și de multe ori ajung la concluzii comune; uneori n-au ajuns la concluzii comune. Acum sunt o serie de evenimente asupra cărora există o interpretare deosebită și face ca să apară mai pregnant, ca să spun așa, această poziție a unei țări sau alteia în problemele internaționale. Ce aș putea să spun ce se va întâmpla în viitor. În ce privește menținerea independenței naționale, a dezvoltării fiecărei națiuni – și socialiste și a celorlalte națiuni – noi o vedem ca o perspectivă de foarte lungă durată și că dezvoltarea relațiilor dintre state trebuie să se bazeze pe recunoașterea acestei realități, inclusiv țările unde la putere este clasa muncitoare - țările socialiste. De aceea, eu privesc politica aceasta de dezvoltare a fiecărei națiuni și de afirmare în viața politică internațională ca o politică de perspectivă foarte îndelungată și pentru țările socialiste, pentru țările capitaliste și pentru țările unde se formează acum națiuni - Asia și Africa - și de înțelegerea acestei perspective depinde foarte mult felul cum se va asigura pacea în lume. Nesocotirea acestei realități nu poate să aducă decât pagube cauzei generale a păcii. Istoria ne învață că chiar atunci când pentru un moment s-a reușit ca unele națiuni să cadă sub stăpânire străină, aceasta a fost vremelnică. Să luăm exemplul imperiului englez, francez - să nu mergem mai departe, ci pe acestea că sunt mai apropiate. De aceea, nu se poate vorbi de o politică provizorie în ce privește asigurarea independenței și suveranității naționale. Vreau însă să înțelegeți că aceasta nu are nimic comun cu închistarea, cu închiderea în sine a unui stat sau națiuni, ci dimpotrivă, aceasta oferă - după părerea noastră - posibilități pentru dezvoltarea unei prietenii și colaborări rodnice și în acest sens se dezvoltă și relațiile dintre țările, cum le numiți dv., din Estul Europei.

Sigur, eu nu vreau să vă ascund că sunt păreri, în organizarea economică, de pildă, de a crea forme suprastatale, cu care noi nu am fost de acord. La fel și în alte domenii. Ca în toată lumea, oamenii gândesc, ar dori să-și organizeze viața într-un anumit sens, dar sigur, anumite dorințe, anumite concepții, care nu se justifică în viață, nu pot să aibă un rol predominant în dezvoltarea societății. Cred că m-am făcut înțeles?

Richard Nixon: Înțeleg.

Nicolae Ceaușescu: În orice caz, în ce privește politica României nu este vorba de nicio politică de conjunctură, nici de provizorat și ea constituie una din constantele politicii noastre în condițiile politice, istorice de astăzi. Sigur, ce se va întâmpla peste 50 de ani, vrem să lăsăm oamenii de atunci să rezolve problemele.

Richard Nixon: Dacă o să trăiești cât a trăit Adenauer, înseamnă că o să ajungeți peste 50 de ani.

Nicolae Ceaușescu: Înseamnă să ne întâlnim împreună și să discutăm aceste probleme.

Richard Nixon: Cred că în ce privește problema generală a păcii, trebuie să fie luată în considerare tocmai această regulă generală: nu poți obține o pace adevărată, fără încredere; nu poți avea încredere, atât timp cât ai secrete; așa încât o pace care să fie durabilă, trebuie să fie însoțită de ceea ce numesc eu o lume deschisă.

Nicolae Ceaușescu: De acord.

Richard Nixon: Consider că linia cea mai importantă de comunicare între lumea țărilor Europei răsăritene și Uniunea Sovietică, pe de o parte, și lumea occidentală, pe de altă parte: cu cât aceste relații se vor îmbunătăți, cu atât vom crea condiții pentru o pace durabilă. De pildă, utilizarea bibliotecilor noastre în mod reciproc; cu alte cuvinte, posibilitatea americanilor de a vedea publicații românești; adică, acest fel de evoluție trebuie încurajat, deoarece **noi ne temem întotdeauna de ceea ce nu cunoaștem, însă în momentul în care ne cunoaștem unii pe alții, ne respectăm. În cazul în care putem avea păreri deosebite, totuși putem să ajungem la înțelegere în mod pașnic.**

Nicolae Ceaușescu: De acord. Din partea noastră, nu există nicio îngrădire. Cu țările din Europa avem schimburi destul de largi - schimburi culturale, științifice, economice; vin la noi oameni de afaceri, trimitem și noi oameni și vrem chiar să dezvoltăm aceste schimburi; vin mulți turiști și vrem să dezvoltăm turismul; într-adevăr, vin la noi puțini din SUA, dar nu din cauza noastră. Oricând îi putem primi. Iată, ca turiști ar putea să vină și din SUA mii de oameni, la mare, la munte; nu ne este frică că o să fure ceva din România.

Richard Nixon: Dimpotrivă, o să lase dolari.

Nicolae Ceaușescu: Tocmai de ceea vrem să vină. Așa că nu e nicio piedică. În ultimul timp s-au dezvoltat relațiile științifice, culturale, dar este un început. Noi suntem de acord să vină oameni de știință americani să citească în bibliotecile noastre, dar să meargă și oameni de știință români să citească în bibliotecile din SUA, noi nu avem nici măcar pretenție de reciprocitate aici; aveți o dezvoltare foarte mare în domeniul electronicii; noi suntem la început; noi am vrea să citim mai

mult în bibliotecile din SUA în privința aceasta. Suntem de acord să trimitem oameni să citească. În cel mai rău caz o să-și însușească mai repede cunoștințele ca să dezvoltăm și la noi electronica. Noi nu am avea decât de câștigat și cred că nici SUA nu au de pierdut. Așa că nici din acest punct de vedere nu văd nici un fel de piedică în dezvoltarea acestor relații.

Richard Nixon: În legătură cu comentariul făcut, domnule secretar general, privind dezvoltarea unei politici independente, Uniunea Sovietică are resentimente foarte puternice în legătură cu aceste puncte de vedere diferite, independente despre care am discutat. Firește, domnule secretar general, ați arătat că în trecut acordul asupra unei politici comune se baza și se bazează pe o similaritate a sistemelor. După câte înțeleg, dv. nu vreți nicio problemă, de pildă pentru România, ca România să întreprindă anumite acțiuni pe care Uniunea Sovietică le-ar dezaproba.

Nicolae Ceaușescu: Da, nu văd nicio problemă în aceasta.

Richard Nixon: După cum cunoașteți, **cu prilejul acestei călătorii nu mi s-a oferit posibilitatea să mă întâlnesc cu conducătorii sovietici; așa că nu am putut discuta cu ei.** Însă și aceasta este o întrebare care deseori este pusă. Permiteți-mi să mai pun o întrebare cu caracter general: care este viitorul în ce privește relațiile cu China? Am discutat ieri cu ministrul Mănescu în această privință. Gândiți-vă și dv., este un popor de 700 milioane de oameni; din punct de vedere militar nu reprezintă nicio problemă la ora actuală, însă în 20 de ani de acum înainte, dacă continuă să fie izolată, ar putea să reprezinte o amenințare a păcii în întreaga lume. Așa că se pune problema, ce facem cu această țară acum?

Nicolae Ceaușescu: Eu vreau să mă refer întâi la problema ridicată de domnul Nixon în legătură cu resentimentele conducătorilor sovietici. Desigur, este o problemă a lor, dar aș dori numai să spun că chiar dacă la un moment dat unii au un resentiment sau altul, așa cum au de exemplu SUA, cum are și România; resentimentele sunt resentimente și viața și dezvoltarea socială este alta. Până la urmă oamenii - și mai cu seamă oamenii politici, care au și răspundere fie într-o țară mai mare, fie într-o țară mai mică, dar mai cu seamă cei dintr-o țară mai mare - trebuie să judece lucrurile și să le rezolve nu după anumite sentimente sau resentimente, ci în interesul dezvoltării, colaborării și a păcii între popoare. Eu cred că acestea sunt hotărâtoare în dezvoltarea relațiilor dintre țări. În sensul acesta, înțeleg problema resentimentelor care ar putea exista la conducătorii sovietici. Noi vedem în perspectivă că relațiile între țările noastre se vor dezvolta bine.

Înainte să vorbesc despre China, vreau să răspund la întrebarea pusă cu nediseminarea armei atomice, pentru că este o problemă importantă, care frământă astăzi întreaga lume și care va trebui să-și găsească o rezolvare, care

să țină seama de interesele tuturor popoarelor. Sigur, în principiu, noi considerăm că este just să se împiedice răspândirea armelor atomice, pentru că răspândirea lor duce la creșterea pericolului de război. Dar asta este numai o latură a problemei, după părerea noastră, pentru că dacă cele cinci țări care fabrică astăzi armament nuclear vor continua să producă acest tip de armament, pacea omenirii nu va fi chiar așa de asigurată. Ca să vă spun sincer, până la urmă mie îmi este indiferent că mor de o bombă americană sau de una din Suedia sau Israel. Credeți că mă interesează să aleg bomba? Nu. Indiferent cine lansează această bombă, are același efect.

Așa că pericolul în momentul de față provine tocmai de la continuarea producerii și stocării în proporții de masă a acestui armament de către țările care dețin, că acest armament este dislocat într-o serie de țări. Sigur, trebuie să împiedicăm ca Suedia, RFG, Israel să aibă arma atomică. Eu sunt complet de acord cu aceasta, dar ce se întâmplă dacă se continuă să se producă armament atomic? Și SUA, de exemplu, aduc acest armament atomic în RFG. Din RFG până în România, pentru rachete e nevoie de câteva minute. Suedia și Israelul sunt mai departe de România. Așa că aș prefera să trimită ele bomba, că aș trăi câteva minute în plus. Deci problema aceasta a nediseminării, care este foarte importantă, nu îndepărtează câtuși de puțin pericolul războiului nuclear, ci dimpotrivă, poate chiar să-l agraveze.

De aceea noi, considerăm că acest tratat de neproliferare a armei atomice ar trebui să fie însoțit concomitent, fie în cadrul tratatului, fie sub altă formă, de un angajament solemn că în cel mai scurt timp țările nucleare vor trece la elaborarea măsurilor pentru oprirea fabricării armamentului atomic și pe urmă la lichidarea lui. Aceasta ar da mai multă siguranță popoarelor - și după câte știu este o cerință unanimă, la toate popoarele - și ar trebui înțeleasă această dorință a zecilor de state și popoare care vor să renunțe la armamentul atomic, dar care vor să-și asigure și securitatea și pacea. Aceasta este o altă latură a problemei.

Pe urmă, este problema rolului energiei nucleare în dezvoltarea științei, economiei, în general a societății omenești. Poate vreun popor care dorește să-și asigure o viață îmbelșugată să renunțe la folosirea energiei nucleare în scopuri pașnice? Asta ar însemna ca de bună voie să se condamne la rămânere în urmă, la înapoiere. Și nu cred că vreun popor va accepta această stare de lucruri. Chiar dacă vor semna tratatul, în practică își vor face cercetări pentru folosirea energiei atomice în scopuri pașnice și nimeni nu va putea împiedica acest lucru. Dezvoltarea societății a dovedit acest lucru; a putut fi oprit eventual pentru o anumită perioadă de timp, dar aceasta nu a dus decât la contradicții și la ciocnirea între popoare.

Deci, este o altă latură de care trebuie să ținem seama și care, de asemenea, frământă toată lumea.

Pe urmă este problema garanțiilor. În proiectul de tratat se cere țărilor nenucleare să renunțe să-și procure sub orice formă armament atomic și ele se declară de acord cu acest lucru. Însă nu se oferă nici un fel de garanții că mâine țările care dețin arma nucleară nu o să vină și o să spună: dacă nu faci așa cum cer eu, mâine ai pe capul tău bomba atomică. Tratatul se încheie între două părți și se cere totuși să se rezolve unilateral: cei ce n-au arma atomică să renunțe la ea, să dea garanții țărilor care au arma atomică că nu o vor procura și nu o vor produce, să accepte și controlul în privința aceasta, iar țările nucleare nu-și iau nici un fel de angajament, nicio răspundere. Când se încheie un contract sau un acord între două părți, pentru a nu fi inechitabil, el trebuie să prevadă obligații reciproce. Pretenția țărilor care renunță la arma atomică, de a primi garanții înscrise în tratat că, dacă renunță la arma atomică, țările care au arma atomică nu vor folosi această armă sub nicio formă împotriva lor, este o cerință elementară. Nu înțeleg cu ce ar atinge aceasta interesele SUA, de exemplu, sau ale Uniunii Sovietice?!

Richard Nixon: În legătură cu această chestiune. În primul rând, cred că veți fi de acord că principalele două puteri sunt SUA și Uniunea Sovietică. Ați prezentat aceste puncte de vedere ale dv. conducătorilor sovietici?

Nicolae Ceaușescu: Da.

Richard Nixon: Și au fost de acord?

Nicolae Ceaușescu: În principiu, da.

Richard Nixon: Ieri, la Geneva, Foster a făcut o declarație în această privință. Aceasta este o problemă de importanță vitală, pentru că astfel condamni un popor să rămână pentru totdeauna un stat de mâna a doua. SUA și Uniunea Sovietică pot fi astăzi țările cele mai avansate din lume. Însă cine știe care va fi situația peste 50 de ani. Fiecare trebuie să aibă acest prilej. Așa că **sunt complet de acord cu punctele de vedere ale secretarului general.**

În al doilea rând - și acesta este un lucru foarte dificil de elaborat - mie mi se pare că trebuie să existe o oarecare garanție pentru țările nenucleare din partea țărilor nucleare în ce privește securitatea lor, în cazul în care ar fi amenințate sau șantajate, cum ați spus dv., din partea puterilor nucleare. Astfel, o țară nenucleară ar fi condamnată pentru totdeauna să renunțe la autoapărarea sa.

În legătură cu prima chestiune - reducerea volumului de armament nuclear de ambele părți, de pildă de către Uniunea Sovietică și SUA - este o chestiune care, după cum știți, domnule secretar general, este continuu

discutată. De pildă, Thomson [ambasadorul SUA la Moscova] se va întâlni cu conducătorii sovietici pentru a discuta problema rachetelor. Însă, lucrul acesta ne aduce înapoi, la un lucru fundamental: până nu rezolvăm problema Chinei, s-o aducem în acest club, Uniunea Sovietică și SUA, fie ele separat, fie ele împreună, nu vor putea să își reducă capacitatea lor nucleară de teama a ceea ce ar putea ele înfrunta peste 10-15 ani. Nu este o problemă în ce-i privește pe francezi; ei nu se vor angaja în nicio agresiune. Însă problema chineză este marea problemă. Trebuie să recunosc că noi, cei din SUA, considerăm că până nu se va termina cu războiul din Vietnam, posibilitățile unei linii de comunicație între SUA și China sunt îndepărtate. De aceea am întrebat care ar fi părerea dv. în legătură cu China, ce o să se întâmple, ce să facem noi, ce să facă România, Uniunea Sovietică, SUA, în legătură cu China?

Nicolae Ceaușescu: După câte știu, China a propus o rezolvare în ce privește problema armelor atomice care, după părerea mea, este destul de rezonabilă. Mi se pare că sună cam așa: să fie convocată o conferință mondială a tuturor popoarelor lumii, unde să se discute măsurile privind problema armelor atomice. Au în vedere încetarea fabricării de armament atomic, deci și din partea Chinei, ceea ce ar elimina această îngrijorare, și în continuare elaborarea măsurilor pentru lichidarea stocurilor existente. Mie mi se pare că propunerea este destul de rezonabilă și oglindește în orice caz o gândire destul de rațională din partea conducătorilor chinezi. Ar trebui totuși gândit la această propunere. Sigur că s-ar putea spune: dar se va ajunge la înțelegere în cadrul acestei consfătuiri?

Nimeni nu poate da garanții, dar însuși faptul că s-ar aduna toate țările lumii într-o asemenea conferință ar fi un pas foarte important. Ați vorbit mai înainte de necesitatea ca să se cunoască între ele țările și popoarele. Iată, o asemenea consfătuire ar da posibilitatea de a se cunoaște mai bine gândurile diferiților conducători de state. Sigur, acesta este până la urmă un lucru de o deosebită importanță, pentru că până nu se cunosc gândurile unor conducători de state, părerile care se formează asupra politicii unei țări sau alteia sunt destul de unilaterale. Acum ajung la problema Republicii Populare Chineze. Eu sunt de acord cu dv. că China este o țară mare; populația ei crește anual cu 15 - 20 milioane de oameni.

Richard Nixon: Ați fost în China, domnule secretar general?

Nicolae Ceaușescu: Am fost.

Richard Nixon: În ce an?

Nicolae Ceaușescu: În 1964. Însă dacă pornim de la acest fapt, care nu-l contestă nimeni, mi se pare că nu se merge mai departe decât de a face constatarea că există un popor mare, dar nu căutăm să înțelegem acest popor, să dezvoltăm relațiile cu el, pentru a înlătura neîncrederea. Dacă am

judeca politica din ultimii 15 ani a Republicii Populare Chineze, cred că se poate ajunge la aprecierea că conducătorii chinezi au dat dovadă de foarte multă grijă și înțelepciune în rezolvarea problemelor internaționale. Și acest lucru poate fi dovedit cu multe și multe fapte. Este adevărat că se duce o politică de izolare a Chinei. Dar politica aceasta o duc în primul rând Statele Unite ale Americii. De ce este nevoie de o asemenea politică? Servește oare aceasta creării condițiilor pentru a dezvolta relațiile cu China? **Orice încercare, orice țară din lume nu va putea opri mersul Chinei de a deveni o mare putere industrială, economică.** Este exact ce spuneți dv. mai înainte că astăzi SUA și Uniunea Sovietică sunt mari puteri nucleare; dar ce va fi peste 50 de ani? Sigur că dacă cineva își închipuie că peste 50 de ani China va rămâne tot o putere de mâna a doua, atunci judecă destul de nerealist lucrurile.

Dv. știți bine: acum nici o sută de ani, SUA erau destul de rămase în urmă; mi se pare că Anglia era atunci stăpânul lumii, pe urmă Franța ș.a.m.d. Acum lucrurile s-au schimbat. Așa a fost în dezvoltarea societății omenеști și probabil așa va fi și în continuare, până când toate popoarele vor ajunge la un nivel apropiat de dezvoltare. Sigur, va mai trece mult timp, dar se va ajunge acolo. Probabil că atunci se vor crea și condiții mai bune de respect între popoare.

Dar să revenim la China. De ce trebuie dusă această politică de izolare? China ridică o problemă elementară: să i se dea dreptul în ONU pe care îl are de drept și de fapt. Are ceva de pierdut omenirea din asta? Îi este oare cuiva teamă că China va reuși să răstoarne lucrurile în ONU? Are un singur vot. Dacă va duce o politică care să unească majoritatea, sigur că se va putea întâmpla acest lucru, însă această politică poate fi numai o politică care să corespundă intereselor păcii generale, pentru că numai așa va câștiga adeziunea altor popoare. Deci, un prim pas ar trebui făcut ca China să intre în ONU.

După aceea, ce aduce pentru SUA sprijinul pe care îl acordă lui Chiang Kai-Shek? Se poate oare pretinde că orice guvern din China va fi de acord ca insula Taiwan să rămână despărțită de China? Așa cum germanii nu se vor împăca cu aceasta, la fel și chinezii. Vedeți, este o altă problemă care ar trebui rezolvată și abordată într-un spirit mai realist.

Richard Nixon: Eu prevăd că odată ce se va încheia războiul din Vietnam, relațiile dintre SUA și China vor putea fi normalizate. Cu toate acestea - și am luat notă de poziția dv., domnule secretar general - poziția din trecut a Uniunii Sovietice a fost asemănătoare cu poziția dv. de acum, însă Uniunea Sovietică ar fi de acord la ora actuală ca China să fie unificată cu insula Taiwan? Avem impresia că, conflictul dintre conducătorii sovietici și conducătorii chinezi este unul din acele conflicte de familie, care, după cum știți, sunt conflicte cel mai greu de rezolvat.

Nicolae Ceaușescu: Eu cred că Uniunea Sovietică este în continuare pe poziția - și am avut contacte suficiente cu conducătorii sovietici - ca China să-și găsească locul în ONU și ca problema Taiwanului să fie rezolvată în mod pașnic prin revenirea Taiwanului la China, pentru că aceasta nu face decât să servească cauzei păcii în general.

Sigur, cearta de familie, e ceartă și până la urmă își va găsi rezolvarea, însă problemele care mențin încordarea internațională până la urmă trebuie să-și găsească rezolvarea. În discuțiile pe care le-am avut cu conducătorii chinezi, trebuie să spunem că noi ne-am convins că ei caută să găsească o rezolvare care să nu ducă la încordarea situației internaționale.

Sigur, lucrurile nu trebuie judecate numai după articolele de presă; lucrurile trebuie judecate după politica concretă, după activitatea practică. Și eu cred că rezolvarea situației din Vietnam ar avea o influență favorabilă. Dar asta depinde foarte mult de SUA.

Am citit chiar în ziarul de astăzi de schimbul de scrisori dintre președintele Johnson și președintele Ho Și Min și mi-am pus întrebarea: de ce totuși SUA nu merg în întâmpinarea cererii legitime a președintelui Ho Și Min, ca să înceteze bombardamentele și în felul acesta să se poată duce tratative între Vietnam și SUA? E un lucru elementar. Se poate ca să se spună, dacă nu duci tratative cu mine, am să trimit mai multe avioane? Sunt necondiționate tratativele acestea?

Dv. știți că acest mod de a pune lucrurile, în drept se consideră de fapt un delict. Atunci, trebuie de fapt să ne întrebăm: de ce au nevoie SUA de aceste bombardamente? Să știți că nu am găsit la niciun stat, la niciun conducător de stat inclusiv la cei care fac parte din NATO și alte pacte militare, o aprobare a acestor bombardamente. De ce atunci nu se trag concluziile necesare? Ce pierde SUA din prestigiul lor? Dimpotrivă, vor câștiga. Vor prietenia poporului vietnamez? Cu bombe se poate câștiga prietenia? Cu sprijinirea lui Ky?

De ce nu se înțelege că SUA pot avea prieteni buni în Vietnam dacă duc o politică nu de impunere a unor guverne care n-au bază în popor.

Mâine, dacă SUA ar înceta bombardamentele, s-ar ajunge la tratative cu Republica Democrată Vietnam. Trebuie să vă spun că la un moment dat am avut iluzia - pe baza celor comunicate de Mănescu în urma discuțiilor cu Rusk și unele lucruri comunicate de ambasadorul Richard H. Davis - că Statele Unite ale Americii ar avea poate unele intenții bune. Numai că faptele dovedesc că nu este așa. După părerea mea, SUA ar trebui să înțeleagă că dacă vor să servească cauza păcii, inclusiv de a-și menține și de a avea prieteni în Asia de Sud-Est, trebuie să renunțe la războiul acesta. Nu vor avea decât de câștigat. Acest război este o piedică în calea rezolvării multor probleme.

Richard Nixon: Așa cum am spus și mai înainte, eu fac parte din partidul de opoziție, însă, în această problemă, eu am sprijinit politica noastră. Mă voi afla în Vietnam exact peste o lună și voi încerca să revăd situația, să studiez situația din nou. Fără a intra în detalii, doresc să spun că **apreciez foarte mult expunerea făcută de dv., domnule secretar general, prezentarea punctelor dv. de vedere într-un mod sincer și deschis.**

În legătură cu problema pe care am ridicat-o mai înainte, privind posibilitatea unei apropieri între China și Uniunea Sovietică, și aceasta ar avea influență asupra discuțiilor noastre cu privire la arma atomică; fie Uniunea Sovietică, fie Statele Unite ale Americii, fie împreună aceste țări, trebuie să aibă o concluzare cu China.

Altfel, progresul în ce privește problema nucleară va fi foarte periculos. V-am răpit prea mult din timpul dv. prețios, domnule secretar general.

Nicolae Ceaușescu: Nu-i nimic. Să ridicăm un pahar pentru dezvoltarea relațiilor dintre Statele Unite ale Americii și România!

Richard Nixon: Bine. În sănătatea dv. Doresc să vă spun că **este pentru prima dată când am avut prilejul să discut cu un conducător al acestei țări.**

Fără să ținem seama de deosebirile de vederi care există între noi, **am fost foarte impresionat de numeroasele cunoștințe pe care oamenii responsabili le au în legătură cu problemele de politică externă. Lucrul acesta a fost demonstrat de secretarul general și ministrul de Externe. Și în viitor sunt sigur că România va juca un rol foarte util pe linia politicii sale externe.**

Nicolae Ceaușescu: Aș dori să mulțumesc domnului Nixon pentru aceste cuvinte și aș dori să-mi exprim convingerea că întorcându-se în SUA, după această lungă călătorie, va fi, într-un anumit sens, un prieten al României.

Richard Nixon: **Niciodată nu voi fi un dușman al României și cred că întotdeauna voi fi prietenul României.**

Discuțiile s-au încheiat la ora 13:00.

(ANR, fond CC al PCR - Secția Relații Externe, dosar I511967)

//

Scrisoare adresată de Richard Nixon lui Nicolae Ceaușescu, prin care îi mulțumește pentru primirea făcută la București

Sediul Comitetului Central al Partidului Comunist Român
București, România

Dragă domnule Ceaușescu,

Am apreciat și m-am bucurat de convorbirea sinceră și amplă pe care noi am avut-o în București.

Ați fost cel mai generos, acordându-mi atât de mult timp din programul dumneavoastră care, după câte știu, trebuie să fie foarte încărcat.

Sper că simțiți, ca și mine, că vizita noastră s-ar putea dovedi fructuoasă în dezvoltarea unor relații mai bune între cele două țări.

Cele mai bune salutări,

Cu sinceritate,

Richard Nixon

(ANR, fond CC al PCR - Secția Relații Externe, dosar 7S/1967)

(Va urma)

The logo for 'MOZAIC CULTURAL' is presented within a decorative frame that resembles a scroll or a banner with curled ends. The text 'MOZAIC CULTURAL' is written in a bold, serif font, centered within the frame.

MOZAIC CULTURAL

DIN ZIARE ADUNATE...

Petru Neghiu

AJUTORUL DAT UCRAINEI NU ESTE CARITATE...

Insistăm în abordarea presei din ultima vreme pe același subiect: războiul din Ucraina. Ce „noutăți” au mai apărut?

„*Adevărul*” conchide, prin Viorica Marin: „Ucraina, laborator de testare a armelor din întreaga lume.” „Folosirea de către Rusia a rachetelor nord-coreene în timpul ofensivei sale din Ucraina prezintă o oportunitate unică pentru Phenian de a-și evalua armamentul în scenarii reale de luptă și să obțină astfel de informații pentru a le spori eficacitatea, potrivit unui înalt oficial militar american.

„Nu cred că, în amintirea mea recentă, armata nord-coreeană a avut un laborator pe câmpul de luptă așa cum le permit rușii să-l aibă în Ucraina”, a spus generalul Charles Flynn, comandant al Armatei SUA din Pacific, relatează *Bloomberg*.

Coreea de Nord devine un furnizor principal de arme pentru Rusia, livrând Moscovei rachete balistice și peste 3 milioane de obuze de artilerie.”

„China a furnizat Rusiei imagini din satelit în scopuri militare, precum și microelectronică și echipamente pentru tancuri, potrivit unor persoane familiarizate cu această chestiune, citate de *Bloomberg*. Sprijinul Chinei include, de asemenea, produse optice, propulsoare care să fie folosite la rachete și o cooperare sporită în domeniul spațial, a declarat una dintre aceste persoane. În timpul convorbirii lor telefonice, președintele Joe Biden i-a spus liderului chinez Xi Jinping că este îngrijorat de sprijinul Chinei pentru baza industrială de apărare rusă, inclusiv prin furnizarea de mașini-unelte, optică și nitroceluloză, microelectronică și motoare turboreactoare, a declarat purtătorul de cuvânt al Consiliului Național de Securitate al Casei Albe. Adrienne Watson.”

„Seulul va oferi 12 milioane de dolari pentru reabilitarea soldaților ucraineni răniți, această contribuție urmând a fi făcută prin fondul fiduciar al NATO pentru sprijinirea Ucrainei. Che Tae-yul a promis că va continua să sprijine Ucraina, menționând că ajutorul militar acordat Rusiei de către regimul din Coreea de Nord afectează nu numai securitatea Europei, ci și securitatea regiunii Indo-Pacific, iar transferul de tehnologii militare de către Moscova și

furnizarea de petrol rafinat către Phenian amenință regimul global de neproliferare nucleară.

Și Iranul are posibilitatea, prin intermediul armatei ruse, să-și testeze dronele și rachetele în Ucraina. Utilizarea de către Moscova a dronelor kamikaze iraniene împotriva orașelor ucrainene apărate de sisteme antiaeriene occidentale prelungește conflictul care mocnește de zeci de ani între Teheran și Washington D.C.”

Ajutorul acordat Ucrainei, o „afacere bună” pentru SUA:

„Consecințele acestui război vor avea reverberații mult dincolo de granițele Europei. Sprijinirea victoriei Ucrainei ar confirma superioritatea globală a Statelor Unite, pentru care se cheltuiește aproximativ 5% din bugetul anual de apărare al Statelor, și fără pierderea de vieți americane.

Ajutorul dat Ucrainei nu este caritate. Este o modalitate pentru Statele Unite de a se reafirma într-un moment în care influența sa scade. Aceasta este o oportunitate excelentă de a consolida sprijinul aliaților și partenerilor SUA – cel mai mare avantaj față de Rusia și China.

Sprijinirea Ucrainei nu este doar un lucru bun, este și o afacere profitabilă. Din ianuarie 2022 până în ianuarie 2024, Statele Unite au oferit Ucrainei ajutor militar în valoare de aproximativ 46 miliarde de dolari, potrivit datelor Institutului pentru Economie Mondială.”

„Generalul Dan Grecu: Rușii nu au rivali în războiul electronic”

Una din cele mai autorizate voci în domeniul militar din România, generalul (r) Dan Grecu, crede că războiul din Ucraina a luat o turnură neplăcută pentru NATO, mai ales din cauza sistemelor de bruiaj performante ale rușilor. Potrivit expertului român, „rușii nu au rivali în războiul electronic”.

„La acest rezultat a contribuit și contracararea dronelor adverse, realizată prin tactici, tehnici și proceduri ale războiului electronic (EW). Forțele armate ruse sunt experimentate în acest domeniu încă din vremea Războiului Rece, când scopul lor prioritar era contracararea puterii aeriene a NATO. Referindu-ne strict la actualul „război al dronelor” menționez că rușii utilizează trei metode de bază pentru contracararea dronelor adverse: bruiajul, înșelarea radioelectronică și folosirea laserelor de înaltă energie”, a detaliat generalul Grecu.

El a explicat și cum funcționează bruiajul rușilor, care practic neutralizează cea mai mare parte a dronelor adversarilor. „Instalațiile transmit semnale electromagnetice puternice care pot face ca o dronă-țintă să cadă la sol, să devieze de la curs sau chiar să se întoarcă la locul de lansare și să-și atace propriul operator.

Înșelarea radioelectronică vizează crearea prin impulsuri electromagnetice a unor semnale care imită țintele reale, dar care, în fapt, deturneză drona spre o țintă inexistentă, aflată într-o zonă în care explozia la

presupusul obiectiv nu afectează propriile trupe. În fine, armele laser utilizate contra dronelor sunt sisteme avansate de apărare care folosesc înalta energie produsă de lasere pentru a neutraliza dronele prin direcționarea unui fascicul de lumină concentrat către țintă, provocând funcționarea defectuoasă, supraîncălzirea prematură sau pierderea controlului, făcând-o inoperabilă”, adaugă generalul.

Rușii au adus pe front tot mai multe sisteme performante, care înclină evident balanța în favoarea lor, crede expertul. „Sunt multe sisteme de bruiaj pe care rușii le folosesc în apropierea liniei de contact și menționez aici doar sistemele *Pole-21* și *Murmansk*, ambele de nivel tactic, dispunând de un sistem de antene cu înălțimi de peste 30 m, dispuse pe vehicule blindate și cu o rază de acțiune mare, care pe lângă capacitatea de bruiaj, au și mare mobilitate”, mai spune el și precizează că eficiența sistemelor aduse de ruși pe front este recunoscută chiar și de către ucraineni.

- **Evident, războiul atrage intens activitățile de spionaj:** lupta pentru informații apare ca decisivă, spun specialiștii: „Scandalul” Taurus devoalează amploarea spionajului rus! – scrie generalul (r) Al. Grumaz în „*Adevărul*”:

„Agenția națională de informații a Franței, Direcția Generală de Securitate Internă (DGSI)- a deschis o anchetă în toamna anului 2023 cu privire la potențiale tentative de destabilizare a alegerilor europene din 9 iunie. Ancheta, spun oficialii francezi, s-a concentrat pe crearea unei campanii de promovare a intereselor ruse, care ar putea beneficia de sprijinul Moscovei. Țările europene au fost/sunt și ele vizate. Liderii europeni au avertizat în ianuarie despre acest pericol.

Direcția Generală de Securitate Internă (DGSI) precum și alte structuri informative europene investighează potențialele acțiuni ale hackerilor ruși. Mulți dintre diplomații ruși din țările europene sunt sau au legături cu serviciul militar rus (GRU).

În timp ce Franța pare să fi făcut un bilanț al riscului de interferență a Rusiei, alte țări ale UE vecine cu Rusia, adică estul european, au avertizat de mult despre pericolul intermediarilor Moscovei în interiorul granițelor lor. Aici vorbim despre cei reali nu de cei imaginați de o presă aservită... Germania și Franța au mai multe vulnerabilități și datorită istoriei cu rușii infiltrați în țările lor. Franța a acuzat hackerii militari ruși că s-au infiltrat pe furiș în rețele de entități guvernamentale, companii, universități, institute de cercetare și think-tank-uri franceze în scopuri de spionaj.

Unul dintre infiltrați se numește APT28 grupul rus de *hacking* al GRU cunoscut și sub numele de *Fancy Bear* și *Forest Blizzard*. Atacatorii reduc riscul de detectare prin compromiterea echipamentelor mai puțin monitorizate situate la periferia rețelei vizate.

Putin a lăsat deschise granițele Rusiei în urma invaziei din februarie fapt ce a permis spionilor FSB să se alăture miilor de ruși care au fugit din țară pentru a evita mobilizarea. În același timp, a treia direcție a FSB pentru contrainformații militare (DKVR) – care spionează armata rusă și previne dezertările – a devenit cea mai mare divizie a agenției, spun analiștii de securitate. Rusia a devenit mai agresivă în ceea ce privește vizarea disidenților din țări străine. Maksim Kuzminov, un pilot rus de elicopter care a dezertat în Ucraina în august 2023, a fost ucis în Spania pe 13 februarie, împușcat de șase ori, iar mașina sa arsă a fost găsită în apropiere.

Este clar că agențiile FSB, SVR și de informații militare (GRU) colaborează din ce în ce mai mult, estompând granițele dintre diferitele organizații. Vine „grindina”, atenție!”

- **„Fostul director al Wirecard a fost și spion rus”:**

„Timp de mai bine de patru ani, Jan Marsalek, fostul director operațional al companiei germane de servicii financiare *Wirecard*, aflată în dizgrație, a trăit în Rusia sub identitatea falsă a preotului Konstantin Baiazov, scrie *The Insider*.

Wirecard, echivalentul german al *PayPal*, a fost cândva o companie cotate la DAX-30, una dintre cele mai bogate entități tranzacționate pe bursa germană, cu o evaluare de 28 de miliarde de dolari. Apoi a venit iunie 2020, când, în mijlocul unui audit, *Wirecard* nu a putut localiza active în valoare de 1,9 miliarde de euro despre care susținea că sunt deținute undeva în lume – Rusia, Emiratele Arabe Unite sau Filipine. De fapt, banii nu existau. Jan Marsalek, omul responsabil pentru supravegherea falsificării înregistrărilor companiei, a spălării de bani și a amplelor campanii de spionaj și hărțuire împotriva jurnaliștilor și speculatorilor care au dezvăluit enormitatea grațierii *Wirecard*, a fugit pe un traseu sinuos din Germania, Austria, Belarus și Moscova la 19 iunie 2020. Marsalek nu este doar un escroc acuzat la nivel internațional. El este, de asemenea, un agent al GRU, serviciul de informații militar al Rusiei. Mai recent, de când a dezertat în Rusia, el a făcut, de asemenea, „comisioane” pentru FSB.

Începând din iulie 2010, după ce a fost numit director de operațiuni *Wirecard*, Marsalek a început să călătorească în Rusia, făcând uneori patru deplasări pe lună. Asta pentru că Marsalek își găsisse noi ispășiri în Rusia, una sub forma unei blonde înalte, așa-zis salvatoare de afaceri, pe nume Natalia Zlobina. Născută în Tașkent, Uzbekistan, Zlobina, pe atunci în vârstă de 29 de ani, era deja director de publicitate. Cu toate acestea, ea era mai ușor de recunoscut datorită carierei sale anterioare în modeling erotic și actorie în filme de serie B, unde cel mai cunoscut rol al ei a fost în „Red Lips 2 – Blond Lust”, un film cu vampiri sexy, în care Zlobina juca rolul unui agent secret rus care își ucide victimele folosind un agent neurotoxic. Și pentru că viața bate filmul,

Zlobina avea să devină spion rus. E cea care l-a recrutat pe Marsalek. Povestea inedită a modului în care „puștiul-minune” de origine austriacă a fost recrutat de GRU are toate caracteristicile unui thriller. Este o saga plină de capcane dulci, avioane de vânătoare MiG, fotomodele erotice, foști spioni siniștri, pașapoarte false, preoți falși care fac teste de sifilis și deghizări ieftine. Povestea implică și răpiri, inclusiv o supraveghere care îl vizează pe un membru al echipei care a investigat cazul Marsalek, jurnalistul bulgar Hristo Grozev.”

- Ciudat: „Occidentul habar n-are ce va face Rusia în continuare”

Membrii cheie ai elitei politicii externe occidentale pretind că știu care sunt intențiile lui Vladimir Putin. Oficialii proeminenți susțin că Ucraina este doar prima sa țintă.

Secretarul american al Apărării, Lloyd Austin, a declarat: „Putin nu se va opri la Ucraina”. Președintele Joe Biden a emis același avertisment în decembrie 2023, la fel ca și secretarul general al NATO, Jens Stoltenberg. Un cor tot mai numeros pare să creadă că un război mai amplu este inevitabil dacă Rusia nu este înfrântă în mod decisiv.

Adevărul simplu este că niciunul dintre acești oameni nu știe ce va face Putin dacă războiul din Ucraina se va încheia cu Rusia controlând o parte din teritoriul ucrainean dinainte de 2022.

Este posibil ca Putin să aibă într-adevăr ambiții vaste și să încerce să urmeze un succes în Ucraina cu un nou atac în altă parte, relatează Foreign Policy. Dar este, de asemenea, foarte posibil ca ambițiile sale să nu se extindă dincolo de ceea ce Rusia a câștigat – cu costuri enorme – și că nu are nevoie de a paria pentru mai mult.

Putin a declarat recent că Rusia nu va ataca NATO, de exemplu, deși a subliniat că avioanele F-16 furnizate Ucrainei vor fi ținte legitime odată ce vor fi desfășurate acolo.

Nimic rău în a consolida siguranța Europei, dar deranjează tendința de a trata aceste previziuni sumbre ca și cum ar fi adevăruri consacrate și de a prezenta pe oricine le pune la îndoială ca fiind naiv, o marionetă pro-rusă, sau ambele.

Credința că Putin are ambiții nelimitate se bazează pe afirmația liberală familiară că toți autocrații sunt în mod înăscut agresivi și greu de descurajat. Însă, influența Rusiei pe scena internațională s-a diminuat odată cu prăbușirea colosului sovietic.

Că Putin este un dictator nu spune aproape nimic despre faptul că vrea să cucerească o parte din vecinii Rusiei. Și nu este nevoie să fii un dictator pentru a lansa un război neprovocat și extrem de distructiv; câteva democrații occidentale au făcut acest lucru în mai multe rânduri. Nimeni nu poate afirma

că Rusia va fi în stare să lanseze noi războaie de agresiune atunci când războiul din Ucraina se va încheia în sfârșit.

Dacă principalul motiv pentru care Putin a decis să invadeze a fost acela de a împiedica Ucraina să se mute pe orbita Occidentului și să adere într-o zi la NATO, atunci ar putea fi mulțumit că această posibilitate este exclusă într-un acord de pace ulterior.

Indiferent ce se crede despre afirmațiile alambicate ale lui Putin despre „unitatea istorică a rușilor și ucrainenilor”, el nu vede Finlanda, Suedia sau Polonia sau oricine altcineva în același mod. Statutul minorităților vorbitoare de limba rusă din statele baltice ar putea oferi un pretext pentru o ingerință ulterioară a Rusiei, dar ar risca Putin o confruntare directă cu NATO asupra unor țări în care majoritatea populației nu este rusă?

Elitele occidentale au prezis în mod greșit că ofensiva Ucrainei în vara anului trecut va avea succes. Și nu au explicat de ce s-au înșelat, pentru că au mers pe ghicite. Acum, aceleași voci influente persistă în greșeală: lansează narațiuni despre Putin pe baza unor presupuneri nerealiste. De fapt, Occidentul habar n-are ce va face Rusia în continuare.”

- **Din ziarul „Lumina” al Patriarhiei Române** reținem un titlu incitant: „*Evangelia, izvor de drept și de legislație civilă*”

Luând în calcul structura procesuală a Dreptului Canonic Bisericesc al Bisericii Ortodoxe Române, am putea identifica elemente de ordin general, poziționate în interferență cu latura procesuală laică, definită compozit prin caracterul ei penal sau civil, cu elemente din Dreptul Familiei sau din dreptul Muncii. Dincolo de aceste aspecte și proximități conexe, esența Dreptului Canonic Bisericesc este una de ordin „moral”. De aici și greutatea asimilării sale în spectrul laic. Cu toate acestea, importanța Dreptului Canonic este esențială în lămurirea unor probleme de ordin moral, conceptual și practic pe care le descoperim și de care uzităm deopotrivă și în conținutul Dreptului Laic.

Depășind cu mult concepția legalistă, Dreptul Canonic propune Dreptului Laic o nouă simfonie conceptuală, accentuând posibilitatea parcursului de la dreptate la îndreptare. De aceea, este de reținut că, în istoria bimilenară a Bisericii, „Părinții au denumit deciziile (diatagma) lor canoane (kanonas), folosindu-se de această expresie în mod figurat, de la metafora bățului drept prin care cei ce se ocupau de meșteșugurile artizanatului obișnuiau să măsoare rectiliniaritatea pietrelor, lemnurilor sau a oricăror altor lucruri. Căci atunci când era pus deasupra materialelor care erau terminate, le făcea drept, și chiar pentru îmbinarea lor exactă”.

Biserica Ortodoxă română (BOR) a elaborat în mod oficial o primă formă a „Regulamentului de procedură al instanțelor disciplinare și judecătorești” în perioada 26-30 iunie 1926, fiind validat cu majoritate de voturi în ședința de lucru a Sfântului Sinod din 2 iulie 1926.

O a doua ediție a fost republicată, cu adăugirile adiacente, în perioada comunistă, sub titlul de „Regulament de procedură al instanțelor disciplinare și de judecată ale Bisericii Ortodoxe Române”. După căderea regimului comunist, în anul 1989, Regulamentul aprobat în anul 1949 a fost de mai multe ori modificat și amendat de Sfântul Sinod pentru a putea răspunde nevoilor pastorale și noilor prevederi constituționale și legale.

Cea mai recentă îndreptare a Regulamentului de procedură canonică a fost dusă la bun sfârșit în anul 2015, fiind sprijinită și reconfirmată de următoarele principii normative: „apărarea învățaturii de credință și a unității Bisericii, autoritatea ierarhică și coresponsabilitatea sinodală, autonomia eparhială și păstrarea comuniunii eclesiale, acribia (sau acribia) și iconomia, libertatea și responsabilitatea membrilor Bisericii, libertatea religioasă și autonomia Bisericii față de Stat, respectarea prevederilor canonice bisericești de către slujitorii Bisericii, aflarea adevărului și garantarea dreptului de apărare, îndreptarea persoanelor vinovate și recuperarea prejudiciilor cauzate”. Se menționează, de asemenea, că, în baza principiului constituțional al „autonomiei cultelor”, (cf. art. 29, alin.3 și 5 din Constituția României), „hotărârile instanțelor bisericești de judecată, la toate nivelurile, nu pot fi contestate în fața instanțelor de judecată, acestea din urmă având un alt domeniu de corespondență”.

Rămânând în aceeași notă de corespondență, se poate distinge o conectare firească a dispozițiilor canonice din Regulamentul de procedură, la principiile majore ale Dreptului Procesual Penal. Astfel, avem o sumă de reguli și principii, esențiale procedurii laice, pe care le putem asimila parțial și în normarea procedural-bisericească. Menționăm astfel, cu trimitere la art.2-12 din Codul de procedură penală, următoarele principii normative: legitatea procesului penal, separarea funcțiilor juridice, prezumția de nevinovăție, aflarea adevărului, *ne bis in idem*, obligativitatea punerii în mișcare și a exercitării acțiunii penale, caracterul echitabil și termenul rezonabil al procesului penal, dreptul la libertate și siguranță, dreptul la apărare, respectarea demnității umane și a vieții private, limba oficială și dreptul la interpret, egalitatea persoanelor în procesul penal, operativitatea soluționării cauzelor.

În mod firesc, fie ele bisericești sau laice, principiile de drept se regăsesc în „bunul simț” al persoanei umane, putând fi evaluate în macro din punct de vedere: ontologic, epistemologic sau metodologic”.

PERISCOP ÎN OPINIA CITITORILOR

Curierul de Vâlcea

Revista *Periscop* continuă să se bucure de un larg interes din partea cititorilor. Unii dintre ei găsesc de cuviință să-și exprime opiniile în scris, pe adresa redacției sau în diverse publicații. Dintre aceștia, fruntași rămân fără nicio îndoială prietenii și cititorii noștri din Rm. Vâlcea. Reproducem mai jos textul publicat pe 17 iunie 2024 de ziarul *Curierul de Vâlcea*, sub titlul „**Un nou număr al revistei *Periscop*. Probleme controversate puse pe tapet**”.

Menționăm că un text care abordează probleme similare despre primul număr din acest an al revistei *Periscop* am primit și de la domnul Valentin Mihăescu, redactor șef al revistei *Gazeta Vâlceană*. (**Redacția**)

*

de Vâlcea
Curierul Luni, 17 iunie 2024
Un nou număr al revistei Periscop
• Probleme controversate puse pe tapet

Urmăresc de mai multă vreme revista *Periscop*, editată de Asociația Cadrelor Militare în Rezervă în Retragere din Serviciul de Informații Externe (SIE). Este o publicație de largă anvergură, aflată în anul al XVII-lea de existență, care a propus cititorilor, de-a lungul anilor, o tematică interesantă, diversă. Prima ediție a revistei din 2024, are nr. 65. Am remarcat că este o ediție cu articole inovative, în care autorii pun în pagini aspecte suficient lămurite din istoria recentă a României (și nu numai). Ei scriu în cunoștință de cauză și anticipează ce rezervă viitorul apropiat. Am constatat că valoarea unei reviste de fapt a oricărei publicații, este dată, printre altele, și de caracterul de actualitate pe care îl păstrează informațiile publicate. Să nu uităm că aceasta este principala calitate a jurnalisticii practice a genialului Mihai Eminescu, în sensul că articolele publicate cu mai bine de 140 de ani în urmă a actualitate și în zilele noastre. De asemenea, o publicație, de orice fel, își poate demonstra valoarea și prin trecerea timpului, prin caracterul vizionar pe care îl are în încercarea de a desofra și prezenta publicului cititor „misterele” pe care viitorul ni le rezervă.

65 are un excelent editorial intitulat „Spionajul înt-o-eră nouă”. «Nimic nu te poate face mai mândru – semnat de Lavinia Guzu și Ioan C. Popa. Sunt pagini foarte interesante care deschid revistă care s-au dezvoltat serviciile de spionaj în ultimele secole și, cu precizie, în ultimele decenii, cât în angajamentul și conștientizarea rolului spectaculoase, în nimeni cu apariția noilor tehnologii (mai ales seale informatice). Se amintește și editorial, printre altele, de CIA, de pandemia de COVID-19, despre joul de putere al liderului China, Xi Jinping, dar și despre faptul că Statele Unite ale Americii este, singura putere din lume care poate împiedica gigantul economic și militar chinez să remodeleze ordinea economică și diplomatică din lume într-un mod care nu ar avantaja populațiile trăitoare în Europa și pe continentul nord-american”.

Revista *Periscop*, publicație editată de Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere din Serviciul de Informații Externe (SIE), propune cititorilor un nou număr. Este vorba despre numărul 65 din anul al XVII-lea de existență a revistei, acesta fiind primul număr apărut în anul 2024 (fiind, deci, aferent perioadei ianuarie-martie din anul curent).

Și acest număr este unul incisiv, în care autorii articolelor nu se feresc să pună în pagini aspecte uneori nu suficient lămurite din istoria recentă a României (și nu numai), iar alții să vorbească, în cunoștință de cauză, în încercarea de a anticipa ce ne rezervă viitorul apropiat.

În timp, valoarea unei reviste (și a oricărei publicații) este dată, printre altele și de caracterul de actualitate pe care îl păstrează informațiile publicate – să nu uităm că aceasta este principala calitate care îi este recunoscută gazetarului Mihai Eminescu, în sensul că multe dintre articolele publicate în urmă cu aproximativ 140 de ani ar avea destulă actualitate și în zilele noastre. De asemenea, o publicație, de orice fel ar fi ea, își poate demonstra valoarea

(desigur, tot în decursul trecerii timpului) prin caracterul vizionar pe care îl are în încercarea de a descifra și prezenta publicului „misterele” pe care viitorul apropiat și chiar cel mediu ni le rezervă.

Revista are în prolog un excelent editorial numit „Spionajul într-o eră nouă. «Nimic nu te poate face mai mândru decât să slujești țara cu onoare!»”, semnat de Lavinia Guzu și Ioan C. Popa. Este un editorial foarte interesant, captivant despre felul în care s-au dezvoltat serviciile de spionaj în ultimele secole și, cu precădere, în ultimele decenii, când intelligence-ul a cunoscut evoluții spectaculoase, în ritm cu apariția noilor tehnologii (mai ales cele informatice). Se vorbește în acest editorial, printre altele, de CIA, pandemia de COVID-19, despre jocul de putere al lui Xi Jinping, liderul Chinei, dar și despre cum Statele Unite ale Americii rămân singura putere din lume care poate împiedica gigantul economic și militar chinez să remodeleze ordinea economică și diplomatică din lume într-un mod care nu ar avantaja populațiile trăitoare în Europa și pe continentul nord-american. Desigur că într-un astfel de context, inevitabil apar și referiri la Vladimir Putin, la războiul din Ucraina, la presiunile pe care forțele militare din China le fac pe apă, în Strâmtoarea Taiwanului.

În secțiunea intitulată „Legături complicate” din cadrul editorialului se vorbește despre criza declanșată de masacrul pe care gruparea Hamas l-a comis în Israel, pe 7 octombrie 2023. Referitor la acest subiect fierbinte al diplomației mondiale, se menționează: *„Am petrecut mare parte din ultimele patru decenii lucrând în și pentru Orientul Mijlociu și rareori l-am văzut mai încurcat sau mai exploziv. Reducerea intensității operațiunii terestre israeliene în Fâșia Gaza, satisfacerea nevoilor umanitare urgente ale civililor palestinieni suferinzi, eliberarea ostaticilor, prevenirea extinderii conflictului la alte fronturi din regiune și conturarea unei abordări fezabile pentru «ziua de după» în Gaza sunt toate probleme incredibil de dificile. (...) Cheia securității Israelului și a regiunii în ansamblu este gestionarea relației cu Iranul. Regimul iranian a fost încurajat de criză și pare pregătit să lupte până la ultimul său mandat regional, în timp ce își extinde programul nuclear și permite agresiunea rusă. În lunile care au urmat după 7 octombrie 2023, houthi, grupul rebel yemenit aliat cu Iran, a început să atace navele comerciale în Marea Roșie, iar riscul escaladării pe alte fronturi persistă. Statele Unite nu sunt singurele responsabile de rezolvarea problemelor încurcate din Orientul Mijlociu. Dar nicio astfel de problemă nu poate fi gestionată, cu atât mai puțin rezolvată, fără o conducere activă din partea SUA”*.

*

Continuând prezentarea celui mai recent număr al revistei Periscop, o secțiune scurtă, dar extrem de interesantă este cea prezentată în pagina 29, intitulată „Înfrângerea NATO în Ucraina va aduce Rusia și Germania mai

aproape”. Sunt câteva fraze ale antropologului și istoricului francez Emmanuel Todd, omul care, în cartea sa „*Ultimate Failure*” din anul 1976 a prezis prăbușirea Uniunii Sovietice. Iată ce se spune/crede despre subiectul acesta mult mai actual, al înclăștării forțelor militare din Ucraina și despre cum Rusia și Germania ar putea fi aduse (readuse!?) la stadiul de parteneri politici și economici: „*Încercările Washingtonului de a distanța Berlinul de Moscova (iar americanii sunt obsedați de acest gând strategic încă din anul 2004) se vor sfârși cu un eșec. Dacă te uiți la harta Europei, îți atrag atenția două puteri principale, iar acestea sunt Germania și Rusia. Moscova și Berlinul nu mai pot fi în confruntare, economiile lor sunt concepute pentru a se completa reciproc, iar Nord Stream a arătat clar acest lucru. Mai devreme sau mai târziu vor începe să coopereze. Înfrângerea Statelor Unite și a Ucrainei va deschide calea pentru apropierea lor. Statele Unite nu vor putea reține la infinit această forță gravitațională, la figurat vorbind, care atrage Germania și Rusia*”.

*

Un alt articol foarte interesant prezentat în cel mai recent număr al revistei *Periscop* este cel aflat la pagina 51. Se numește „Desțărarea și uitarea de neam. Popoarele și provocarea marii migrații”, fiind semnat de Ilie Bădescu, membru corespondent al Academiei Române. Autorul spune că desțărarea reprezintă raportul dintre cel ce pleacă și țara lui, din care tocmai a plecat. Altfel spus, tot citând autorul, desțărarea ar fi „*despărțirea de țară cu țară cu tot, plecare în lume cu țara în suflet*”. Autorul atinge mai multe puncte sensibile în încercarea de a pune cât mai bine pe tapet acest veritabil flagel care lovește România în ultimele decenii (acela al depopulării masive, mai ales în mediul rural, prin plecarea în străinătate a persoanelor apte de muncă). De aceea, prezentăm câteva citate în speranța că și noi, alături de autorul articolului din revista *Periscop*, vom reuși să tragem un semnal de alarmă care să ajungă sub ochii cât mai multor persoane (de preferat unele cu putere decizională):

1., „*România politică postdecembristă a risipit nu doar o avere economică, ci a mutilat un corp demografic și a risipit o țară, chiar și numai după măsura acestui fenomen al desțărării. Proporția desțărării a atins în România dimensiuni înspăimântătoare*”.

2., „*Pentru România, emigrarea sau migrația pentru muncă, cum a fost definită – oarecum incomplet, a antrenat un dezechilibru al pieței forței de muncă și al comunității de reproducere demografică extrem de grav. Potrivit unui studiu elaborat de remarcabilul demograf român, profesorul Vasile Ghețau, «anul 2006 a fost al 17-lea an de scădere a numărului populației României prin componenta naturală și prin migrație. Pentru întreaga perioadă 1990-2006, pierderea estimată se apropie de 1,5 milioane de locuitori». Astăzi, proporția românilor desțărati ajunge la 5 milioane de suflete risipite*”.

3., *Bilanțul demografic al României este sistematic negativ pentru toată durata tranziției. Precum se știe, bilanțul demografic ne informează asupra raportului dintre cele două mari secvențe procesuale, aceea a intrărilor (nou născuți + imigranți) și aceea a ieșirilor (emigranți + decese). Prin urmare, România pierde substanță. Cei care ies din masa etno-demografică a românității depășesc net proporția celor care intră, astfel că, vreme de mai bine de 30 de ani, pe toată durata tranziției, România a continuat să piardă substanță etno-demografică. Fenomenul este generalizat, excepție făcând doar regiunea de Nord-Est a României, unde bilanțul înregistrează și valori pozitive în curgerea celor mai bine de 30 de ani ai tranziției”.*

*

Multe alte aspecte și nuanțe ar fi de scris și de prezentat despre ceea ce am descoperit în acest cel mai recent număr al revistei; *Periscop* prezentul număr fiind, cum spuneam în titlu, încă unul în care semnatarii articolelor publicate în revistă devoalează probleme controversate, de actualitate, împletite cu înțelepciunea deprinsă din cunoașterea istoriei, propunând, în dese cazuri, soluții – chiar dacă nu comode pentru toată lumea! De aceea, credem că și acest număr al revistei *Periscop* trebuie să se afle în biblioteca oricărui român care pune binele țării, ca situație, măcar în apropierea binelui său, dacă nu chiar și mai sus!

VITRINA REVISTELOR MILITARE

Ioan C. Popa, Gheorghe Bărbulescu

1. **REZERVA OȘTIRII ROMÂNE** – Un sfert de veac de la apariție

La finele lunii mai 2024, Asociația Națională a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere „Alexandru Ioan Cuza” din Ministerul Apărării Naționale, aflată în pragul aniversării a 100 de ani de la înființare, a celebrat într-un cadru festiv împlinirea unui sfert de veac de apariție neîntreruptă a revistei *Rezerva Oștirii Române*, pe care o patronează. Ceremonia a fost onorată de participarea reprezentanților principalelor structuri din sistemul siguranței și apărării naționale, inclusiv a doi vicepreședinți ai Consiliului director al ACMRR-SIE, semnatori ai acestui articol.

Întâlnirea a prilejuit o reconstituire a drumului parcurs de *Rezerva Oștirii Române* în cei 25 de ani de existență, cu provocările și dificultățile începutului, dar și cu bucuriile unei publicații dedicate nu doar rezerviștilor militari, ci și publicului larg dornic să cunoască pagini memorabile din istoria neamului nostru.

„Într-o lume a presei care a renunțat treptat, din diverse motive, la edițiile print, iată că ANCMRR reușește să mențină și să susțină, la nivel central, o revistă fanion, în format tipărit și online.

Revista s-a dovedit un real și util instrument de informare, opinie și cultură a personalului din Statul Major al Apărării pe problematici dintre cele mai diverse, un vector activ în comunicarea reciprocă

dintre militarii activi și rezerviști. În cele 50 de numere (ediții) ale revistei, apărute în perioada Mai 1999 – Mai 2024, au fost publicate peste 2 000 de materiale diferite, așternute pe aproape 4 000 de pagini, ceea ce reprezintă un volum deosebit de muncă din partea tuturor celor care au asigurat redactarea și dănuirea acestei publicații în timp”, scrie în Mesajul adresat cu această ocazie Șeful Statului Major al Apărării, General Gheorghiuță Vlad.

La rândul său, redactorul-șef al revistei, gl.bg. (r) Gheorghe Crețu, în editorialul intitulat „Arc peste timp”, amintește unele dintre greutățile începutului: *„Din cauza fondurilor puține, nu ne-am putut permite să ne întindem prea mult privind colegiul de redacție sau să folosim din ceea ce aveam reporteri de teren, cumva specializați. Voluntariatul nu a atras pe nimeni dintre cei cu experiență pe măsură în organele presei militare care între*

timp au ieșit la pensie. Nici atunci, nici mai târziu”. Activitatea rodnică, dublată de pasiune, nu a întârziat să-și arate însă rezultatele: „Astăzi, greutățile de mai sus, precum și încă multe altele au rămas în urmă. Sentimentele de bucurie care ne domină, deopotrivă pe toți cei care am trudit să o scriem și nu mai puțin cititorii publicației noastre, fac ca sărbătoarea unui sfert de veac de apariție neîntreruptă a REZERVEI OȘTIRII ROMÂNE, revistă de informare, opinie și cultură să fie mai dulce”.

Precizăm că numărul aniversar mai cuprinde multe rubrici și articole interesante, dintre care amintim: Valori ale culturii, civilizației și spiritualității românești: *Avram Iancu – un vajnic luptător pentru cauza românilor*, de col (r) dr. Cristache Gheorghe; File de istorie: *Lupta poporului român pentru cucerirea independenței depline*; In Memoriam: *Ștefan Fălcoianu – Destinul unui general*, de dr. Dana-Roxana Nicula, muzeograf, muzeul Romanatiului ș.a.

La împlinirea unui sfert de veac de la apariție, Președintele României a conferit prin decret Ordinul „Meritul Cultural” în grad de Cavaler revistei Rezerva Oștirii Române.

Cu ocazia acestui memorabil eveniment, ne alăturăm și noi cu urarea: ***La mulți și frumoși ani, Rezerva Oștirii Române! (I.C.P., Gh. B.)***

2. DGIA și INFOSFERA la ceas aniversar

Un sfert de veac de la înființare a sărbătorit la sfârșitul lunii iunie 2024 și Direcția Generală de Informații a Apărării (DGIA), structură din cadrul Ministerului Apărării Naționale care editează revista *INFOSFERA*, profilată pe „studii de securitate și informații pentru apărare”.

Cu această ocazie, DGIA și revista INFOSFERA au organizat o conferință cu titlul **„Securitatea națională în era competiției strategice. Rolul informațiilor pentru apărare”**, la care au participat reprezentanți din sfera academică și zona intelligence-ului, activi și rezerviști. La conferință a participat ca invitat și redactorul șef al revistei *Periscop*, Gl. bg. (rtg.) dr. Ioan C. Popa.

Conferința a fost structurată pe două paneluri, primul dintre ele având ca temă **„Revenirea geopoliticii. Conflictul din Ucraina în era competiției strategice”**. Simpla enumerare a titlurilor comunicărilor prezentate este edificatoare pentru importanța problemelor puse în dezbatere și interesul participanților pentru astfel de subiecte: „Conflictul din Ucraina și implicații asupra raporturilor dintre marile puteri. Reașezarea ordinii internaționale” (Prof. univ. dr. Ioan Mircea Pașcu); „Pierderea dividendului păcii. Cauze adânci și evenimente extreme” (Acad. Daniel Dăianu); „Conflictul din Ucraina. O abordare din perspectiva studiilor prospective” (Prof. univ. dr. Iulian Chifu); „Epigenetica agresivității de stat în manifestarea amenințărilor de tip hibrid” (Gl. mag. (r) dr. Ilie Botoș); „Marea Neagră – noi actori, noi provocări” (Dr.

Liviu Mureșan); „Perspectiva chineză asupra războiului din Ucraina. Posibile implicații pentru Asia” (Ambasador. Viorel Isticioaia-Budura).

Cel de-al doilea panel s-a desfășurat sub deviza „**Conflict și competiție strategică în zona Mării Negre. Războiul din Ucraina – lecții învățate pentru activitatea de intelligence**”, iar temele supuse dezbaterii s-au remarcat de asemenea prin diversitatea unghiurilor de abordare: „Ciocniri în tectonica geopolitică și geostrategică a Mării Negre” (Dr. Vasile Simileanu); „Turcia, regiunea extinsă a Mării Negre și războiul lui Putin” (dr. Dragoș Mateescu); „Strategia Mării Negre și limitele noului model de forțe NATO” (Dr. Claudiu Degeratu); „Calitatea informațiilor utilizate în aprecierea evoluțiilor militare din conflictul F. Rusă – Ucraina” (Gl. mr. (r) dr. Adrian Pârlog); „Capcanele prezumțiilor în evaluarea dinamicii de securitate actuale” (col. (r) conf. univ. dr. Mircea Mocanu); „ Zece lecții învățate dintr-un război care continuă” (col. (r) Laurențiu Sfinteș).

Momentul aniversar al DGIA a fost marcat și de lansarea unei ediții omagiale a revistei INFOSFERA (Anul XVI nr. 2/2024), care cuprinde mesaje de felicitare, precum și rubrici consacrate precum: **Perspective geopolitice și geostrategice; Intelligence; Riscuri și amenințări asimetrice; Asociația cadrelor în Rezervă și în retragere din domeniul informațiilor pentru apărare.**

Cuvântul de încheiere a lucrărilor conferinței a fost rostit de Gl. mr. Ing. Constantin Ilinca, locțiitor al Directorului General al Direcției Generale de Informații și Apărării, care a evidențiat utilitatea întâlnirilor comune între reprezentanți ai mediului academic, al căror rol este de a lansa idei și piste noi de abordare și cercetare, și cei ce activează în sfera intelligence-ului, dedicați elaborării de scenarii în situații de criză și identificării de soluții pentru depășirea acestora. (**I. C. Popa**).

UN NOU VOLUM DESPRE ROMÂNII MEGIEȘI

Ristea Priboi

În numărul 1 (61) din martie 2023 al revistei *Periscop* am semnalat apariția volumului 1 al cărții „*Călătorii identitare – Românii megieși*”, scrisă de dr. Mihai Nicolae, președinte al Institutului Frații Golești pentru relații cu românii din străinătate.

Recent a fost lansat volumul 2 al lucrării care, continuând demersul început în anul 2021, prezintă in extenso comunitățile românești din Maramureșul de peste Tisa, din Bucovina, Basarabia, Timoc și Ungaria.

Grație unei documentări temeinice, prin contact direct cu locurile prezentate și în urma consultării unui vast material documentar, autorul realizează un amplu studiu cultural-istoric pentru redescoperirea rădăcinilor Neamului Românesc, dar și pentru cunoașterea situației actuale a acestor comunități cu o bogată spiritualitate, în cadrul căreia limba română și tradițiile au

susținut mereu identitatea și specificul național al acestora, înfruntând vicisitudinile istorice.

Lecturând capitolul „*Tribalia: Românii din Timoc*”, am fost impresionat de profunzimea documentării și cercetării istorice, prezente de altfel și în celelalte capitole ale cărții. Din paginile capitolului menționat rezultă cu claritate regimul extrem de sever la care au fost supuși românii timoceni, lipsiți de cele mai elementare drepturi, fără posibilitatea de a învăța în limba maternă sau de a-și afirma identitatea națională. „*Timocenilor nu li s-a mai permis să se declare români ci vlasi, fiind considerați sârbi care vorbesc vlaski. Românii nu au dreptul nici la onomastică proprie*”, notează autorul la pagina 235, când trece în revistă o serie de evenimente din secolul al XIX-lea.

O situație stranie am întâlnit-o personal și în timpul misiunii mele de lungă durată la Belgrad (1990-1994), când românii din Timoc se fereau să primească diverse publicații românești, pentru a nu fi văzuți de sârbi, iar

lecturarea acestora, potrivit propriilor mărturii, se făcea în locuri ascunse de ochiul public.

Numeroși comentatori care își exprimă opiniile la sfârșitul volumului recomandă cu căldură cartea *Călătorii identitare* despre *românii megieși*, considerată un studiu fundamental pentru ideea de românism, de cunoaștere a comunităților românești din jurul țării.

Încheiem această succintă invitație la lectură citând unul din textele puse de autor ca motto la volumul 2:

*„Aceste trei datorii sunt **Patria, Limba și Biserica. Românească** e țara aceasta în care trăim, câștigată și păstrată cu sângele străbunilor noștri și înzestrată cu drepturi românești. **Limba română** este sufletul naționalității noastre pe care ne-au păstrat-o străbunii noștri în timpul barbariei chiar cu răpunerea vieții. **Biserica** țării noastre este biserica ortodoxă, **odorul cel mai scump al sufletelor noastre**”.* (Eudoxiu Hurmuzachi, Ducatul Bucovinei).

SPORTUL – CAPITOL LUMINOS

Redacția

Așa cum menționam în numărul trecut, sportul a reprezentat și reprezintă un capitol luminos al istoriei naționale. Din rândul marilor sportivi care au scris istorie în ramura în care au activat, aducând un prestigiu imens României, un veritabil ambasador al valorilor românești peste hotare, se detașează fără îndoială **fenomenul Nadia Comăneci**.

La Jocurile Olimpice de la Montreal (Canada), din 1976, Nadia Comăneci a fost notată cu 1.00, după o prestație fără cusur la paralele, deoarece computerul de notare nu era programat să afișeze cifra 10. Au fost momente de nedumerire în sală, pentru că nimeni nu înțelegea nota 1.00 de pe tabel. Imediat misterul a fost elucidat, iar Nadia a devenit la 14 ani prima gimnastă din lume care a fost notată cu 10. În total, la Montreal, Nadia a primit de șapte ori nota 10. Acum, la aproape cinci decenii distanță, legendara gimnastă afirmă, în interviuri acordate presei române și internaționale, că putea face mai mult la exercițiul care a scris istorie în acest sport:

„Aș fi putut face mai bine. Dar, la acel moment, ceea ce am făcut eu era mult mai bun decât ceea ce făceau toate celelalte și am făcut niște elemente pe care nimeni nu le-a făcut înainte. Perfecțiunea înseamnă să fii cel mai bun într-un anumit moment. Dar, odată ce am făcut asta, toată lumea și-a dorit să fiu și mai bună”.

Născută la 12 noiembrie 1961, Nadia Comăneci a început gimnastica la vârsta de 5 ani, fiind selecționată de antrenorul Marcel Duncan și legitimată la AS Flacăra Onești. Din 1971 a fost antrenată de Bela și Martha Karoly, iar la vârsta de 11 ani a câștigat primul său titlu de campioană națională absolută. O jumătate de an mai târziu a concurat la categoria maestre, unde a ocupat locul al treilea. În 1974 a obținut primul mare succes peste hotare, câștigând locul I la individual compus, în cadrul concursului Cupa Prieteniei de la Gera (Republica

Democrată Germană). A urmat o ascensiune rapidă care a culminat cu rezultatele obținute în 1976, în Canada, când a fost supranumită Zeița de la Montreal.

Nadia Comăneci are un palmares impresionant, care conține nu mai puțin de cinci medalii de aur la Jocurile Olimpice. Totodată, a cucerit de trei ori

argintul și o dată bronzul. Nadia Comăneci s-a retras din activitate în anul 1984 și are în palmares un total de 25 de medalii. Pe lângă cele de la Jocurile Olimpice, a mai reușit să cucerească medalii la Campionatele Mondiale dar și la Campionatele Europene. Din acest total, nu mai puțin de 16 medalii sunt de aur.

Succesele cu totul excepționale ale Nadiei Comăneci într-o ramură sportivă dominată ani de zile de URSS a provocat supărare mare la Moscova, întrecerea sportivă fiind circumscrisă confruntării ideologice acute ce marca în acea perioadă relațiile româno-sovietice.

Documentele cercetate de autorii volumului X al *Istoriei Românilor (România în anii 1948-1989)*, apărut în 2013 sub coordonarea acad. Dinu C. Giurescu, publicate în capitolul despre „Fenomenul sportiv în perioada comunistă” sunt grăitoare. Cităm: „Delegația sovietică prezentă la Montreal va primi un vot de blam odată ce s-a întors acasă. Larisei Latînina, antrenora lotului feminin sovietic, i s-a transmis să se zică merci că nu mai există Gulagul (o amenințare cu o puternică încărcătură psihologică), replica acesteia fiind: *Nu sunt eu de vină că Nadia Comăneci s-a născut româncă. E un copil genial, nu avem ce-i face*” (op. cit., p. 1179).

După Montreal au urmat alte episoade tensionate în relațiile cu sportivii sovietici, marcate de amprenta politică a regimului, iar conducătorii de la Moscova nu puteau accepta ca o sportivă din România, țara „aliată” pe care o blamau neconținut, să fie înaintea lor în elita gimnasticii mondiale. La campionatele mondiale din 1979, desfășurate la Fort Worth în statul american Texas, echipa României a câștigat medalia de aur. Pierderea titlului pe echipe de către URSS a căzut greu la Moscova: „*La anul (1980, n.n.) organizăm Olimpiada chiar la noi acasă, la Moscova. Cum să ne bată românii? Oricine, chinezii, americanii, vest germanii, dar Nu românii. Elena Muhina trebuie să câștige din nou. Cu orice preț! Altfel, ajungem bătaia de joc a tuturor aliaților și dușmanilor noștri*” (op. cit., p. 1183).

Nadia a împlinit 62 de ani în luna noiembrie 2023. De două decenii este stabilită în Statele Unite, în Norman, o mică localitate de lângă Oklahoma City. Fosta mare gimnastă îl are alături pe soțul ei, Bart Conner.

Marea campioană încasează lunar o rentă viageră din partea statului român, pentru performanțele pe care le-a obținut de-a lungul carierei.

CUVÂNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ

VIATA CREȘTINĂ ȘI VIATA VEȘNICĂ

Pr.dr. Mirea Vîrtejanu

Dumnezeu a făcut omul după chipul și asemănarea Sa și l-a pus în Rai ca să moștenească viața veșnică, dându-i și o poruncă spre pază, dar neascultând de Acesta, a intrat păcatul în lume și odată cu el și moartea. Pentru a ajunge la viața veșnică omul trebuie să aibă o viață curată, creștină, fără prihană, să îplinească poruncile lui Dumnezeu și să facă voia Lui. O adevărată viață în Hristos nu ține numai de numele de creștin și de apartenența la Biserica lui Hristos; cineva poate fi socotit creștin, dar el, în realitate, nu dă dovadă de a fi creștin. **„Nu oricine Îmi zice: Doamne, Doamne, va intra în Împărăția cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu din Ceruri” (Matei 7,21).**

Viața creștină este atunci când cineva începe să trăiască într-adevăr creștinește, să se vadă în el trăsăturile deosebite ale vieții creștine, râvna și tăria de a rămâne în comuniune cu Dumnezeu printr-o lucrare permanentă de împlinire a preasfintei Sale voințe, potrivit credinței în Domnul nostru Iisus Hristos, și cu ajutorul lui Dumnezeu, spre slava preasfântului Său nume. Mărturia vieții creștine este râvna arzătoare de a-I plăcea numai lui Dumnezeu, într-un mod creștinesc, cu o desăvârșită lepădare de sine și cu îndepărtarea tuturor lucrurilor rele care se împotrivesc acestui lucru. Cel care trăiește creștinește simte în el un foc care arde permanent, așa cum focul mistuie tot ce atinge, așa și râvna pentru viața în Hristos arde sufletul celui care o primește.

Adevărata râvnă de a plăcea lui Dumnezeu prigonește păcatul până în cele mai mici urme și semne ale lui, căci Domnul este doritor de desăvârșită curăție. Pentru a fi plăcut lui Dumnezeu, omul trebuie să se lepede de sine (de patimile care-l stăpânesc), să aibă o rânduială în toate cele plăcute lui Dumnezeu, prin ascultarea de duhovnic și să facă mai multă nevoie. Astăzi, copiii nemaiavând repere (mă refer chiar la părinții lor, căci nici aceștia nu au fost întotdeauna îndrumați pe calea mântuirii) apucă alte căi păguboase și atunci când ajung în situații dificile, din păcate, cad pradă faptelor antisociale, ajungând la depresii sau la fapte necugetate.

După Botezul copilului, în fața părinților și a nașilor stă o problemă de cea mai mare însemnătate: *cum să-l crească pe cel botezat* pentru ca, atunci când va ajunge la înțelegeră, să poată recunoaște în el darurile harului și să le

primească cu bucurie, alături de îndatoririle și felul de viață pe care ele îl cer. Aceasta ne pune față în față cu problema educației creștinești, adică a unei educații care să se facă după cerințele harului de la Botez și să aibă ca rost al ei păstrarea acestui har. De aceea, se recomandă părinților și nașilor o atenție deosebită asupra pruncilor de a veghea la buna creștere creștinească și deasa împărtășire cu Sfintele Taine ale lui Hristos, care leagă noul mădular de Trupul Domnului în modul cel mai viu și mai folositor prin puterea Preacuratului Său Trup și Sânge. Îl sfințește, aduce pace în sufletului lui, îl ferește de boli și îl face de neatins pentru puterile întunericului.

Cei care împlinesc această povăță văd cum în ziua în care pruncului i se dă Sfânta împărtășanie, el se cufundă într-o liniște adâncă, toate trebuințele lui firești își slăbesc în mod vădit mișcărilor; uneori copilul este plin de o bucurie și o vioiciune sufletească în care e gata să îmbrățișeze pe oricine. Rodul unei bune educații este păstrarea harului de la Sfântul botez. Această păstrare răsplătește din belșug toate ostenele celor educați.

La ce reușită ne putem aștepta când nu există nici urmă de râvnă aprinsă pentru a plăcea în chip creștinesc lui Dumnezeu? Dumnezeu nu dorește moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să fie viu. Biserica dorește să-și apropie toți copiii ei, așa precum cloșca își adună puișorii lângă ea!

Un adevărat creștin nu va face numai ceea ce poruncește legea, ci și ceea ce ea sfătuiește și orice îndemn bun care i s-a întipărit în suflet. A căuta să placă lui Dumnezeu este calea către Dumnezeu, care este plină de mângâiere și dă aripi sufletului; fără ea toate se duc de râpă! Trebuie să sfidăm păcatul care zace în noi și să facem totul spre slava lui Dumnezeu. Trebuie să facem tot ceea ce ne stă în puteri, altfel le vom face pe unele și le vom nesocoti pe altele, și asta fără nicio părere de rău sau fără a fi conștienți chiar de ceea ce am nesocotit.

Pe toate trebuie să le facem cu grijă și cu multă luare aminte, ca pe lucrul nostru de căpetenie, altfel le vom săvârși la întâmplare. Așadar, un creștin fără râvnă este un biet creștin: *neputincios, moleșit, lipsit de viață, nici cald, nici rece*, iar felul acesta de viață nu este viață. Este bine a ne strădui a fi adevărați râvnitori ai faptelor bune pentru a putea fi cu adevărat bine plăcuți lui Dumnezeu, neîntinați, neprihăniți și fără vreo altă necuviință. Dacă dorești să începi să trăiești creștinește trebuie să cauți harul și atunci când harul pogoară și se alătură voii tale, atunci este clipa în care se naște în tine viața creștină, puternică, statornică și cu multă roadă.

Harul se pogoară în sufletul unui prunc și săvârșește acolo același lucru pe care l-ar face și dacă libertatea ar lua parte, dar numai cu condiția ca în viitor, când i se va dezvolta conștiința de sine, pruncul, care în clipa Botezului nu avea conștiința de sine și nu a săvârșit nimic personal, să se închine de bunăvoie lui Dumnezeu, să primească din proprie dorință harul care i-a arătat

lucrarea în el, să fie bucuros că-l are, să fie recunoscător că i s-a dăruit și să spună că, dacă în clipa Botezului său ar fi avut înțelegerea și libertatea, nu ar fi făcut altfel decât i s-a făcut și nu ar fi dorit altceva.

Dobândirea harului și sfințirea vieții noastre prin el se săvârșesc în Sfintele Taine - *Botezul și Pocăința*. **Botezul este cea dintâi Sfântă Taină în creștinism**, căci el învrednicește pe creștin să primească darurile harului și prin celelalte Taine. Fără el nimeni nu poate intra în creștinătate sau să devină mădular al Bisericii; *primesc un nume nou și un semn care se întipărește în toată ființa celui botezat*, prin care mai apoi toate fapăturile cerești și pământești îl recunosc și îl deosebesc de ceilalți. Cel ce nu este botezat nu a primit nume și în cazul în care moare nu poate avea parte de slujba înmormântării creștinești (dacă la botez nu a primit un nume, atunci pentru cine se face pomenirea?).

Creștinul devine o faptură nouă prin Sfânta Taină a Botezului. Din cristelniță omul nu iese nicidecum la fel cum a intrat: Cum este viața față de moarte, așa este un om botezat față de unul nebotezat. Zămislit întru fărădelegi și născut în păcate, înainte de Botez, omul poartă în el toată otrava păcatului, cu toată povara urmărilor acestuia. Se află într-o stare de necinste pentru Dumnezeu, este din fire un fiu al mâniei.

Botezul ne izbăvește din toate aceste răutăți. El ridică blestemul cu puterea Crucii lui Hristos și aduce iar binecuvântarea. Cei botezați sunt fiii lui Dumnezeu, sunt deja în împărăția lui Dumnezeu. Apostolul Pavel îi aseamănă pe cei botezați cu Mântuitorul înviat, lăsându-ne să înțelegem că și aceștia prin înnoirea lor au aceeași fire luminată ca firea omenească pe care a avut-o Mântuitorul Hristos prin învierea Sa în slavă (*Romani 6,4*).

Despre educația copiilor creștini, Sf. Ioan Hrisostom (Ioan Gură de Aur) îndeamnă pe părinți să depună efort în creșterea și educația copiilor lor, astfel:

a) Copiii care sunt ascultători și credincioși lui Dumnezeu vor afla în însăși ascultarea față de legea Lui un izvor bogat de fericire, chiar și în această viață vremelnică. Un om sărac care viețuiește după Hristos inspiră dragostea și respectul celorlalți. Pe când, având o inimă rea și desfrânată, toate bogățiile nu te vor scăpa de nefericire și de dușmănia tuturor celor din jur;

b) Tânărul bine crescut nu numai că se va bucura de respectul tuturor, dar vă va fi mult mai drag și vouă! Iubirea voastră pentru el nu va fi o simplă legătură a firii, ci va fi și rodul virtuților sale. Pentru aceasta, la bătrânețe el vă va sluji cu toată dragostea fiască.

El va fi sprijinul vostru. Pentru că, așa cum cei ce nu-L cinstesc pe Domnul, îi disprețuiesc și pe părinții lor, tot astfel și cei ce se tem de Dumnezeu, Părintele tuturor oamenilor, vor avea toată cinstea pentru cei care le-au dat viață!

Istorioare

Un fiu a păcătuit față de tatăl lui, însă pe urmă s-a căit sincer pentru păcatul său. Tatăl nu voia însă nicidecum să-l ierte, deși era om evlavios: și la biserică mergea și pe săraci îi ajuta.

Oricât s-a strădui fiul să se împace cu el, totul a fost zadarnic.

Atunci fiul s-a îmbrăcat în haine de sărac, a bătut la ușa tatălui său și a cerut:

- Om bun, dă-mi și mie o bucată de pâine! Tatăl i-a dat pâine și atunci fiul i-a spus:

- Eu sunt fiul tău! De ce ți-a fost milă de un sărac necunoscut, iar de mine nu-ți este milă?

Și tatăl, muștrat fiind de conștiință, l-a iertat!

**

Un călugăr l-a întrebat pe un bătrân:

- Părinte, acum trebuie să mă lepăd deplin de lume?

- Să nu-ți faci griji în privința asta - a răspuns bătrânul. Dacă viața ta va fi cu adevărat creștinească, lumea se va lepăda singură de tine, fără întârziere.

(Apa vieții, 300 de istorioare cu tâlc duhovnicesc).

DIN ACTIVITATEA ASOCIAȚIEI

- În perioada de referință, conducerea Asociației a sprijinit demersurile făcute de camarazii din Acordul-Cadru pentru amendarea legislației în vigoare cu privire la regimul juridic al gradului militar.

- Membrii Asociației li s-a recomandat să participe în nume propriu la mitingurile din 09 mai și 07 iunie a.c. Au luat parte la aceste manifestări un număr important de rezerviști din cadrul Asociației.

- La 30 mai 2024, vicepreședinții Asociației, gl.mr. (rtr.) Gheorghe Bărbulescu și gl.bg. (rtr.) Ioan Popa au participat la simpozionul organizat de ANCMRR din MApN „A.I. Cuza” cu prilejul aniversării revistei „Rezerva Oștirii Române”. Cu acest prilej a fost prezentat mesajul Asociației noastre pentru camarazii din MApN. Domnul gl.bg. (rtr.) Ioan Popa a adresat, în numele revistei *Periscop*, salutări camaraderești membrilor redacției aniversate.

- La 31 mai 2024, o delegație a Asociației noastre avându-i pe gl.bg. (rtr.) Petru Mureșan și col. (rtr.) Gheorghe Bucura a participat la manifestările organizate la Academia Militară Generală prilejuite de Ziua Rezervistului Militar și aniversarea a 99 de ani de atestare istorică a ANCMRR din MApN. Participarea ACMRR din SIE la acest eveniment a fost deosebit de apreciată de către Conducerea ANCMRR „A.I. Cuza”.

- În lunile aprilie – iunie 2024, un număr mare de membri ai Asociației noastre au participat la diverse activități cultural-științifice (dezbateri tematice, conferințe, simpozioane, lansări de carte etc.). Multe dintre acestea au fost organizate și găzduite de Fundația Europeană Titulescu. Menționăm, printre altele, participarea ca invitați a domnilor Ion Constantin și Ioan C. Popa la Simpozionul anual de istorie și civilizație bancară „Cristian Popișteanu” cu tema „In memoriam Ioan G. Bibicescu și Dimitrie M. Burileanu”, organizat de BNR la 23 mai 2024.

Amintim, de asemenea, participarea ca invitat a redactorului șef al revistei *Periscop* Ioan C. Popa la Conferința „Securitatea Națională în era competiției strategice. Rolul informațiilor pentru apărare”, organizată la 26

iunie 2024 cu prilejul aniversării a 25 de ani de la înființarea Direcției Generale de Informații a Apărării.

- La ședința Consiliului director al ACMRR din ziua de 26 iunie 2024 a fost aprobată suma necesară pentru cheltuielile curente ale Asociației.

De asemenea, a fost aprobată organizarea permanenței la sediul Asociației pe perioada verii.

În cadrul ședinței au fost abordate unele chestiuni referitoare la organizarea Adunării generale a Asociației, propusă a se desfășura la data de **19 octombrie 2024**, ocazie cu care se va marca și **Aniversarea a 25 de ani de la înființarea ACMRR din SIE.**

**Secretar general,
Gl.bg. (rtr.) Gh. Iordache**

